

ДАВАР

ГОДИНА 1999

БРОЈ 14

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

СВЕТ И СВЕТСКО

На питање једног брата:
Шта је свет? - старац је одговорио:

Свет је бављење нижим природним пословима и испуњавање своје воље; свет је кад се неко више стара о телу него о души и хвали се материјалним богатством. Зато је љубљени ученик Христов Јован рекао: Не љубите свет ни што је у свету (1 Јов. 2,15).

Свет је простор греха,... испуњавање својих телесних жеља; свет је мишљење да ћеш вечно пребивати у овом свету; свет је веће старање о телу него о души (ава Исаија).

Свет је збирна именица, која собом обухвата оно што се зове страстима. Кад скупа хоћемо да именујемо страсти, називамо их светом, а кад хоћемо да их разликујемо по њиховим именима, називамо их страстима...

Свет је телесни живот и телесно мудровање (Исак Сирин).

2000 ГОДИНА ХРИШЋАНАСТВА

780 ГОДИНА ЕПАРХИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

АПРИЛ

2. Служио Св. литургију Пређеосвећених дарова у цркви Св. Василија Острошког на Вељинама.
4. На празник Цвијети служио Св. литургију у цркви Св. апостола Петра и Павла у Какњу.
5. Служио литургију Пређеосвећених дарова у Старој православној цркви у Сарајеву.
6. Служио литургију Пређеосвећених дарова у манастиру Добруну.
- Одржао сједницу одбора за прославу јубилеја Епархије.
7. Служио Св. Архијерејску литургију у Требињу.
8. Служио Св. Арх. Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Вишеграду,
- на Велики четвртак служио бденије у цркви Успења Пресвете Богородице у Палама.
9. На Велики Петак служио вечерње са изношењем Плаштанице у храму Светог Пророка Илије у Сокоцу.
10. Служио Св. Архијерејску литургију у капели православне богословије у Србињу и причестио матуранте.
11. Служио Св. литургију са васкршњим јутрењем и литијом на Васкрсење Господа Исуса Христа у храму Св. Пророка Илије у Сокоцу.

12. Други дан Васкрса служио Св. литургију у Старој православној цркви у Сарајеву и учествовао на пријему приређеном у част највећег хришћанског празника.
13. Присутствовао састанку међурелигијског вијећа у Сарајеву, - Примιο амбасадора Португалије Његову Екселенцију Луиса Бареиру Де Соуза и амбасадора Мађарске Његову Екселенцију Калман Кочиса.
14. Посјетио Саборну цркву и Митрополију у Сарајеву.
15. У Владичином двору у Сокоцу одржао састанак одбора за прославу јубилеја Епархије.
16. У Бању Луци се састао са предсједником Владе Републике Српске г. Милорадом Додиком.
17. Служио бденије у манастиру Добруну и замонашио Миомира Боровића.
18. На Томину недељу служио Св. литургију и рукоположио у чин јерођакона о. Михајла у манастиру Добруну.
19. Учествовао на сједници Епископа СПЦ у Српској Патријаршији у Београду.
21. Одржао састанак са свештеницима Митрополије дабробосанске и дао им упуства и задужења за прославу јубилеја Епархије 2. маја 1999. год.

23. Састао се са амбасадором Грчке Његовом Екселенцијом Прокопијусом Манџуранисом.
24. Одржао састанак са диригентима хора и договорио програм Духовне академије за прославу 780. г. Митрополије дабробосанске.
25. Служио Св. литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Чајничу.
26. Упознао Његову Светост Патријарха српског г. Павла са програмом и планом припрема за прославу јубилеја.
28. Посјетио Епископа захумско - херцеговачког г. Атанасија у манастиру Тврдошу.
29. Примιο у Сарајеву министра вјера у влади Републике Српске г. Јова Турањанина.

МАЈ

1. Дочекао Његову Светост Патријарха Павла.
2. Поводом 780 година Митрополије дабробосанске у цркви Св. Василија Острошког у С. Сарајеву служио је Св. Литургију са Патријархом Српским г. Павлом и Митрополитом црногорско-приморским г. Амфилохијем, Епископом сремским г. Василијем, Епископом захумско - херцеговачким г. Атанасијем и мноштвом монаха и свештеника;

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\varnothing$ ивога Присутства Бо $\varnothing$ јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\varnothing$ ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

- После обиласка Војковића и Трнова обављен је пријем у Скупштини града С. Сарајево;
 - У послеподневним часовима одржана је и свечана академија гдје је уводну ријеч одржао Митрополит дабробосански г. Николај;
 - По завршетку академије одржан је пријем који је приредио грчки амбасадор Његова Екселенција Прокопис Мандуранис.
 - 3. Присуствовао Св. литургији у храму Св. Пророка Илије у Сокоцу коју је служио Његова Светос Патријарх Српски г. Павле.
 - 5. Службено боравио у Београду
 - У Докмиру служио помен блаженочившем Митрополиту Влади-славу.
 - 6. Служио Св. литургију у Трнову и честитао свештеницима који славе Св. Георгија.
 - 9. Присуствовао Св. литургији у храму Св. Пророка Илије у Сокоцу.
 - 11. Присуствовао приредби коју су извела дјеца хора Романијске Лазарице у амфитеатру Духовне Академије и Богословије.
 - 12. Служио Св. литургију, пресјекао славски колач и осветио славско кољиво, са професорима и студентима примио госте и званице и поздравио их на академији поводом о празнику Св. Василија Острошког, крсне славе Духовне Академије.
 - 13. Учествовао на прослави културног и просветног друштва Просвета у Србињу.
 - 14-16. Учествовао на редовном годишњем засједању Св. Архијерејског Синода СПЦ у Београду.
 - 17. Посјетио манастир Добрун и прегледао радове на новом манастирском конаку.
 - 19. Одржао сједницу наставничког савета богословије Св. Три Јерарха у Србињу. - Састао се у Сарајеву са Министром вјера у Влади Републике Српске г. Јовом Турањанином.
 - 20. На празник Вознесења Господњег
 - Спасовдан служио Св. литургију у Војковићима
 - У Подграбу осветио крстове за нови храм.
 - 21. Служио вечерње у цркви Св. Николе у Србињу уочи храмовне славе.
 - 22. Присуствовао наречењу Архимандрита Филарета (Мићевића) за Епископа Милешвског.
 - 23. Служио Св. литургију у манастиру Св. Архангела у Земуну и учествовао у хиротонији Епископа г. Филарета.
 - 24. Присуствовао пријему делегација града С. Сарајева са градоначелником г. Мирком Ласицом код Његове Светости Патријарха Српског г. Павла.
 - 25. Састао се у Сарајеву са амбасадором Грчке Његовом Екселенцијом Прокопиуосом Мандуранисом.
 - 27. Састао се са амбасадором Норвешке у Сарајеву.
 - 29. Присуствовао наречењу Архимандрита Фотија за епископа далматинског у Саборној цркви у Сремским Карловцима.
 - 30. О Св. Педесетници - служио Св. литургију у Саборној цркви у Сремским Карловцима и учествовао у хиротонији Епископа г. Фотија.
 - 31. У богословији Св. Три Јерарха у Србињу пратио полагање матуре и писмених задатака матураната.
- ЈУН**
- 2. У Владичином двору у Сокоцу угостио Његову Светост Патријарха г. Павла
 - Присуствовао наречењу архимандрита Јоанокија, ректора цетињске богословије у манастиру Св. Петра Цетињског.
 - 3. Служио Св. Архијерејску литургију у манастиру Св. Петра Цетињског и учествовао у хиротонији Епископа г. Јоанокија.
 - 4. Присуствовао наречењу Архимандрита Григорија у манастиру Тврдошу за викарног епископа.
 - 5. Служио Св. литургију и учествовао на хиротонији Епископа Григорија у манастиру Тврдошу.
 - 6. Присуствовао Св. литургији у храму Св. Пророка Илије у Сокоцу.
 - 10. Посјетио амбасадора Немачке у Сарајеву.
 - 12. Присуствовао вечерњем Богослужењу у храму Св. пророка Илије у Сокоцу.
 - 13. У Старој православној цркви у Сарајеву присуствовао Св. литургији, проповједао и крстио Димитриоса Панајотиса.
 - 15. Посјетио манастир Успења Пресвете Богородице у Добруну.
 - 16. У С. Горажду одржао сједницу и разговор о прослави 480 година Горажданске штамапарии, обнављању храма Св. Георгија и подизању зграде.
 - 24. Служио Св. литургију, исповједао и причестио свјештенике и одржао братски састанак.
 - 26. Допратио икону Пресвете Богородице Тројеручице из Шапца у Соколац и пропратио је у свечаној литији до цркве Св. Пророка Илије гдје је служио акатист.
 - 27. Служио Св. литургију и акатист у храму Св. Пророка Илије у Сокоцу.
 - 28. Служио Св. Арх. литургију о Видовдану, проповједао, одржао парастос, осветио темеље за нову команду Петог корпуса, пресјекао славски колач и осветио славско жито у Петом корпусу ВРС за крсну славу.
 - 30. Примио диплому почасног доктора богословских наука на богословском факултету у Београду уз присуство епископа, свештеника, монаха, професора и студената факултета.

СВЕТ

Господ је рекао својим ученицима да их је Он издвојио од света (Јов. 15,16,19). Од кога света? Од света грешног и сујетног. Сваки који жели да буде ученик Христов треба да бежи од страсти...

Ко сву своју наду полаже у овај свет - слеп је. А ако он одбаци овај предмет наде и окрене се Богу - он је прогледао...

Глув је онај ко се предао светским бригама и старањима. Глувоћа у њему производи стално одушевљавање сујетама и заборављање Бога. Ако он остави сујетна занимања и обрати се темељном изучавању заповести Божјих, способност слуха враћа му се (ава Исаија).

Ко себе осиромаша светским благом, тај је себе обогати Богом; и обратно: ко тежи да себе обогати светским благом, тај постаје сиромаш код Бога (ава Исак Сирин).

Одврати се од сујете и самообмане и обрати се истини! Одврати се од греха и света ка Богу! Одврати се од пролазнога ка вечном! Одбаци сва празна занимања и насладе, приступи речи Божјој, држи се ове спасоносне и животворне речи: она ће те просветити и руководити ка вечном блаженству.

Упознај и убеди се, да раскош, гозбе, весела, игре, расејан живот, речју све што гута сав живот човеков, све његово време, све силе и способности душе и тела, није ништа друго до самообмана и лукавство сатане, измишљена и удешена ради варања људи. Ако то не сазнаш и не увериш се својеволно из речи Божје сазнаћеш и уверићеш се мимо своје воље кад наступи

смрт. Ко што не научи, тај то и не зна. Ко се о великом мало брине или уопште не брине, тај то велико сматра маловажним, ништавним. Хришћани не знају хришћанство, зато што га не проучавају. Они не обраћају никакву пажњу на дело искупљења рода људског, које је извршио оваплоћени Бог, газе то велико дело Божје, зато што се не старају и не мисле о своме спасењу. Пренебрегавајући велике дарове Божје, они се предају сујети, која је варка и у њој нема ничег битног. Разгореће се гњев Божји против таквих хришћана! Лакше ће бити идолопоклоницима и мухамеданцима у дан Суда Божјег, него таквим хришћанима...

Ако хоћеш да вечно спасење буде твоје главно дело, буди у овом свету као странац и дошљак...

Свет није ништа друго до похота телесна, похота очију и гордост живота (1 Јов. 2,16). Све ово садржи се у срцу. Треба све ово истерати из срца, да би се оно просветило, зато што су свет и духовно просвећење срца противни једно другом. Треба једно да изађе напоље, да би се сместило друго. Што свет буде више излазио напоље, тим ће се срце више просвећивати (Тихон Задонски).

Одрећи се света, прво, не значи одбацивати све ствари, јер без њих не мо-

жемо бити, ради нас су оне и створене, да бисмо се њима користили и Богу захваљивали; а од њих се не можемо ни удаљити, јер нас оне свуда окружавају, срећу нас и прате.

Друго, не значи да људе мрзимо и да се њих гнушамо, јер нам је заповеђено да љубимо друг друга, и не само добре него и зле, не само пријатеље него и непријатеље.

Треће, не значи закључати се у манастир или пустињу. Јер онај свет, од кога треба да се чувамо, унутра у себи носимо, и зато ма куда пошли, од њега побећи не можемо. И као што се њега не одричу сви који живе у манастирима или пустињама, тако не служе њему сви који живе у градовима и селима.

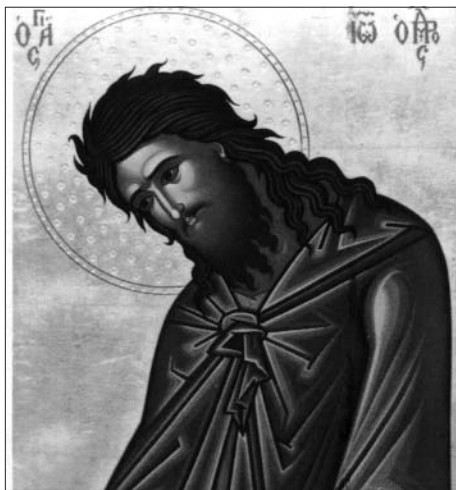
Шта дакле значи одрећи се света?

Значи одрећи се од свега онога што нас удаљује од љубави Божје и до вечне несреће одводи. Овде спада тело наше са страстима и похотама, које треба распињати, кад хоћемо да будемо Христови, а не деца овога света (Гал. 5,24).

У овом свету садржи се самољубље, самовоља, среброљубље, славољубље, честољубље, лажљиво богатство, сујетне славе и части, којима се горди и размеће тело наше. Овome се придружује све што развесялава и наслађује наша чула, привлачи срце наше и помрачава душевно око, којим се вечна Светлост - Бог, види; овде спада и богопротивно угађање стомаку... браћа и пријатељи наши, жене и деца, отац и мати - кад нас одводе од љубави Христове. Када част Христова захтева и љубав Божја не може друкчије да се сачува, треба се одрећи и самог здравља, удова, живота, не плашећи се срамоћења, поруге, окова, тамнице, смрти (Тихон Задонски).

ПРОПОВЕДНИК ПОКАЈАЊА

Дуго година спремао се у самоћи, молитвом и постом на проповед велики претеча Христов Јован. Тако у зајорданској пустињи у самоћи, многе дубоке мисли прошле су му кроз главу. Много је осећао у срцу своме, много које чему научио се у пустињи прислушкујући глас Божји у души својој. Пустиња са својим ситним и голим опаљеним пешчаним пољем и сивим врелим камењем потсећала га је на људске душе. У срцима људи беше некако пусто и празно, њихов живот провејаваше некако злослутно, као да су се сви скаменили. Чекали су Спаситеља, молећи Оца небесног за долазак Царства Божјег на земљу; а кад дође обећани Месија - да ли ће Он наћи утврвену стазу у срцима људи? Сви путеви беху кривудасти, стазе Божје запуштене и обрасле у коров зла и неправде. Ко ће повести к Богу овај народ, који је скренуо с пута правде, ко ће јавити људима да је близу час спасења? Срце је болело Јована због греха љу-

ди; све више и више горео је гњевом против безакоња људских, и ватрена реч његова као жега у пустињи пекла је људе.

Дорастао беше Јован за дело Божје, и рече Бог Јовану сину Захаријину у пустињи, а он ходајући по свој околини јорданској проповедаше крштење у име покајања за опроштење грехова (Јк. 3,2-3).

Иде Господ - вели Јован - приближи се Царство Божје, брзо ће свако тело видети спасење Божје. Доћи ће Господ и сакупиће све који се одазову Његовом позиву. Доћи ће као судија с лопатом у руди да очисти своје гумно и овеје своју пшеницу и оделиће зрно од сламе, пшеницу ће сабрати у житницу, а сламу ће спалити огњем који се не гаси. Ви Га још не познајете, а Он је међу вама (Јн 1,26). Спремите се да Га дочекате, поравните стазе Његове. Испуните правдом ваше пусте и празне душе, смирите се и приклоните ваша горда срца пред Богом. Господ вам је обећао Спасење: оно је дошло и вама не остаје ништа друго већ да га примите, али се бојим да по вашем срцу није пала прашина свакојаке неправде, злобе и неморала па нећете имати места за зрно Божје. Очистите ваше душе, покајте се и видећете да је спасење само од Бога.

С руског
архим. Макарије

Свети овај је блудница која све који на њу љедају са њојудом љивлачи љубави љрема себи. И којим је макар делимично овлада љубав љрема свету, ко је сјуиан његовим везама, тај не може да изађе из руку његових, докле та жод свет не лиши живои. И кад свет свуче све са човека, и у дан смрти изнесе та из његовог дома, тада човек дознаје, да је свет лажов и обмањивач... (Исак Сирин).

ДУХОВНА МУДРОСТ

Неки ловац је волео да одлази у шуму и поља ради лова на дивљач. Једног дана, трагајући за пленом, он се попе на једно стрмо брдо и, уморивши се, седе на један велики камен да се одмори. Видећи како јато птица прелеће са једног брежуљка на други, помисли: „Зашто Бог човеку није дао крила да лети“. У том тренутку наиђе један смирени пустињак и, сазнавши за ловчеве мисли, рече:

„Ето ти размишљаш о томе зашто ти Бог није дао крила. Но, и кад би их имао, и онда би био незадовољан и рекао би: Крила су ми слаба и не могу с њима да одлетим до неба, да видим шта је тамо. А кад би имао тако јака крила, да би се могао узнети до неба, и тада би био незадовољан и рекао би: Ја не разумем шта се дешава на небу? А кад би ти се дао разум, опет би био незадовољан и рекао би: Зашто нисам ангео? Кад би постао ангео, и онда би био незадовољан и рекао би: Зашто ми Бог не да да управљам небом? А кад би ти дао да управљаш небом, ни тиме се не би задовољио, и захтевао би још више. Зато увек смиравај себе и буди задовољан оним што ти се да, па ћеш живети са Богом.“

Признавши да испосник говори истину, ловац захвали Богу што му је послао монаха, који га је уразумио и открио му пут смирености.

Стихарац Силуан

Ми смо толико сујетни, да бисмо желели да будемо познати целој земљи, па чак и људима који ће живети кад нас више не буде било. Али смо и толико шашићи, да нас и уважање од стране њих или шест особа које су око нас забавља и чини задовољнима.

„Паскалове мисли“

О БИЉКАМА И ЖИВОТИЊАМА

Блажени старац Силуан је за нас био велики дар неба и изузетна појава. То је био лик правог хришћанина, који је задивљивао својим савршенством. Задивљавала нас је посебно она хармонична синтеза наизглед супротних крајности. Са једне стране видели смо код њега једно осећање сажаљења према свему живом, према свакој твари, тако необично за људе његове храбрости, и то у таквој размери, да се природно наметала мисао да се ради о једној патолошкој осећајности. Са друге, пак, стране, из његовог живота смо видели да то никако није нека патолошка појава, него натприродна величина и милосрђе по благодати.

Старац је био пажљив и према растињу. Он је сматрао да је свака грубост која растињу чини штету супротна учењу благодати. Сећам се како смо једном заједно ишли по путу који води од манастира према келији где сам провео једну годину. Та келија је удалена један километар од манастира. Старац је пошао да види моје станиште. У рукама смо имали штапове уобичајене за то место. Са обе стране пута расло је ретко жбуње високе дивље траве. Не желећи да допустим да пут зарасте том травом, ударио сам штапом по једној стабљичи при врху да бих га сломио и тиме спречио сазревање семена. Тај покрет је старцу изгледао груб, те је негодујући одмахнуо главом. Схвативши шта је то значило, ја сам се застидео.

Старац је говорио да нас Дух Божији учи да сажаљевамо читаву творевину, тако да „без потребе“ ни лист на дрвету не треба повредити.

„Лист на дрвету зелени, а ти си га без потребе отргао. Премда то није грех, ипак је срцу које је научило да воли жао чак и тог листића, жао читаве творевине.“

Међутим, то осећање сажаљења према зеленом листу на дрвету или пољском цветићу под ногама сједињавало се код старца са врло реалним односом према свакој ствари у свету. Као хришћанин он је знао да је сва творевина саздана да служи човеку, и зато, када је „потребно“, човек може свима да се користи. И он је косио сено, секао шуму, припремао себи дрва за зиму, јео рибу.

Посебну пажњу заслужује однос старца према животињама, о чему иначе, сведоче и његове забелешке. Заиста је за дивљење његово, са једне стране, сажаљење према свој твари које се могло осетити када је го-

ворио о томе како је дуго оплакивао своју „суровост према твари“ када је једном „без потребе“ убио муву или када је врућом водом полио слепог миша који се настанио на тераси његовог складишта, или о томе како му је постало „жао сваке твари и сваког страдајућег створења“ када је на путу видео убијену и раскомадану змију, и са друге стране, његова непривезаност за ма какву твар, као последица пламене устремљености ка Богу.

Сматрао је да су животиње „земља“ за коју човеков ум не треба да се везује, јер Бога треба љубити свим умом, свим срцем и свом снагом, тј. свом пуноћом, заборављајући земљу.

Често приметну привезаност људи за животиње, која понекад долази до „дружења“ са њима, старац је сматрао обртањем поретка који је Бог установио и супротном нормалном стању човека (Пост. 2,20). Мазити мачку и говорити јој: „мац, мац“, или се играти и разговарати са псом, остављајући мисао о Богу, или у бризи за животиње заборављати старадање ближњег, или због њих ступати у спор са људима - све је то за старца било нарушавање Божијих заповести, чије, иначе, ревностно испуњавање човека чини савршеним. У читавом Новом Завету не налазимо ни једно место, где се говори о томе да је Господ обраћао нарочиту пажњу животињама, а

Он је, доиста, волео сву твар. Нама је задато достизање тог савршеног човештва по образу Човека-Христа, које одговара нашој природи, сазданој по образу Божијем. Зато је старац гледао на сваку приврженост и пристрасност према животињама као на унижавање људског образа бића. О томе он пише:

„Неки људи показују приврженост животињама. Међутим, тиме они само жалосте Творца, јер човек је призван на вечни живот са Господом, да царује са

Њим и да љуби јединога Бога. Према животињама не треба да имамо осећање привржености, већ само треба да имамо срце које воли сваку твар.“

Старац је говорио да је све саздано да би служило човеку, и зато, кад је то неопходно, сви могу да се користе сваком твари. Али, човек је уједно дужан и да се брине о свакој твари. Зато је наношење штете животињама или биљкама без потребе, супротно закону благодати. Исто тако, свака претерана приврженост животињама супротна је Божијој заповести, јер се тиме умањује љубав према Богу и ближњима.

Ко истински воли човека и у својим молитвама плаче за цели свет, не може се везивати за животиње.

*Архимандрит
Софроније*

ЖИТИЈЕ БЛАЖЕНОГ ИСИДОРА ЈУРОДИВОГ ХРИСТА РАДИ РОСТОВСКОГ ЧУДОТВОРЦА

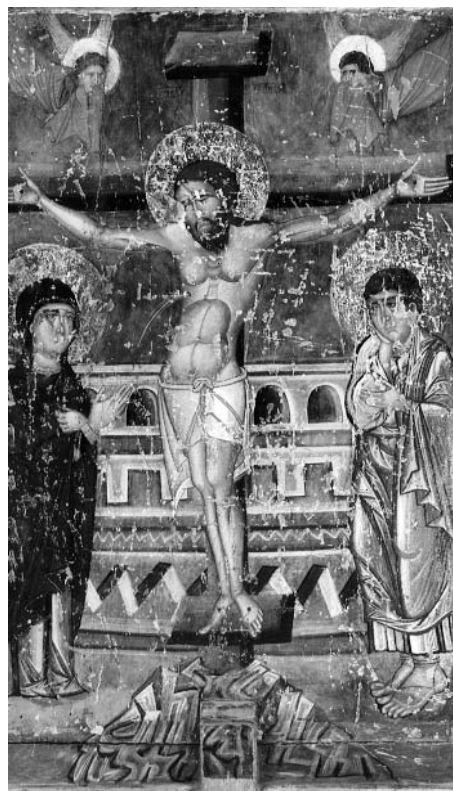
Блажени Исидор беше по пореклу Немац. Пошто заволе истиниту веру православно, он напусти своју кућу, скиде са себе одећу, и предаде се јуродивом животу, угледајући се на древне светитеље: Андреја и Симеона и друге, који угодише Богу подвигом јуродства. Овај подвиг људима изгледа лудост, али је пред свевидећим очима Божјим мудрији од људи. Правећи се дакле јуродив, сулуд, блажени Исидор напусти своју постојбину и крену у источне крајеве, примајући од безумних људи многе увреде, грдње и батине. А трпљаше цичу зимску и жегу летњу наготујући, и мучећи тело своје даноноћним трудовима. Јер он дању као јуродив хођаше, а ноћу се непрестано мољаше. И оплакујући себе он говораше себи: О Исидоре, кроз многе ти невоље ваља ући у Царство Небеско, јер у њега улазе они који приморавају себе.

Тешећи себе таквим речима, блажени Исидор прелажаше из града у град, док не стиже до славног и многољудног града Ростова, у коме одлучи да живи. Сви га сматраху за лудог, сумашедшег; и многе увреде и патње задаваху слуги Христовом. А он као у туђем телу све са благодарношћу трпљаше; не враћаше зло за зло својим увредиоцима и злостављачима, него се у души својој мољаше за њих, говорећи к Богу: Господе, не прими им ово у грех! - И нико не знађаше врлински живот његов.

Затим блажени Исидор направи себи од суvaraка колибу непокривену, у граду на једном сухом месту усред мочвари, где сада леже његове свете мошти. И та му колиба беше молитвени храм, и затворена одаја, да га људи не би виђали за време молитве. Ходећи дакле ваздан по граду, он јуродствоваше, прављаше се луд, и трпљаше злостављања од безумника; а ноћу он улажаше у своју колибу, и стајаше на молитви од вечера до јутра, са сузама и метанијама узносећи Богу многе моли-

тве. И чим би грану дан, он је излазио на своје јуродство.

Понекад, изнемогао телом од великог труда, он би прилегао на улици градској, или на ђубришту, или на сметлишту, и тако се мало одморио кратким сном. А када би некад у својој колиби заспао, он је то чинио на голој земљи, јер у колиби није имао ништа осим свог многомученог тела и суvaraка око њега. Притом, колиба је била непокривена, те и мраз, и врућину, и снег, и кишу, све то трпљаше светитељ, седећи у својој непокривеној колиби као бестелесан. И тако он ради љубави Божје провођаше све дане живота свог. И колико он возљуби Бога, толико и Бог возљуби њега, и прослави га чудесном благодаћу својом у овом свету,

пре но што ће га прославити стотруком наградом неисказаних блага у бесконачном Царству Небеском. Јер се догоди овако дивно и достојно незаборавно чудо:

Неки трговци беху са својом робом у лађи на мору. Но њихова лађа изненада стаде на једном месту и не могаше се макнути, и таласи је груваху. Сви се на лађи преставише, и чекаху смрт. Онда одлучише да баце коцку да виде, због кога лађа стаде и таласи је угрожавају. И коцка паде на једног трговца из града Ростова, у коме живљаше свети Исидор. Они онда метнуше тога трговца на даску и пустише на пучину, и лађа ускоро крену са тог места. А онај човек на дасци, поштен талсима, бејаше у смртној опасности, не очекујући помоћ ни од кога. И гле, пред њим се изненада појави Божји угодник Исидор, идући по мору као по суву, и упита га: Познајешли ме, човече? А трговац једва проговоривши, рече: О слуго Божји Исидоре, који у граду нашем живиш, не остави ме на мору, него ми помози бедноме, и избави ме од горке смрти. - Светитељ га онда узе за руку, посади га на ону даску, те му она беше као лађа, шловећи по површини воде. Управљајући даском, светитељ је потера брзо пут лађе; и кад стигосе лађу, светитељ га попе у лађу читавог, здравог и ни најмање неповређеног. Али му претходно запрети, говорећи: Никоме не казуј о мени, него причај како те Божја сила избави на мору. - А када они на лађи угледаше у својој средини читавог и здравог друга свог, кога беху бацили у море, чуђаху се, и ужасавашу се, и слављашу велика дела Божја.

А кад спасени трговац стиже у свој град Ростов, сrete на улицама градским избавитеља свог Исидора, који упражњаваше подвиг јуродства, и не могаше никоме казати за светитеља, само му се издалека клањаше. А светитељ му опет запрети, да никоме не казује шта се десило на мору. И трговац чуваше ту тајну у

хутању све док се угодник Божји Исидор не престави. А благодаћу Божјом блажени Исидор чињаше и друга чудеса али се она не објавише. Јер као што се врлинско житије његово скриваше под облицијем јуродства као под лонцем, тако се и чуда његова тајно збиваху.

Једном блажени Исидор наврати у дворац кнеза ростовског, а код кнеза беше тада епископ на ручку. Свети Исидор приђе надзорнику пића и затражи од њега да пије, као да је жедан. Уствари, блажени не беше жедан пића него спасења ближњих. Јер се човек не лишава од Господа ни за чашу студене воде коју да у име Господње. Али надзорник не само што блаженоме не даде мало пића, него га отера грдећи га. А када за ручком дође време да се кнезу и епископу служи пиће, и слуге хтедоше да напуне чаше, не нађоше пиће у судовима, јер изненада све пиће ишчезе. Слуге се уплашише и казаше кнезу. Кнез се веома зачуди, и сневесели се. А кад сазнаде да је у двор долазио јуродиви Исидор и тражио да пије па није добио, кнез се силно ожалости; и љућаше се на надзорника, јер разумеде да због његовог немилосрђа би ово чудесно приказње од Бога. И одмах посла кнез да по целом граду траже Исидора и да га умоле да дође у његов двор, али га не могоше пронаћи. А кад ручак беше при крају, и кнез непрестано жалостан и постиђен што нема пића за госте, сам дође к њима свети Исидор са просфором у руци, коју пружи епископу говорећи му као јуродствујући: Прими, Владико, ову просфору, коју овог часа примих из руке свјатјејшег митрополита у Кијеву у цркви Свете Софије.

И одмах се доласком светитељевим сви судови напунише пићем, као што су и раније били пуни. И сви се томе веома удивише, и са страхом прослављаху Бога који чини дивна дела преко тајних слугу својих. А ово чудо би пред светитељеву кончину. Чудесна је реч његова коју рече о просфори, да ју је тог часа примио из руке митрополита у Кијеву. И ова реч угодника Божјег потпуно је истинита и тачна: јер он Анђелом Божјим би одне-

сен из Ростова у Кијев, и поново тог истог часа из Кијева у Ростов враћен. Са њим се то догодило као некада са игуманом Синајске Горе преподобним Георгијем, који за један час би однесен у Јерусалим и, причестивши се тамо Божанским Тајнама из руку свјатјејшег патријарха Петра, опет се обрете у Синају у својој келији - као што о томе пише у Лимонару.

После тога слуга Божји Исидор се не појављиваше и не хоћаше по граду, као што је имао обичај, јер се престави ка Господу у колиби својој, а о томе нико није знао. И свети Анђели однеше душу његову у небески Јерусалим. Но изненада диван мирис испуни цео град, и сви се са страхом чуђаху том необичном мирису, и међу собом говораху: Откуда долази овај мирис? Јер не знађаху да се угодник Божји већ преставио. А један човек, пролазећи поред светитељеве колибе, осети како из ње излази силан мирис, па завирив у колибу, и угледа светог Исидора где лежи на земљи, са рукама прекрштеним на грудима, као што треба. Овај човек, видевши да је свети Исидор већ преминуо, отрча и извести о томе народ. Онда дођоше неки богобојажљиви људи, који су познавали богоугодни живот светитељев и имали љубав к њему, и погребеше његово чесно и многонамучено тело на истом месту где се и престави. Утом дотрча и онај трговац, кога светитељ избави на мору, и са сузама грљаше гроб светитељев, и исприча свима за чудо које се с њим збило.

Потом се договорише побожни људи, те са благословом епископа подигоше над гробом блаженога цркву Вазнесења Христа Бога, који избраника свог вазнесе од људи својих. Од гроба пак светог Исидора почеше се чудесно дешавати исцељења свима који му са вером прибегаваху, у славу Господа нашег Исуса Христа, са Оцем и Светим Духом слављеног вавек. Амин.

Свети Исидор преставио се 14. маја 1484. године.

*Из Житија свјетих
за мај*

НЕЖНОСТ ЈЕДНЕ МАЈКЕ

*Писмо мајке Анђусе
св. Јовану Златоусту
када је намеравао да је напусти
и да се њовуче у њустинју*

Синко, мени није било дозвољено да за дуго уживам доброту оца твога, тако је била воља Божја. Преневши муке рођења твог, скоро смрт његова прерано остави тебе као сироче, а мене као удовицу са свим ужасима угодства, које могу добро разумети само оне, које су га подносиле. Нема речи којом би се могла описати она незгода и бура, којој је изложена млада жена, коју, тек што је оставила родитељску кућу, у пословима још невешту, изненада удари велика туга, па је приморана да прими на себе превелику бригу и по годинама и по својој женској природи. А кад покојник још остави после себе децу, па ако је кћи, задаје мајци велику бригу, али с њоме нема ни трошка ни страха, док син задаје својој мајци сваки дан велики страх и бриге, а да и не помињем новчани трошак, који мора да поднесе, ако га жели васпитати како би требало. Али ипак све то није ме могло сломити да ступим у други брак, ни да другог мужа уведем у дом оца твога, већ се уздржах у оној бури и олуји, а не узмадох ни од паклених мука удовичких, јер сам пре свега била потпомогнута помоћу одозго, а затим не малу утеху у оним невољама давало ми је то, што сам гледала твоје лице, у коме ми се сачувала жива, сасвим верна слика по-

којникова. Ради тога, кад си био дете и ниси још ни говорити знао, онда, кад се родитељи највећма радују својој деци, био си ми од велике утехе. А не можеш ми ни то рећи, нити ме окривити да сам, честито проводећи удовички живот, окрњила теби имање оца твога ради удовичке нужде, као што знам, да су многа сирочад унесрећена, јер сам то (имање) не само сачувала неопштењено, него нисам никад ни штедела, да поторшим на оно, што је потребно да стекнеш добар глас, а трошила сам од свога и од онога, што сам од куће донела као мираз. Али немој помислити, да ти пребацујем ово говорећи, напротив, за све ово молим те, да ме у друго удовиштво не завијеш, и понова не разбудиш тугу, која се једва стишала, већ причекај мој крај, који ће ионако брзо наступити. Млађи се надају да ће дочекати дубоку старост, ми пак стари немамо шта да очекујемо осим смрти. А кад ме предаш земљи, и помешаш с костима оца твога, предузимај далека путовања, плови по мору, по ком год хоћеш, тада неће бити никога да ти брани. Али док дишем, причекај и живи са мном код куће, јер би неразумно и узалудно увредио Бога, ако мене недужну оставиш у овим злим приликама. Кад би се могао потужити да те ја товарим животним бригама и да те нагоним да управљаш твојим пословима, онда би могао презрети законе природе и васпитање и навику и све друго, и онда бежи као од завереника и непријатеља. Али кад ја све чиним да ти спремим што више доколице на путу овога живота, онда нека те бар ова веза задржи код мене. Па ко би ти рекао да те многи воле, ипак нико ти неће дати толико слободе, јер нема тога, коме би толико стало до твог доброг имена колико мени.

СИЛА „ХРИШЋАНСКОГ ЛУДИЛА“ (ЈУРОДИВОСТИ)

Ни западни материјализам капиталистичког типа, ни источни материјализам колективистичког типа не могу да спасу човека од моралне катастрофе, разврата и дегенерације. Једини начин да се човек, као чиста душа Божија, одржи неокаљан то је да се прави „луд Христа ради“.

И безгранична љубав Свете Троице према човечанству, изливена преко распетог Сина Божијег на крсту - чини се ограниченим умовима људским као „лудило Бога“. Да се Бог разоружа од Своје свемоћи и да се роди на земљи као човек, буде гладан, жедан, прогоњен и, најзад, распет на Голготи - и то може да учини само „до лудила“ несебични и заљубљени Бог. Ту жртвену љубав, то понижење до срамне смрти на крсту, могао је да поднесе само прави Бог који уважава човечију слободу, и који захтева од човека једино ово: да и човек узврати на Његову жртвену љубав својом несебичном љубављу.

Међутим, несебична љубав за већину себичних егоиста представља лудило. Такви себелубиви отимачи управо су и измислили ону тобож народну изреку: „Добар и луд - два брата“. Таквог распетог, „лудог“ Бога не може да схвати ни Јеврејство ни Ислам..., а да не говоримо о атеистима и сатанистима...

Они Руси који верују у Христа и држе се Цркве, а живе у званичној безбожној држави, сматрани су од „Лиге безбожника“ и осталих неверника за „луде“. Они су се свесно одrekli државне каријере, прихватили су да буду грађани другог реда, мирно подносе презир владајућих - све у име хришћанске љубави према свима, према добрима и злима. По схватању Татјане Горичеве, само ови истински хришћани, Христа ради јуродиви (луди), потпуно су слободни од овога света и свих његових притисака и заробљености. Само такви неустрашиви светитељи могу да победе. Они побеђују молитвом као зрачењем љубави. Они служе „литургију после Литургије“, тиме што разносе огањ божанске љубави из храма по својој околини где живе.

Према Татјани Горичевој, молитва је јача него логика, него технијска и земаљско богаство. Она није песимиста у односу на савременог човека. Горичева сматра да треба само пружити омладини и необавештеним људима праву лествицу вредности, упознати их са Богом, и ту је одмах у души промена на боље. Јер сретане са Богом је права срећа.

М. П.

МОЈ ЋАК СТЕФАН

У животу сваког човека постоје проблеми, сукоби и кризе. Није ни чудо што нам се понекад чини да ти проблеми и кризе нашега живота имају свој тајанствени значај, да нека виша апсолутна сила стоји иза нас или изнад нас и да удешава ток и исход тих наших душевних борби и патњи тако да оне буду на поуку не само оном који ту кризу проживљава, него да буду на поуку и утеху и осталима које ће слична криза стићи касније. Случај мога ћака Стефана јесте заиста умногоме поучан.

Мој ћак Стефан је био син једног адвоката. То је био љубазан човек високог раста и достојанственог изгледа, који се само занимао политиком и својим адвокатским послом, који је додуше био веома пријатељски расположен према мени као свештенику, но који је сматрао да као образован човек није упућен на помоћ цркве и Христовог учења. У цркву је долазио само о Божићу и Ускрсу да се испуни старински обичај. Мати мога ћака Стефана била је још занимљивији тип. Жена врло лепа и врло оштроумна, одлична мати и кућаница и уз то необично вредна јавна радница која је доспела и у Црвени крст и друга добротворна друштва. Велика хуманитарка, она је помагала сваку помоћну акцију не Христа ради него због својих хуманитарних идеја сматрајући исто тако као и њен супруг а можда и још више да су религија и црква старинске установе, које у наше модерно доба потпуно надокнађују философија, литература и уметност.

После овакве карактеристике сваки се чудом пита како се онда догодило да су адвокат Х. и његова супруга поверили свога сина мени и Цркви.

Њихов син Стефан био је дечко невестоватно несташан. Стално је висио на

плотовима и по дрвећу и нису прошле ни једне ферије да му се нешто не догоди и да не одлежи у болници. Једних ферија је пребио чашицу на колену те је претила опасност да ће му нога остати укочена. Других ферија, у скоку преко плота у мојој црквеној порти, он заглави прст међу жичано плетиво плота и просто отсече прст који је остао висећи на плоту. Ја сам други дан нашао тај његов прст где виси те сам исти покопао под вишњу. Трећих ферија пао је са јабуке у башти свога стрица и озбиљно повредио лакат. Његова мати је са страхом дочекивала сваке

ферије. И сигурно да га обузда, да га примора да контролише и обуздава свој необ-

уздани темперамент она га је поверила мени да буде мој ћак и да служи приликом Свете литургије и других обреда. И тако је мој ћак Стефан почео да служи. Добио је бели стихар са златним крстом, ја сам га поучио како да се влада, како да хода приликом входа, како да звони, кад треба да донесе хлеб, вино и воду, али је све то испрва мало вређило. Мој ћак Стефан се вртио за време Свете литургије као шило. Како је изгледао неспретан и несташан! Очи на све стране. Дошао сам до закључка да моје опомене не помажу. Рачунао сам да ће време учинити своје и да ће он сам под утицајем богослужења удесити своје владање.

Као ћак цркве св. Димитрија он је сматрао да има право да црквену порту претвори у игралиште фудбала и других игара. Он је доводио велику групу својих вршњака из целе околине моје цркве. Граја коју су приликом тих игара производили била је ужасна. Неколико пута сам излазио у порту да зауставим страшну вику и дерњаву, јер су и комшије претиле и звале ме телефоном да интервенишем. Требало је доста времена док су приметили да сам међу њима. Постепено је умукла њихова граја. Двадесетак усијаних и ужарених лица се окреће према ћаку Стефану. Као да кажу, он их је довео, он нека види шта хоће тај свештеник и зашто им смета у игри.

- То је моја група, оче - претставља Стефан своје другове - има их ту већина протестаната има и католика - додаје још мудро, само да забашури непријатност.

- Ко је од њих протестант а ко католик то се мене не тиче то те нисам питао Стефане. Али ви толико вичете да је не могу да радим, а и комшије се већ буне.

- Јесте ли чули децо - окреће се Стефан својој групи. Отац каже да не може студирати због нас. Зато од сада да буде тишина, јесте ли чули? Добро, шефе - вичу једним гласом његови другови, а Сте-

фан се мени окреће и пита - Оче, је ли сад све у реду?

Осећам да сам побеђен и склањам покајнички очи - хтео сам да ћака Стефана са целом његовом индијанском групом најурим из црквене порте а ето одлазим натраг унапред знајући да ће граја за пет минута почети изнова.

После једне седнице црквеног одбора на којој сам имао доста приговора и неприлика, чим је почела у порти граја, ја изиђем решен да заиста забраним игре у порти.

- Стефане, јуче ми је због вас приговорила црквена управа. На црквеним прозорима има 53 рупе и пукотине од ваших лопти, плот је разваљен и трава сва уништена.

Мој ћак Стефан се снуђдио, али одједном су његове очи заблестале: Лепо, нас има двадесет, пошаљите нам прорачун, колико ти прозори коштају па ћемо ми скупити пара да платимо.

Још није мој ћак Стефан свршио са својим обећањем кад један мали риђо разглави уста и подругљиво рече: Послаћемо рачун право градској управи, нека они плате штету кад за нас немају игралиште. - Алал ти вера, Сјајна идеја - повикаше остали.

- Заиста, оче - почне да објашњава Стефан - градска управа требала би да се побрине за игралиште. Није се побринула. Ако нас истерате напоље ми ћемо се играти на улици, ако који аутомобил кога од нас прегази ваша савест ће вас узнемиравати. Зар није тако?

- Тако је Стефане - кажем ја и опет се побеђен, вратим кући. Али сутрадан у недељу чекало ме је изненађење. Стајао сам већ обучен у одежде и читао молитве пред почетак Св. литургије чудећи се помало што још нема мога ћака Стефана, кад одједном, ево ти га на вратима једва вукући пуно наручје црвених божура, а

иза њега онај мали риђо што је казао да шаљем рачун управи града. И он се једва провлачи кроз врата са великим нарамком дивних божура. Очи мога ћака Стефана су блистале победом. Био је празник Духова када се код нас по старинском обичају у цркви простире трава и цвеће. Мој ћак Стефан је божурима украсио олтар, свете иконе и остатак просуо по црквеном поду. Читава црква је замирисала од тих њихових божура. Да изразим своје задовољство насмеших се на њега и климнух му главом, али да га питам откуда му толико цвећа - то нисам имао када јер је Литургија управо отпочела. У души био сам задовољан - то је ваљда због тих полупаних црквених прозора, помислих - хоће деца да ме ублаже - и са тим задовољством и у дивном мирису цвећа отпочех службу. Мој ћак Стефан је био овога пута некако срећенији и достојанственији, очигледно поносан на своје цвеће.

На крају Литургије приликом завршних духовских молитава народ по обичају плете венце од оне траве и цвећа која је просута по поду црквеном. То се чини за спомен празника сеница - у спомен лутања по пустињи када су Израилци од траве и грања правили себи сенице (колибе, склоништа). После свршене службе народ те венце односи својим кућама. Тако сам и ја одабрао себи неколико дивних божура и носио кући, кад ме на мом трему дочека једна непозната госпођа која са презривим и зловним погледом погледа моје драге божуре и одмах се представи: „Ја сам госпођа Мартин из суседне улице“, изговори са неким преколом. „Драго ми је, изволите унутра“ - рекох јој, не знајући о чему се ради, али нека слутња ме одмах пресече због њеног прекорног погледа мојој руци која је држала диван букет божура.

„Изволите сести и реците ми шта желите?“ Али госпођа одби да седне и

устремивши се прстом и очима на моје божуре љутито рече: Одакле вам то цвеће? - И не дозволивши ми да јој одговорим настави: То је моје цвеће, из моје баште, то је моја својина.

Одједном ми све постаде јасно! Мој ћак Стефан и онај риђо у славу сошествија Св. Духа покрадоше госпођи Мартин цвеће из њеног врта.

Запрепаштен приступам госпођи и пружајући јој руку изражавам своје дубоко жаљење, али госпођа Мартин не прима тако лако моје жаљење и мени не остаје ништа друго него да покушам да је ублажим на други начин. Узимам телефон и зовем мога ћака Стефана. Одазива се његова мати.

- Молим вас пошаљите ми Стефана одмах овамо.

- Је ли има још какво закашњено крштење - пита она.

- Није крштење, него ми је хитно потребан због једне друге ствари.

- Добро, послаћу га одмах - рече ми она, и ја се поново обраћам госпођи Мартин да је ублажим док мој ћак Стефан не стигне. - Заиста госпођо Мартин, потпуно се с вама слажем. И ја имам кубуру са том децом. Двадесет њих долази у порту, сву траву су погазили, плотове развалили, на црквеним прозорима управници набројаше прекјуче 53 рупе и пукотине, та деца ништа не поштују туђу имовину, али шта да се ради, имовина није све; да их терамо на улицу и да тамо настрадају, шта је имовина у поређењу са животом и здрављем детињим?

Али узалуд моје речи и моје ублажавање, госпођа Мартин постаје још раздраженија: Ако ви не марите за своју имовину то је ваша ствар, али ја своју имовину чувам и поштујем. Ја своју имовину не дам пустошити. Ви свештеници, нарочито ви православни, ви сте као црквени мишеви, ни ова столица није ваша, ни кашика којом се храните није ваша,

зато и немате смисао за поштовање туђе имовине; да имате своју властиту имовину ви би другачије говорили!

- Потпуно се с вама слажем, госпођо Матрин, потпуно - настојим опет да је смирим јер ево долази мој ђак Стефан и за њим се невољно вуче онај његов помоћник риђо. Већ су на трему; ђак Стефан се чеше иза ува јер је кроз врата назрео госпођу Мартин, риђо мудро застаје и остаје на трему. С муком, као да га за косу вучеш, улази мој ђак Стефан, али ипак се прави да се не плаши. Но његове велике црне очи клизе час према мени час према намргођеној госпођи.

- Како си могао отићи на туђе имање и начупати толико цвеће Стефане? - повичем очајнички - ко ти је дао такав луди савет?

- Ви оче! - одговори без презања мој ђак Стефан. Госпођа Мартин нагло оживи и победоносно усклику - Гле, баш сам то и мислила! - и њено лице се малко разведри. - Ја, како ја? - упитам са запрепашћењем.

- Зар нисте казали прошле недеље да нико од људи није прави поседник имања. Нико од људи не може имање са собом понети у гроб и да је према томе све Божије и све се мора употребити за славу Божију и Христову - објашњава спретно мој ђак Стефан.

- Лепо ви то васпитавате омладину - упада госпођа Мартин победоносно - ја сам одмах знала да дечко није крив, него да је кривица до вас.

Стајао сам пред њима поражен као истински кривац. Није ми преостало ништа него да госпођи Мартин понудим новчану одштету за њене упропаштене божуре.

- Ха, знам добро да немате новаца, шта се правите кад сав свет зна да сте ви попови увек шворц - одбила је заједљиво.

- Општина ће вам надокнадити штету. Изнећу ствар на првој седници - браним се свом снагом.

- Ни ви, ни цела ваша општина немате тих пара којима би могли да платите ту штету - одбруси заједљиво госпођа Мартин. У муци и невољи усудим се да јој кажем да ћу се молити за њено здравље и срећу.

- Не марим за вашу молитву, ја нисам ваше вере - одбија она.

- Наша Црква се моли за све људе без обзира, госпођо Мартин - објашњавам ја.

- Не марим, мени ваша молитва не треба, ја хоћу да оставите на миру моје имање и моје божуре - одговори заједљиво г-ђа Мартин. И тако госпођа Мартин отиде дубоко увређена а за њом клизне и мој ђак Стефан који је био сведок моје

ђака Стефана и иза њега оног његовог помоћника риђу.

- Оче, опрости нам - шапуће кроз завесу мој ђак Стефан и брзо додаје - ми то више никад нећемо чинити, обећавамо вам - Био сам дубоко дирнут њиховом пажњом. Одмах ми је синило, те успех да се насмешим и да кажем: „Добро децо, у реду“.

Данас ми се чини да су ти божури значили неку врсту прекретнице у ђаковању мога ђака Стефана. Одмах друге недеље опазио сам да је мој ђак Стефан прибра нији, и да са већом пажњом прати ток богослужења. Када сам подизао свети путир опазим на златној облици путира као у огледалу његово лице, његов поглед

тешке борбе. Сав исцрпљен сручим се у наслоњачу, обришем зној са лица и тужно се загледам у букет црвених божура. Како је то све дивно и славно почело. Толико красоте, толико мириса због тих божура данас у цркви, а сад ево толико горчине због њих! Госпођа Мартин, љута ожалосћена, ја додуше изувређан, још да кажем родитељима мога ђака Стефана ражалостићу и њих па злу никада краја. Тужан и жалостан утонух у дуго ћутање кад се одједном пренух. Неко куца на врата. Кроз завесу назирем мога

који је можда први пут пратио помно то свечано подизање свете тајне. Од тога дана осећах увек његов поглед на мом лицу и на мојим рукама. Ускоро опазих како се крате рукави његовог белог стихара. Мој ђак Стефан је такорећи преко ноћи израстао, његов рапав глас се чистио, тако да се једне недеље зачуо његов пријатан баритон. Његов ход и сваки покрет постали су све достојанственији и достојанственији.

*Насијавак
на сирани 40*

КРАЉ ПЕТАР I ОСЛОБОДИОЦ

Краљ Петар Први Ослободиоц се послје полувековног заборављања у српску историју. Разлог је познат и не треба овдје понављати ко је изрекао забрану, како, зашто, али је очито да праве врједности излазе на видјело, док лажне нестају..

Један од највећих српских краљева и владара од времена цара Душана, је неправедно био запостављен дуго времена, да би му се тек у наше вријеме одало заслужено признање за његове историјске заслуге у интересу српске нације.

Краљ ослободилац је био заиста прави отац српске нације и то је својим дјелима потврдио.

Краљ Петар, или чика Пера „опанчар“, како су му ондашњи Срби тепали од миља је био не само уман владар свога доба, већ прије свега, поштен и добар човјек, домаћин у својој фамилији као примјер Србима, али и ратник под старе дане, велики мислиоц и филозоф, стратег, војсковођа и ослободиоц напаћеног народа и благ као владар. Као такав

омиљен у народу, тако да су се о њему причале многе приче и анегдоте које је народ препричавао.

Једна анегдота каже како је чика Пера случајно прешао заоравајући преко своје међе у туђу њиву, те га је сусјед због тога тужио редовном београдском суду. И што је занимљиво, чика Пера (премда српски краљ) изгубио је парницу на суду.

Ако је закон, онда „ни по бабу ни по стрицевима“, него да се суди по правди Бога истинитог, не гледајући ко је краљ а ко сељак.

Краљ Петар је као човјек из народа познавао свој српски народ и тако се према њему и односио мудро је водио свој народ и волио га. Економицао на унутрашњем и спољном плану Србије, чиме је Србија постала једна од највећих извозника хране у Европи. За вријеме његове владавине се ондашњи динар могао мјерити са свјетским валутама, подложним у злату. Србија је тада цвјетала.

Краљ Петар је успоставио такав државни устав да се са правом може рећи како Србија никад прије или послје њега није имала такве законе и демократију коју је уживала као једна од веома ријетких демократских нација у свијету.

Исцрпљен од старости и тешке албанске голготе, добри Краљ Петар Први Карађорђевић се упокојио у Господу августа 1921. Године, предходно абдицирајући у корист свог сина Александра Карађорђевића, казније прозваног ујединитељем.

Политичари су увијек окретали овако или онако, како им се кад учини да би ваљало чинити, али је код чика Пера било обрнуто, јер је он увијек знао шта народ мисли. А како народ каже тако је морало бити. Чика Пера је знао и нешто више, да свака влада мора да води рачуна како народ живи и да се народу мора угађати.

Милош М. Мочевих

ЉУБАВ ПРЕМА СВЕТУ

По речима апостола „љубав према свету непријатељство је према Богу“ (Јак. 4,4). Колико је страшно бити непријатељ Богу и жалосно отпасти од Божјег пријатељства и љубави - не треба доказивати. А по речима Господњим, није огуће бити у пријатељству и са Богом и са светом, волети и Бога и свет: „Не можете два господара служити“ (Мт. 6,24).

Никакве користи човек нема ма цео свет стекао и имао под својом влашћу, ако душу своју изгуби, опомиње Христос (Мт. 16,25-26).

Свет ће остати, а сви ми као што смо нагидошли на свет, тако ћемо наги и отићи из њега, и ништа са собом нећемо понети: ни сребро, ни злато, ни имовину, ни част, ни славу.

Имовина и богатство само су излишни терет и брига.

Љубав према свету удаљује човека од љубави према Богу, и уколико неко више воли свет, утолико мање воли Бога.

Ко се привеже за свет, не може да га се засити, него жели све већу славу, част, богатство.

Светска добра и срећа су непостојани, променљиви, варљиви. Једва ћеш наћи човека који је у постојаној срећи до краја живота провео. Свет се непрестано мења.

Љубав према светским стварима удаљује људе у многе и тешке грехове: лаж, среброљубље, крађе, отимачине, подвале, убиства.

Хришћани су у овом свету дошљаци и путници, њихова отаџбина је небо, где је и Отац њихов, који их призива Себи у вечни живот и нуди вечна блага.

Бесмислено је и лудо претпоставити пролазно вечном.

Незнабошци траже земаљска блага и срцем пријањају за њих, јер нису светлошћу Еванђеља Христовог просветљени.

Велику незахвалност и презрење према Христу показујемо, кад остављамо небеска блага, која нам је Он стекао сво-

јом драгоценом крвљу, а тражимо трулежна, земаљска.

Приликом смрти сигурно ћемо зажалити, ако смо волели свет и оно што је у свету. Запитај сваког умирућег какво он мишљење има о свету и његовим стварима; о части, богатству, слави, насадама? - Сасвим друго него што је пре имао. Сада он све то сматра за блато, за сујету, за препреку спасењу; сада се он каје, жали, скрушава, зато што је његов ум у току целог живота био заузет овим сујетама; сада о свему правилно суди, али касно; сада са Соломоном признаје да је све то сујета над сујетама (Проп. 2,11,17,26).

Који се из љубави према Христу одрекну света, они стичу Христа и небеска блага. И као што су у овом свету били слични Њему у смирењу, љубави, трпљењу, кротости и осталим врлинама, тако ће у будућем свету бити слични слави Његовој (Тихон Задонски).

ЗА ВЕЛИКИМ ПАСТИРОМ

Далеко од села, близу шуме, било је тихо мало гробље. Ту је стари монах у тишини низао молитве седећи пред својом убогом колибом близу гробља. Кад би понекад затварао од бдења уморне своје очи, његове су бројанице шапутале успомене на напуштени свет, велико гробље, у ком је он сахранио своје жеље и страсти, обмане и горчину живота. Затим би се уморне очи опет отварале и свете молитве су се низале са црних монахових бројаница. Оне су се лако узносиле у зрак и као светле сунчане зраке миловале крстаче на гробљу.

Светао пролећни дан сав се блистао од сунца, цвећа и песме птица. Пратња! Свештеник и неколико гологлавих сељака допратише једнога од својих. За сандуком је ишла слоњена жена жена. Нико је није придржавао. Она је била без игде икога свога, а сада је сахрањивала своје једино дете, сахрањивала је себе живу и сав живот свој. Пролећни дан био је светао и блистав, али душу мајке прекрила је мрачна и тешка туга.

Од тога дана нису се више могле у тишини да одвијају благе молитве усамљеног монаха. Тишину су пробијали очајни крици: „Господе! Зашто ми узме моје дете?... Господе, шта ћу једна без мога детета...“ Уплашише се молитве старог монаха да ће утонати у ту бескрајну тугу и мајчине сузе за дететом. Диже се стари монах, полако пође до гробља и седе на камену ограду. Вечерњи сутон почео је да покрива гробље и шуму. Мајка је престала да кука и дошла је кући да свом црном животу дода још једну ноћ. И тада чу благе речи: „Сестро, седи, уморна си!“ Задрхта

срце мајке. Нико досад није ни применио како је она уморна, сломљена и сама. „Сестро, путовао сам, много сам путовао...“ Мајка је напрезала свој ум да слуша речи монахове, као да му је тиме хтела да изрази своју захвалност за оне благе речи: сестро, уморна си! - Једном сам седео крај потока. Одмарао сам се. Био сам, сестро, уморан, врло уморан. Требало је прећи на другу страну потока, а нисам имао снаге ни да се кренем. Размишљао сам о свему што сам у свету видео и чуо. Наједном ме прену блејање оваца и јагањаца. Пастир је терао стадо на другу страну широког потока, али сва му је мука била узалуд. Ни једна овца није се дала натерати у воду. Ни батине нису ништа помагале. Тада се пастир саже, узе једно јагње, и газећи воду пренесе га на другу страну. Заблеја јагње са друге стране потока. Одазва се мајка с ове стране и пође за пастиром, пође за својим јагњетом, а све стадо крену за њом.... Сестро, теби је благи Господ узео твоје јагње, твоју једину радост у животу. Он ти је узео јагње, да би и тебе привео к себи. Зато, сестро, поћи путем који ти је Велики Пастир одредио. Моли се и чини добра дела и полако прелази на другу обалу живота, где те чека дете твоје. За тобом ће поћи многе мајке, кад виде твој пример. Учинићеш велику радост свом Пастиру, који ти је узео јагње у наручје Своје. Моли се Богу, уморна сестро, и тражи у молитви радост и утеху...

Опет је настала тишина на гробљу. Молитве усамљенога монаха сретале су се у сунчаном сјају са тихим и побожним молитвама самохране мајке, сливале се с њима и сложено ишле даље истим путем до Великог Пастира.

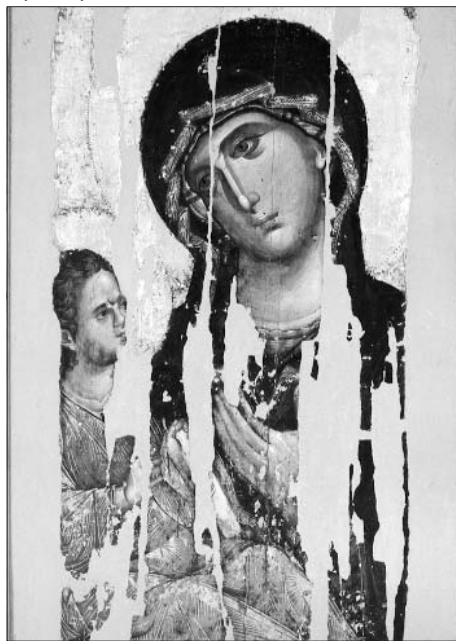
Монахиња Марија

ПЛАВЕ ЛЕСТВИЦЕ

Када свети апостол Петар заврши свој земаљски живот и би позван на небо, Господ му предаде небеске кључеве од рајских врата.

Са свесрдном свештеном ревношћу свети апостол је обављао своју узвишену службу откључавајући врата раја за душе оних људи који својим земаљским животом и решењем Свевишњег Правног Судје заслужују небеска блаженства.

И тако је то много година ишло својим устаљеним и уобичајеним током.

Али једном апостол Петар сав узнемирен долази Господу Богу, и целивајући скуте Његове светлосне хаљине, говори: „Господе, нека ме мимоиђе гњев Твој! Морам Ти објаснити своју узнемиреност. Ево има већ много дана како у пресветлом рају Твом примећујем неке људе које ја нисам пустио унутра на рајска врата. Не могу себи да објасним на који су се начин они увукли тамо. И лица њихова никако не личе много на лица праведника. Бојим се, да нису посредни неке ђаволске подвале. Он и слуге његове способни су за сва могућа лукавства. Но знајући да су кључеви свагда код мене и да другог улаза нема, ја сам непрестано у недоумици па чак и у тузи“.

Господ одговори: „Твоја је служба и твоја одговорност. Мотри пажљиво на оне што улазе у рај, па неће бити незваних гостију“.

Прође неколико дана, кад ето опет апостола к Савауту: „Боже велики и милосрдни, та сваког дана се све више и више туђих људи прокрада, не знам којим путем, преко рајске оgrade. Обраћам се Твојој мудрости и власти. Ја сам немоћан, и мудрост је моја ништавна. Ти си једини Свемогући“.

Тада Бог рече: „Хајде за Мном, свети Петре. Обиђимо заједно све крајеве раја, и сами испитајмо шта је узрок тим појавама, које су изазвале у теби тако много оправдане и похвалне узнемирености. Хајдемо!“

И тако они кренуше. Напред Господ, за Њим апостол. Дуго су ишли, чак сустадоше. Најзад стигоше до наранчасте шумице, и кроз њене гране приметише нечију плаву ризу. Опрезно се привукоше ближе, и шта угледаше? Под гором, на зеленом пропланку, засутом белим радама, стоји Пресвета Дјева и гледа доле са ивице дубоке провалије, одакле се види земља и сви људи. А у рукама Пречисте, танане, једва видљиве лествице, изаткане од најтање плаве свиле.

Из провалије чују се жудни јауци, чују се паћеничке, пламене молбе. И гле одједном Пречиста спушта своје паучинасте лествице. Оне се одмотавају, падају доле, и један за другим улазе по њима на пропланак јадни, измучени, преморени, заборављени људи, мушкарци и жене, и бојаљиво ишчезавају у рајске баште, цвећарнике и шуме.

И после сваког спасеног Пресвета Владичица подиже увис своје прекрасне руке и говори умиљато: „Господе мој и Боже, Ти све видиш, чујеш и знаш. По неизрецивом милосрђу Свом опрости ми што нарушавам мудри поредак Твог пресветога раја. Али ја сам живела на земљи, и сама сам мајка. Могу ли да одбијем мајку која моли за сина? И нисам ли ја мајка васцелог слабог, страдалног човечанства? Опрости мени грех мој“.

Тада Господ спусти свемоћну руку Своју на раме апостола Петра и рече: „Повуцимо се одавде тихо. Немамо овде никаква посла...“

*С руског архим.
Јустин (Пойовић)*

ПЧЕЛЕ

Стари домаћини у селима Заштек и Посељани (да ли само у њима) крај Скадарског језера у камене зидове испод сводова својих кућа са јужне, источне и западне стране остављали су простор облика и запремине једноставне кошнице са уобичајеним спољним отвором, летом, и у њих насељавали ројеве. По двориштима су неговали на десетине пчелињих ројева у дубинама, али због чега ако ли не из велике и вероватно снажне потсвесне љубави према тим дивним и ненадмашно организованим и марљивим створовима, настојали, колико је то могуће, да их унесу у своје домове! Те пчеле, у овим ретко оригиналним кошницама, обдржаване су једино за добијање ројева. Није ли ту била присутна и нека тајновита жеља и угађање Свевишњем да и домаћинова породица попут ових пчела буде вредна, да се роји и умножава? Имајмо при овоме у виду да се у народу сматра да је сретна она кућа у коју се усели пчела.

Истраживачи Шовен и Лави су желели да утврде какве све микроорганизме пчеле - сакупљачице уносе у кошницу. Код мува и других инсеката то се чини тако што се пуста да пређу одређену подлогу, а потом у тој подлози остане много разних клица и бактерија. Када су то пробали са пчелама, никаквог резултата! Ни клица ни бактерија! Установили су да су пчеле док су напољу радиле, биле у додиру са разним бактеријама, али их нису понеле са собом. Огромно изненађени, ишли су даље па су велики број пчела специјалном платинском алатком покушали да инфицирају. И то је био промашај!

„Забезекнуто смо погледали“ - пише проф. Шовен - „чудновати жмарци прелазили су ми преко леђа, сваки пут када сам осетио да се налазим пред новим открићем. И у наставку истраживања пружио ми се доказ да је цела површина тела пчеле покривена антибиотицима који убијају све бактерије које дођу у додир с њом“.

Ови научници су затим саопштили да су открили други антибиотик с којим пчеле премазују своје саће, трећи који уносе у полен, четврти са којим обогаћују млеч за исхрану матице, пети уносе у мед. Посебан антибиотик пронашли су у прополису.

Откриће заиста фантастично. Али остаје тајна: на који начин пчеле себе стерилишу, где и како налазе антибиотике (на биљкама свакако) и како их разврставају по намени?

Па шта сад још рећи? Није ли то један разлог више о посебности и јединствености тог необичног створа који заслужује далеко већу пажњу од оне коју му поклањамо?

Они који познају и баве се геометријом, знају да има само три врсте фигура чија се површина може без остатка поделити на мање сличне површине, правилног облика и једнаке величине. То су равностранни троугао, квадрат и шестоугао који се над она два друга облика, у погледу градње ћелија, истиче својом већом удобношћу и отпорношћу. А пчеле су усвојиле при градњи саћа управо облик шестоугла као да знају његове предности! Изгледа да шестоугаоник не настаје из неке механичке нужности, већ да је заиста у плану, у искуству, у интелигенцији и вољи пчела.

Још пре сто година пчеларство као предмет је изучавано у Богословској школи у Сремским Карловцима, а Филип Копривица, чешки ђак, у својој књизи „Увод у пчеларство“ (1952) каже да је настава о пчеларству у учитељским школама у Краљевини Југославији била добра и имала је врло корисне последице, иако да су се многи учитељи, нарочито по селима занимали пчеларством.

ПОКАЈАЊЕ КАО СМИСАО ЖИВОТА

Да ли ми, и у коликој мјери контролишемо своје поступке, колико дуго памтимо да смо неком учинили нажао, да ли смо некада узвикнули против имена Божијега или учинили зло, не марећи за покајање? Да ли икада помислимо шта и куда ћемо послје овога живота, где ћемо становати - под земљом или над земљом, за шта и чему нам служи овај живот? Шта је смисао живота? Живот нам доноси много радости, весеља, тјелесних уживања али и велика искушења и много трпљења, што су многа хришћанска покољења искусила од како је свијета и вијека, па и ми сами у овим временима данса. И ако се мало дубље замислимо, како одгонетнути тајну?

Погледај себи у очи хришћанине, проникни у душу своју, испитај себе о постојању Божијем. Не видиш ништа? Не осјећаш ништа? А Господ Свемилостиви и не склања свој благ и свеумилни поглед са тебе. Па како га онда не видиш? Зато што у срцу твојем не постоји имена Божијега, исписано је само великим словима: СТРАСТ! Е па, вараш се хришћанине, ако мислиш страстеног срца ућу у дом Господњи на небу. Кажеш, нема страсти, а луташ бесциљно улицама и тражиш утјеху у првој пивници! Немаш страсти, а топиш се само у материјалном и земаљском! Твоја блага и луксузи срамни су пред Господом. Све што сада имаш неће ти помоћи нити спасити, јер кад станеш пред Бога самога остаћеш без игде ичега.

Да би твој вјечни живот послје живота био пун свјетлости, миомира и рајске тишине ти мораш престати са свим ранама срца твог, јер страсти твоје су само ране твоје; мораш рећи себи: "Да, Госпode, буди милостив мени грешном". Немој чекати задњег часа, јер не знаш час доласка Господњег, крени одмах на градилиште душе твоје, ископај дубоке и чврсте темеље и почни да градиш искрено покајање душе твоје и живота свога.

Застао си јер не знаш на чему да почнеш? Почни зидати од Цркве, Матере Цркве, и непрестално понављај да се

Господ смилује души твојој. Моли Господа да ти подари сузе покајања, да опереш прљавштину душе своје. Спознај и чувај, у Матери Цркви, заповјести Божије које ћете упутити како да на срце своје поставиш штит који ће те оградити од свих страсти а истовремено да увијек буде отворен пут који води помоћи Божије „Иштите и даће вам се, куцајте и отвориће вам се“. Резултате ћеш уочити одмах, али нећеш моћи да нађеш праве ријечи за благодат Божју. Запљускиваћете те, као чамац на мирном мору, таласи неисцрпне љубави Божије, и шта ћеш осјећати? Осјећаћеш блиско присуство Божије.

И сад, кад си спозано, није ли истина боља од заблуде? Ниси ли кроз покајање добио беспрекоран одговор о смислу живота? Зар није сада „лако време“ живота твога када служиш истини и правди - Богу Једином? Пожури и похитај и врши заповјести Божије и пази на душу своју. И немој стајати ту гдје си, пожури до првог брата твог и пробуди га из гријеховног сна. Тад ћеш Господу бити још дражи.

Нека би Бог дао да покајање постане смисао живота свих нас, како би оправдали назив „дјеце Божије“, и ушли у обиталишта свих светих.

*Драгиња Басекић
Б. Поље*

ОМЛАДИНА, РОДИТЕЉИ, ЦРКВА

Како омладину заштитити
од негативних утицаја
у савременом друштву

Дјеца су човјеку највреднији дар Божији. У циљу васпитања и спасења омладине од разних негативних утицаја савременог друштва врло деликатно питање је, како приближити омладину Богу, извору живота и правом путу?

Господ Исус Христос је рекао: „Пустите дјецу к мени и не браните им, јер је таквих царство небеско“. Наша дјеца и омладина расту и развијају се на раскршћу разних васпитних утицаја. Дјечија душа је чиста и подобна анђелима. Од околине, родитеља, школе и других васпитних установа, као и цркве зависи шта ће бити уписано у те чисте дјечије душе.

Данас, омладина у великој мјери учествује у сензацијама, чулним задовољствима, бурним забавама, играма, утакмицама, јер је ту извор највећих уживања и узбуђења. Међу младима има масовних потрошача разних опијума, дроге, штетне литературе, филмова итд. Има потпуно разбијених личности, студената који не студирају, младих који одбијају рад, друштво, брак, породицу, који поричу сваки ауторитет.

У великој мјери узрок подложности свим негативним утицајима на младе, који често лутају тражећи прави пут, је у томе што кроз родитељско васпитање, школу и друге установе млади нису нимало или врло мало, површно, приближили правом путу истини и животу, Богу и Његовој науци, јеванђељу у коме су кључеви свих животних проблема.

Због свега овога, поставља се питање како омладину више приближити Богу и цркви? Пре свега потребно је да се молимо Богу за нашу дјецу, јер је велика моћ молитве. Да чинимо добра дјела намјењена за срећу наше дјеце и за њихово спасење. Потребно је да и ми сами родитељи преконтролишемо себе какви смо као хришћани и васпитачи дјеце. И ако родитељ посјеђује неки порок или гријех он не жели да и његово дјете то чини, већ да буде боље од њега.

Потребно је да сами постанемо дјеца Божија да би и наша дјеца била добри хришћани. Јеванђеље каже: "А сви који Га (Христа) примише даде моћ да постану дјеца Божија". Када родитељи постану дјеца Божија добиће снагу и способност како и на који начин да своју дјецу учине дјецом Божијом.

Није велика корист да нашој дјечи притиском намећемо вјеру, молитву, пост, посјету Богослужењима. Млади не воле наметљивост. Потребно је да својим добрим примјером у свом животу сами проповједамо Бога свим бићем тако да се ствара атмосфера гдје се осјећа присуство Божије.

Треба младима презентовати добре примјере, како треба да се понашају. Понека треба указивати како не треба да раде и како у доста случајева катастрофалне последице непридржавања Божијих заповјести и лошег понашања. На примјер: присуствовао сам неколико пута на сахрани младих особа од 18 до 22 године, који су били жртве наркоманије, алкохола и других грешних радњи које изазивају тешке и неизлечиве болести. Има појаве да у тим грозничавим, болесним и изопаченим ситуацијама, неки млади, понекад под утицајем неких сатанистичких секти учине највећи грех - самоубиство. Тако учине неопростиви грех према Богу, себи и ближњим својим, јер узима живот који не може дати, а лишава се могућности покајања.

Потребно је да младима кроз све васпитне институције, ријечју усменом и писменом, као и примјером укажемо на потребу чишћења душе и тијела постом и молитвом. Треба младима скретати пажњу и саветовати их да бар уз пост и док пости прекину или смање одласке у кафиће, диско клубове, и друга мјеста која шкоде души и тијелу. Ако се кроз пост и молитву одрекнемо, мрсне (јаке) хране, алкохолних пића, пушења и других гријеха и порока, тиме не само да ћемо очистити душу од гријеха него ће нам и тијело бити здравије. Тако спасавајући душу спасаваћемо и тијело од болести и смрти.

Када би постојала финансијска могућност, требало би при цркви организовати приређивање филмова вјерске садржине, племените игре, а кроз то ненаметљиво убавивати вјерске садржаје, кратке поуке итд. Тај метод био би доста пријемљив за младе, да прихвате поруке Христове.

У овоме времену примјећује се донекле раслојавање друштва, мада је мало оних доста богатих, пуно је више оних сиромашних који једва преживљавају. По-

некад родитељи који су материјално могућни, из жеље да им дјечи буде лијепо кажу: "ако ја нисам имао могућности нека се моје дјете проведе". Омогућивши дјецу материјалне услове несвјесно ти родитељи нанесу моралну штету, а понекад и пропаст свом дјетету. Зато, и ако смо у могућности, не давати превише комодитета и шансе да се дијете духовно и тјелесно утопи у чулна уживања и гријех.

Од оних родитеља, који нису у могућности да дјечи дају прилику да упражњавају разна уживања, дјеца треба да буду скромна, да од родитеља не траже немогуће, да их не подијељују, да их не називају назадним, већ да родитеље поштују и слушају, јер то Бог заповједа. Ако буду тако чинили Бог ће их наградити у животу и биће срећни, јер Он може дати највећу и највреднију награду.

Знам дјеце чији су родитељи материјално сиромашни, али побожни, или дјеце која су остала без једног или оба родитеља, који им нису могли омогућити ни много потребније ствари а камоли савремени провод.

та дјеца су у већини случајева добра, скромна, послушна, побожна и од таквих постану добри људи и хришћани. Њима је, дакле, Отац небески дао оно што родитељи нису могли.

У ова времена много је одраслих и младих незапослено, па у доколици која је „ђавољи јастук“ многи падају у лењост и безвољност из чега се рађају разни гријеси. Због тога је потребно поред свакодневне мо-

литве наћи посла у башти, у кући и око куће, у читању побожних и корисних књига итд. Тиме ћемо смањити грешне радње.

Најзад, потребно је да се сјећамо ријечи премудрог Соломона који каже: "Учи докле је дијете, путу којим треба да иде, па неће од њега одустати ни када остари". У свему осталом неће изостати благослов и благодат Оца све деце и свих родитеља, коме нека је слава и хвала сада и вазда у векове. Амин.

*Пројоројерј Милосав
Видаковић, ђакох
III вишеградски*

ДОСТОЈЕВСКИ О МОЛИТВИ

Фјодор Михайловић Достојевски, славни руски писац родио се у Москви 30. октобра 1822, а умро је у Петрограду 28. јануара 1881. године по старом календару.

Достојевски је код нас много познатији, јер су скоро сва његова дела преведена на наш језик.

Ево шта читамо у Браћи Карамазовима, где Достојевски говори кроз уста оца Зосиме:

„А ја мислим да ћемо ми са Христом то велико дело решити. Јер колико је идеја било на земљи, које су десет година пре свога остварења изгледале незамисливе, а које су се наједаред јављале кад би им дошао тајанствени рок и пролетеле по свој земљи? Тако ће и код нас бити и засијаће све у народ наш и казаће сви људи: камен који су одбацили зидари, постао је каменом темељним. А подсмеваче би требало запитати: ако је ово наше машта, а кад ли ћете ви подићи своју зграду, и удесити живот правично само помоћу ума свога а без Христа? И ако они тврде да баш они иду ка сједињењу, то воистину у то вјерују само најпростодушнији између њих, тако да се човек мора чудити тој простодушности. Доиста, у њих има маштаве фантазије више него у нас. Они мисле да удесе живот правично одбавивши Христа; свршиће пак тиме што ће прелити свет крвљу, јер крв излива крв, а ко извуче мач тај ће од мача и погинути. И да није обећања Христовог они би просто истребили један другог до последња два човека на земљи. Па и та два последња не би знали у поноситости својој издржати један другог, тако да би последњи уништио претпоследњег, а затим и себе самог. И тако би се збиља: догодило да није обећања Христовог: да ће се то зло због кротких и смиренних прекинути.“

Овде он продужује: „Младићу, не заборављај молитву. Сваки пут у мо-

литви твојој, ако је искрена искрсне ново осећање, а у њему и нова мисао коју раније ниси знао, и која ће те изнова охрабрити и разумећеш да је молитва васпитање. Запамти још: сваког дана и кад год само можеш понављај у себи: „Господе, смилуј се на све који су данас пред Тебе изишли“. Јер сваког сата и сваког тренутка хиљаде људи остављају живот свој на овој земљи, и душе њихове долазе пред Господа - а колико се много њих са земљом растало усамљених, никоме знаних, у тузи и терету душевном, за којима неће нико зажалити, неће чак ни знати за њих да су живели.

А кад останеш насамо, моли се. Воли падати на земљу и љубити је. Земљу љуби непрестано, незасићено је воли, сваког воли, све воли, тражи такво усхићење и занос. Окваси земљу сузама радости своје и воли те сузе своје. А тога се заноса не стиди, цени га, јер је то дар Божји, велики дар и не даје се многим, већ изабранима.“

Мада у савременом свету људи живе и без вере у Бога, Достојевски се није бојао да изрази своју веру и веровао је до краја. „Веруј до краја, па макар се и тако десило да сви на земљи скрену с правог пута, а ти једини веран да останеш; принеси и тада жртву и хвали Бога ти јединини, који си остао. А ако се двоје таквих састанете - ето вам већ читавог света, света живе љубави; загрлите једна другог у милини и хвалите Господа; јер макар само у вама двојици, али се извршила истина Његова.“

Тако је Достојевски размишљао о вери. Његова побожност, готово монашка, изгледа савременим људима мало преживела. Али ако се човек и не сложи с њиме у овом погледу, немогуће је не признати дубоко морални и пун љубави дух његових поучних проповеди.

А. М. Јаношевић

АКО БОГ ДА

*Господе над силама! благо
човеку који се у те узда
(Пс. 83,12)*

У нашем народу могу се чути изрази условљавања, као: ако Бог да, ако Бог хоће, ако буде воља Божја, затим: Боже здравља, тј. да ћемо и то урадити ако Бог буде дао здравља и најзад: а куд Бог да. Овим концизним изразом наш човек је хтео рећи: а куда си се упутио да ако Бог да и стигнеш куд си наумио. Свим овим изразима наш народ хоће да каже да све бива по Божјој вољи.

Многи страни писци, који су с извесном наклоношћу писали о нашем народу и нашој земљи, истицали су и наш поздрав при сусрету или уласку у дом „Помаже Бог“ и отпоздрав „Бог ти помогао“. Ото Дубислав, племенити Пирх (1799-1832), који је био дошао у нашу земљу у позну јесен 1829. године пише у своме путопису, између осталог: „Поред путника се не пролази док се не рече неколико пријатељских речи. Бар се упита: Помози Бог! Како је?; или: Куда, ако Бог да. Наскоро сам се сасвим навикао на: Помоз Бог, како сте?“

Поред ових пет чисто српских изрази који има један народ, могло се чути како се путник испраћа речима „Пођи с Богом“, а он би на ову жељу одговарао „С Богом остајте“. И путовало се у име Божје. У писму од 22. септембра 1804. пише Јоаким Вујић своме пријатељу: „1. јануара, будуштаго лета 1805. у име Божје полазим на море у Цариград“.

Откад је наш народ почео да се служи овим изразима? На ово питање немогуће је одговорити. Најста-

рији спис у којем налазимо израз „ако Бог да“ несумњиво је, по нашем мишљењу, писмо св. Саве упућено игуману студеничком Спиридону из Јерусалима. У писму св. Сава пише: „Хоћу да идем у Александрију к патријарху, да се поклоним Светому Марку, а отуд ћу на Синајску Гору; кад се вратим, ако будем жив и ако Бог да, до пролећа ћу у вас бити“.

На писму нема датума - пише Павле Поповић, професор - и питање је остало нерешено, да ли га је Сава писао на свом провм доласку у Јерусалим (1229) или доцније кад је поново у њ долазио. Има разлога веровати да је то било при првом путовању.

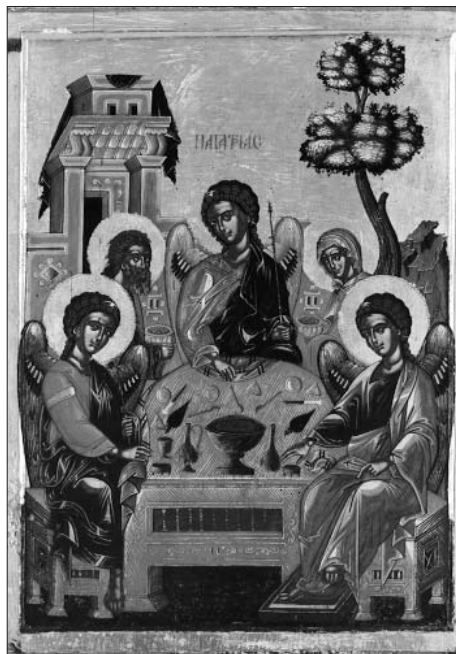
Поводом овог писма, П. Поповић мало даље пише: „На писму нема датума. Сава га је могао писати или кад је већ полазио за Александрију (друго путовање на исток 1234) или кад је намеравао да у њу иде па из буди којег узрока није остварио своју намеру (прво путовање, 1229). Вероватније је ово друго“.

Могло би се поставити питање: да ли се је овај израз већ био одомаћио у нашем народу, у доба кад га св. Сава наводи у писму игуману Спиридону? Друго питање: да ли је можда овај израз постојао и пре светосавске епохе?

У списима Старог завета не налазимо израз „ако Бог да“, нити пак сличан израз, иако је у Израилу било небројено много људи побожних који су се не само молили Јахвеу, већ су се и уздали у Њега и веровали у Његову свету вољу. Своје чврсто уздање у Бога изразили су: многострадални Јов, који је по једној традицији живео после Авраама а пре Мојсија и - цар, песник, пророк Давид, за кога један француски писац каже, да је у својим псалмима оставио „живу слику своје душе“.

Праведни Јов показује необично и чудно поуздање у речима: „Гле, да ме и убије, опет ћу се уздати у Њ...“ (Јов 13,15).

Патник, покајник и молитвеник, Давид, у многим стиховима показује своје поуздање у Бога. Немогуће је у једном кратком тексту навести све стихове у којима се опажа његово непоколебљиво поуздање. Наводим само неколико примера:

Узданицо свих крајева земаљских и народа преко мора далеко (Пс. 64,5).

У Бога се уздам, не бојим се; шта ће ми учинити човек (Пс. 55,11).

Говори Господу: ти си уточиште моје и бранич мој, Бог мој, у којег се уздам (Пс. 90,2).

Јер си ти, Господе, поуздање моје (Пс. 90,9).

Чекам Господа; чека душа моја, уздам се у реч његову (Пс. 129,5).

Благо свима који се у њ уздају (Пс. 2,12)

А ја се, Господе, у тебе уздам и велим: ти си Бог мој (Пс. 30,14).

И који се год у те узда неће се осрамотити (Пс. 24,3).

У Новом завету налазимо овај израз код св. евангелисте Луке, св. апостола Павла и св. апостола Јакова.

Св. Лука у Делима апостолским пише: Него се опрости с њима говорећи: ваља ми, макар како било, овај празник што иде провести у Јерусалиму; него ако Бог хтједне, вратићу се опет к вама (Дела 18,21).

Св. апостол Павле помиње овај израз четири пута у својим посланицама, и то:

Да с радошћу дођем к вама, по бољи Божјој, и да се успокојим с вама (Рим. 15,32).

Али ћу вам доћи ускоро, ако Господ хоће, и нећу гледати на ријеч оних надмених, него на силу (1 Кор 4,19).

Јер нећу да вас видим сада узгредно, него се надам да неко вријеме останем код вас, ако допусти Господ (1 Кор 16,7).

И ово ћемо учинити, ако Бог допусти (Јев. 6,3).

Св апостол Јаков, у својој посланици пише: Умјесто да говорите; Ако Господ хоће, и живи будемо, учинићемо ово или оно (Јак. 4,15).

Причајмо деци нашој причу коју смо као малишани прочитали у читанци, како су се Србин и Турчин договарали да иду на сајам и како је Србин свој одлазак условљавао речима „ако Бог да“.

Утичимо на децу Цркве наше да се навикну да се уз свако обећање послужи нашем старом изреком „ако Бог да“ и да тек онда, с пуно вере, могу очекивати да ће им Бог дати да испуне оно што су обећали.

А. М. Јаношевић

НЕОБИЧАН ДОГАЂАЈ

Једне зиме, баш уочи Материца, кад се спуштао сумрак, ја осетим једно чудно обољење: изненада добијем страховито дрхтање вилица и шкљоцање зуба, да нисам могла ни да говорим, ни да затворим вилице, премда сам покушавала и да их завежем. То је трајало око пола сата. И кад сам се решавала да позовем лекара, овај чудан напад престаде. Али ја осетим онда као да ми неко заповеда да морам одмах поћи на гробље. То осећање било је тако некако везано за онај први напад, да нисам ни помишљала да се одупрем мисли која ме је стално гонила да одмах пођем на гробље. И ја се кренем из стана, у сумрак, по највећој зими, готово не владајући собом, осећајући као да ме неко вуче, као магнетска сила.

Кад сам стигла на крај града, ја као да сам се освестила, па хоћу натраг. Већ је пала ноћ. Покушавам свом снагом да се окренем и да пођем натраг. Али не иде; осећам да морам напред. И ја улазим у гробље. Стазе завејане дубоким снегом; упадам у снег до колена, до појаса, гушим се у сузама, почињем да се мрзнем, и дрхтим од страха, али ме нешто гони и ја идем све даље кроз мртву тишину ка гробовима мојих родитеља. Како је гробље врло дугачко и како се мора прво проћи кроз једно неправославно гробље, ово моје гацање и падање трајало је дуго и већ је ноћ увелико пала, кад се ја с тешком муком докотурах до очевог гроба и почех на глас да се молим, целивајући крст на гробници.

Одједном чујем да ме неко зове по имену: „Л... спаси ме; спаси ме хитно“. Ја се следих од страха. Помислих пресвиснућу. Дрхтећи почнем опет на глас да се молим над гробом очевим. Али онда опет јасно чујем како ме неко зове: „Л... ти си послата да ме спасеш.. последњи ропац“. Ја онда добијем неку чудну храброст као да је сав страх отишао од мене, и пођем у правцу одакле је долазио глас. Тако дођем до краја гробља, недалеко од наше гробнице, до једног шанца, и мени

сину мисао да је ту свакако нека жртва несрећног случаја коју треба спасти. И потпуно охрабрена ја се нагнем над шанца и повичем: „Ко си? Ако си од Бога, дај знак, ако си нечастива сила, моје је оружје крст“. Међутим не чује се ништа. „Боже - почнем се на глас молити - дај ми моћи да обелоданам ову тајну и да извршим што је Твоја воља.“ Онда полако и

пажљиво спустивши се у шанца напишам у мраку мушко дете од 10-12 година. С тешком муком га изнесем горе, али, авај, дете изгледа мртво: нити дише, нити му ради пулс. Брзо му почнем масирати прса и лице и покретати ноге и руке, и после истрајног труда дете се поврати у живот. Узмем га на леђа и тако у неко доба ноћи

стигнемо кући. Моја бака очајна, већ је мислила да сам изгубљена, пошто ме по овом невремену нема. Кад нас угледа, она поче да нас грли од радости. С тешком муком скинемо ја и бака одело с детета, измасирамо га, напојимо чајем и положимо у постељу.

Сутрадан, на „Материце“, после заједничке молитве при трпези и пошто нашем малом госту помогох да „веже“ баку место своје мајке, дете паде на колена преда мном и са сузама ми захваљиваше за спасење. „Ја сам Босанац - рече ми оно - Привредников питамац. Био сам пошао за П., али сам се успавао, те сам тако прешао станицу П. Ваљало ми је сада враћати се пешке из нашег места. Ја се кренем, али пред ноћ упадох у неки шанца и никако да се извучем. Кад сам осетио да ме снага издаје ја се почех молити: Добри Боже, Христе Спасе, Мајко Божја и моја Крсна славо, спасите ме... Мајко која си ме родила, помози ми, умирем ти... Одједанпут чујем као да ми неко говори: Не бој се спашће те Л., и помену твоје име, и више се ничега не сећам...“

Ја знам зашто ме је Бог спасао - настави малишан сада. То је било овако. Нас има 16 деце. Једанпут мој отац враћајући се из шуме доведе собом једно трогодишње дете које је био нашао успут. Моја мајка се наљути, те дете избаци из куће. „Зар ти је мало да толико своје сиротиње храниш, него ми доводиш још и туђе“, рећи ће она оцу. Али отац поново врати дете с претњом мајци: „Жено, не греси душе. Куд хринимо шеснаесторо, хранићемо и ово. Шта знаш? Можда ће и твоје које дете залутати једном у беломе свету, и неко ће га спасти. Бој се Бога, жено!“ Ја се сада сећам тога догађаја и тих речи, и изгледа ми да Господ враћа мојим родитељима за добро што су учинили оном сирочету. Хвала му и хвала теби.

Пошто смо погостили нашег малог госта, испратили смо га сутрадан славећи Бога за чудна дела Његова.

Л...

ПИСМО СПИРИДОНУ

Писмо послано од светијога Саве ка иџуману лавре дома Пречисте и светијога Симеона, Сјуденице, кир Сјиридону, од светијога града Јерусалима.

Благодат вам и мир од Господа Бога и Спаса нашега Исуса Христа. У Господу Богу превазљубљени мој божанствени сине, јеромонаше Спиридоне, игумане велике лавре светог Симеона, архимандрите! Мада сам и грешан, молим Спаса мога да буде(ш) сачуван душом и телом и све божанствено стадо.

Ако хоћете да знате о мени грешном, то с милошћу Божјом и вашом светом молитвом здраво и весело дођосмо до светог града Јерусалима. Поклонисмо се пресветоме и блаженоме гробу и његовим светим местима. Прво постависмо поклон за ваше спомињање у светим (местима), обиђосмо света места. Када свршисмо све ово, тада се, пошто нас стиже путни труд, сви разболесмо, и остављамо живот наш и смрт нашу на Божје расуђење, и ко од нас буде жив, нека се врати к вама, а кога смрт потребује, молитва ваша нека остане с њим.

А ти човече равне душе, владику мој, познаниче мој, који се заједно насладисмо у дому Божјем, чедо моје слатко, Спиридоне, моли Бога за нас, не бих ли твојим молитвама добио проштење грехова. Мир ти божанствени, а мир и твоје божанственоме дому, а мир и свима онима који су (тамо) и који работају дому светог Симеона, а мир и свима игуманима твојим удеоничарима, и поклоњење им чиним кроза те, чедо своје. Мир Божји нека се излије у срца ваша, и благосиљам онога који вас благосиља, а проклињем оне који вам зло чине, да не буде на њима милост Божја, ни на њиховим домовима, ни моја молитва, и да погину

као безумни Арије. А благодат Господа нашег Исуса Христа и љубав Бога Оца и заједница Светог Духа нека буде са свима вама. Амин!

Писа милошћу Божјом први архиепископ све српске земље, Сава грешни.

И ево што се у овом месту нађе, на благослов дајем ти крстић, да ми га носиш на спомен, и појасић, јер сам га полагао на гроб. С тим крстићем да се молиш, носи ми га вазда о грлу (врату), макар да имаш и другу иконицу, но њега вазда носи. А појасићем се опаши, да је вазда о бедрима твојима, јер сам га полагао на гроб, крстић и појасић. И такву сам молитву сатворио, да би дао Бог да би се тако сваки хришћанин молио за мене. И дајем ти убрусац (убрусих), што су ми (га) овде даровали, а ја га теби дарујем, да ти буде на благослов душе и тела. И камишак, што сам (га) нашао, да ти буде на многе потребе, и да га носиш при себи. И моли се за нас, служитељу Христов, да нас Бог укрепи и сачува, да бисмо опет к вама дошли. И ако ми Бог да и малу моћ, ићи ћу у Александрију к патријарху, да се поклоним светоме Марку. И отуда ћу у Синајску Гору, и када се вратим, ако будем у животу и Бог даде, до пролећа ћу бити код вас.

Чувај, чедо моје слатко, да не изиђеш из неког мог завета. Да, ако човек и цео свет добије, а душу своју изгуби, која је корист (Мат. 16,26; Мк. 8,36)? Ако је погрешан, но молитва његова није грешна, и његова веза је сила од вишње благодати. Да, ако ће се ко саблазнити, но ти се не саблзни, јер, доћи ће Господ и неће закаснити, и да чујеш онај глас: „Добри и верни слуго, у малом веран, поставићу те над многим, ући у радост Господа свога“ (Мат. 25,21).

Храна телесна је за тело, а храна духовна за душу. Тело се мора хранити да би трајало, душа се мора хранити да би живела. Телу се даје храна земљана, јер је тело од земље. Души се даје храна небеска, јер је душа са неба. Реч Божја јесте главна и основна храна душе човечје. Што је хлеб за тело, то је реч Божја за душу. Никаква храна не може заменити телу хлеб, и никаква реч не може заменити души реч Божју. Но има једна тајанствена и пречудна храна, која је узвишенија и силнија од сваке телесне и духовне хране. Ту храну знају само хришћани. Та храна јесте сам Бог. Она се даје у светом Причешћу. Који једе моје тијело и пије моју крв, има живот вјечни, и ја ћу га васкреснути у пошљедни дан (Јов. 6, 54).

Е. Н.

Један старац је причао о св. Пимену и његовој браћи: Када су они живели у пустињи, њихова мати им је пошла у сусрет. Али када су они њу спазили побегли су у назад у цркву и затворили црквена врата пред њом. Мати је горко плакала и викала им споља: Дозволите ми да вас видим, децо моја љубезна! чувши то, један од браће каже авви Пимену: Шта да радимо са старицом, која плаче пред вратима? Пимен јој је рекао кроз врата: Зашто тако вичеш, старице? Мати, чувши глас свога сина, почела је да риди још громкије и да виче кроз сузе: Хоћу да вас видим, децо моја! Шта ће бити ако ја само погледам на вас? Зар нисам ја ваша мати? Нисам ли ја вас дојила? А ја сам већ седам...

Пимен јој је одговорио: Хоћеш ли да нас видиш на овом или оном свету? Она је одговорила: Ако вас овде не будем видела, да ли је сигурно да ћу вас тамо видети? Свети Пимен је рекао: Ако се решиш да нас овде не видиш, онда ћеш нас сигурно тамо видети. Тада је са радошћу мати отишла, говорећи: Ако ћу их заиста видети тамо на небу, онда нећу да их видим овде.

Проф. Јово Турањанин

БОСАНСКО - БАЊАЛУЧКА БОГОСЛОВИЈА

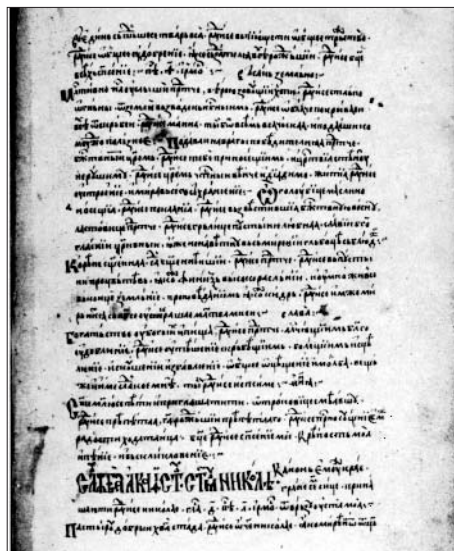
Национално орагнизовање Срба под турском окупацијом у деветнаестом вијеку одвијало се кроз Цркву и њене организације па тек онда кроз школе и политичке организације које су настајале. Од средине прошлог вијека у Бањој Луци је био знатан број имућних Срба - трговаца, који су, иако самоуци, били „ватрени родољуби и неустрашиви борци за српство и православље“. Организовали су веома јаку црквену општину у којој су владали највећа слога и братска љубав: старији и искуснији су били вође, млађи су их слушали и поштовали, а сав српски народ је био уз њих. У веома неповољним и тешким приликама када „раја снује, ал' дахија одлучује“, уз неслушено противљење и терор бањолучких Турака, национални покрет Срба узима невиђен замах.

Трудом и заузимањем овако јаке Црквене општине у Бањој Луци и ревношћу вриједних српских трговаца и угледних грађана, који су се ради оснивања богословије обратили молбом Митрополиту добробосанском Игњатију II. Блаженопочивши Митрополит је, увидјевши њихову племениту замисао, 1866. године поставио темељ Босанско-бањолучкој богословији. На тај корак Митрополит се одлучио „први од своје воље и жеље ... за љубав народа ... за просвету и напредак његов, а особито за умни и наравни развитак нашег свештенства“. У том циљу он је не само основао овај школски завод већ је за његов опстанак и развој поставио управни одбор, прописао правила и осигурао материјалне изворе. Сам је дао, за оно вријеме ванредно велики прилог, 1000 хесарских дуката, као основни капитал за издржавање ове школе.

У својој препоруци за издржавање и напредак школе, он моли да сви „по сво-

јој вољи и могућности буду у помоћи овом богољубивом дјелу за превелику корист народну“.

Оснивању богословије немјерљиво је много допринио и видовити српски кнез Михајло Обреновић (1860-1868), који је примио групу виђенијих бањолучких Срба, након што они ни на који начин нису могли придобити бањолучке Турке да им не чине сметњу у градњи цркве.

Примивши их лијепо и саслушавши их пажљиво, угледним бањолучким Србима кнез је савјетовао овако: "Ваше је жеља оправдана, али ви имате много пречих задатака за културни развитак своје поштине браће. Шта ће вам цркве кад немате школованог свештенства које би народ културно освјешћивало и будило српску народну свијест. Просвјета би у нашен народу била од веће користи негома најљепше цркве. Гледајте да оснујете богословију у којој ћете свој подмладак образовати у патриотском духу. Кад имаднете просвјешћено свештенство које

ће умјети народ повести бољој дудућности, вријеме ће донијети наше уједињење прије већ што се ми надамо. Повежите се и ви међу се, а ја ћу вам дати у помоћ годишње 150 дуката, послаћу вам учитеље, па ће све ићи лакше већ што мислите".

Новој школи „за љубав народа, његов напредак, просвјету и умни развитак свештенства“, осим Митрополитовог прилога и прилога кнеза Михајла Обреновића, бањалучки прваци у споразуму са Митрополитом одредише, да свака кућа при плаћању „владичине мирије“ на издржавање богословије има према могућностима дати 1-2 гроша. Имућнији родитељи били су обавезни за издржавање своје дјеце плаћати годишње колико сами желе и могу, а и добровољни прилози су притицали са више страна. Средствима прикупљеним на овај начин Управни одбор је плаћао наставно особље и издржавао семинар, који је још у почетку отварања богословије основан.

За отварање богословије у Бањој Луци још 1863. године је прикупљено 82.757 гроша, и то у бањолучкој нахији 34.680, у прњаворској 12.569, у тешањској 7.084, козарској (Нови и Костајница) 4.100, дубичкој 4.113, приједорској 5.884, сребреничкој 9.013 и власеничкој 5.353 гроша. Послије трогодишњих припрема, у септембру 1866. године било је све спремно за отварање богословије.

Основна правила за Босанско-бањалучку богословску школу

Пошто је материјално осигурао богословију, Митрополит се постарао и за њену управу, тако што је у споразуму са Црквено - школском општином поставио Управни одбор од пет људи, који је са управитељем управљао школом. Четири карактерна и ревносна члана Управног

одбора биран су у споразуму с митрополитом на двије године, и то увијек између чланова Црквене општине, док је пети члан без промјене био мјесни протопрезвитер, који је заступао митрополита. Према члану 5. статута школе, врховни надзор у управи над Богословијом је имао сам митрополит.

У уводу правила говори се о њиховој потреби, а одмах иза тога се моли свемогућем Творцу за благодат започетог посла, а након тога за школу се моли висока милост и заштита „пресвијетлог и народољубивог Цара Султана Абдул Азиса Хана“.

Правила се састоје од седам глава којима се регулишу сва важна питања као што су:

I - Фонд у који митрополит даје 1000 ћесарских дуката да се никад не троше, већ да се предају на сигурно мјесто на интерес, који ће се употребити за Богословију;

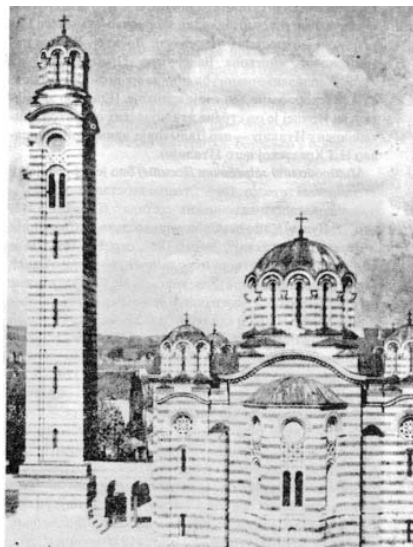
II - Права на училишту гдје врховну власт и управу има митрополит, који ће у споразуму са Црквеном општином управљати школом;

III - За материјално спољашње надзирање задужен је Школски одбор сачињен од мјесног протојереја и четири угледна домаћина (трговца) а њихов задатак је да се „прижељно и отечествено“ брину за фонд, умножавају његов капитал, уредно плаћају учитеље, брину се за књиге и прибор, за издржавање богослова, за добро стање зграде, за распуст ђака и почетак нове школске године.

Сваке године на Светог Саву треба у име школе одржати Свету Литургију на којој ће се споменути имена приложника, чланова, учитеља и ученика школе.

Треба направити печат на коме ће бити у средини Тајна вечера, а околу треба да пише: Босанска Бањолучка Богословска школа. Печат разрезати на шест дијелова (митрополит плус шест чланова

Школског одбора) и сваком члану дати на чување један дио, а ударати га само на важне списе;

IV - Морално унутрашњим надзирањем у управљању Богословијом прописано је да први учитељ и упарвитель мора бити свештено лице „доброг владања, мирног духа и неклеветног карактера“. Остали учитељи, уколико нема свештеника, могу бити мирска лица, „поштеног и цјелисходног владања“;

V - Одвојеност (одијељеност) Богословије од других школа и свјетовних удружења треба да буде потпуна. Посебно треба водити касу и нико не смије мијешати капитал Богословије са новцем осталих школа;

VI - Кад се капитал школе умножи и након што се све прописане потребе измире - онда се треба побринути за ново здање училишта;

VII - Треба да се „на вијек“ Богословија одржи у Бањолуци, да се правила не мијењају, осим ако су од веће користи школи. Ко би се томе противио или што противно радио, да је проклет од Бога и свију светиња.

На крају правила, која су утврђена и донесена 25. фебруара 1868. године, препоручује се бањолучкој општини важност Богословије, предају јој у аманет правила и добро ове школе, препоручујући очински свима да школу по могућности помогну.

Све је ово привремено урађено одмах у почетку отварања богословије 1866, да би двије године касније био донесен „Штатут“ за нову „Босанско-бањолучку богословску школу“ од стране блажено почившег митрополита Игњатија. Штатут се састојао од 7 глава, 52 члана, пролога и епилога. У њему се не говори о претходној школској спреми питомаца, квалификацији наставника, нити о наставним предметима, осим латинског и јелинског језика. за које члан 49. каже „да ће се увести само онда кад средства допусте“. Остали наставни предмети зависли су од воље управитеља, за шта је по члану 35. имао бити одговоран. Изувевши ове напомене (недостатке) штатут је био потпун и садржавао у себи све могуће евентуалности и потребе које се односе на добру управу, ред и напредак. Оригинал овог штатута чува се и данас код мјесне српско-православне црквено-школске управе.

Неколико мјесеци иза тога умро је владика Игњатије у Бањој Луци. Грађанство и свештенство га је с представницима власти достојанствено сахранило на српско - православном гробљу. Кад су земни остаци спуштени у гроб, почасни вод је преко раке испалио почасну салву у знак захвалности за утемељење Богословије. Његов наследио митрополит Дионисије, приликом прве своје канонске визитације 20. октобра 1868. године. потврђује ова правила, препоручујући их свима и сваком да их се држи.

(У идућем броју: Градња Богословије)

ЧУДА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Између осталих чуда Пресвете Богородице, и ово је, читаоче, душекорисно. Оно се предлаже свима који се мрзовољно односе према својој дужности, да би се чували и бежали од мрзовоље као од смртоносног отрова, зато што човек, у који год грех да падне, никако не сме да напусти правило и молитве. Има и оних безумника који кажу да не треба да „досађујемо“ Богу... Како је то слепило и безумље! Када правиш грехе, није те стид од Бога, а кад треба да вршиш правило, стидиш се? То није страх Божји, него очајање и безумље. Дужан си да се пред иконама или окренут истоку молиш Мајци Божјој што више можеш, будући свестан Њене величине и свог убоштва. Да плачеш, да се кајеш за грехе своје и да молиш Пресвету Богородицу да ти помогне да се спасеш. Чуј овај пример.

Био неки војник, који је био много храбар и снажан и живео је са својом дружином покрај царског пута, па је нападао и плачкао све који су туда пролазили. Међутим, имао је један добар обичај: сваки дан се молио Пресветој Богородици да га чува, читајући молитву „Богородице Дјеве, радуј се“. Једном се десило да је туда пролазио неки прозорљив свештеник, кога су ухватили и узели му све што има. Молио их је да га одведу старешини, јер треба да му нешто каже. Одвели су га. Када су дошли, свештеник му рече да скупим сву дружину. Сви су дошли, осим једног; свештеник је, иако их је први пут видео, рекао да и тај дође. И заиста, погледали су и видели да нема старешининог помоћника. Отишли су, нашли га и рекли да га старешина зове. Али, пошто он није хтео да дође, довели су га на силу. Када је видео духовника, покушао је да се врати и није хтео да приђе ближе. Духовник му је рекао: „Заклињем те живим Богом, кажи ми шта желиш да учиниш са својим господарем?“ Овај рече: „Ја нисам човек, него ђаво, кога је Сатана послао да пазим на овог човека, да га, ако се макар једног дана не помоли Мајци

Божјој, одмах убијем и душу његову однесем у вечну муку, због греха његових. Ево, већ четрнаест година му служим и трудим се да га бар некад нађем без молитве, али не могу. Сваког дана се са умиљењем моли Пресветој Богородици, и Њена сила ми не допушта да га убијем“. На то му духовник рече: „Заповедам ти именом Господа Исуса Христа да се губиш одавде и да више никад не твориш зло онима који поштују Пресвету Богородицу“. Чим му је то било речено, ђаво се изгубио. Разбојник је пао пред духовникове ноге, захваљујући му, исповедио је грехе пред свима и отишао у један манастир где је живео богоугодно и удостојио се Царства Небескога.

Видите ли, братијо, колика је сила молитва, а поготову колико је велика помоћ Мајке Божје... Њеним молитвама да се и ми удостојимо вечног блаженства. Амин.

Из књиже „Чуда Пресвете Богородице“, шtamпaне у Венецији 1808. год.

О РАСПИЊАЊУ ГОСПОДЊЕМ

Дрво ненаоружано, крст без жезала и мртво Тело победили су и убили ђавола и ангеле његове (Мт. 25,41) зато јер је Најсилнији својим сопственим свеоружјем убио силнога (Лк. 11,21-22), победивши њега. И сада Он прилази свакој души, која Њега искрено тражи, и, приближавајући се души, крши и уништава силу таме, која је заробила душу.

А душа треба да има такву чежњу и такву љубав према њеном венчаном женику Христу, какву има целомудрена жена која воли свога мужа...

Онако као што је Марија (Јован 10,25) кад је стајала поред распетог Господа, плакала; рањена у срце оштрицом љубави и била као распета заједно са њим, тако и душа која је заволела Господа и која стреми да се сједини са својим жеником Христом, треба да састрадава Његовим страдањима, имајући увек пред очима Његове ране, задобијене због ње.. И као што је тада камен са гроба био одваљен Божијом силом, и Марија угледала Господа, тако се силом и посетом Светога Духа одваљује и камен греха са душе, онда и душа постаје достојна да види Лице Христа и да се смири у Духу Његовом...

Но свака душа која воли Господа трпи нападе од злих духова који ратују против ње и не дозвољавају да она приђе животворцу Христу. То бива по допуштењу и дозволи Божјој., зато што он испитује душу да ли она заиста воли Небеског владику, да ли је она тврда у својој намери, када је опседнута тешкоћама, или пак заморена, она се одриче Ње-

га, бојећи се да води рат против духовна злобе (Ефесцима 6,12). Ако Господ види да је душа храбра у искушењима и трпљењу, онда он њој открива себе и њу обасјава натприродном својом светлошћу. Господ говори њој: Побеђен човекољубљем својим Ја сам дошао да те тражим и да те ослободим, јер сам од почетка Ја створио тебе као лик Мој и као невесту Моју и ради тебе сам и пострадао, Ја Бестрастни...

А ти, која си пала у толике пороке и такву таму, зар ти не треба да страдаш и поднесеш тегобе као што си и заслужила? Спорећи се мирно и разговарајући са душом, Бог показује да је то Он који је њој дао моћ да поднесе све недаће и да је то Он лично који ју је снажио у тегобама и тајно је бодрио.

* * *

...И тако треба да молимо Господа који је увек близу нас да нас удостоји да примимо у себе Њега лично. Ипостасну реч Божју и да се од Њега научимо шта је цела истина. А то зависи од чистоте нашега живота и од начина како ми опшtimo са људима.

Св. Макарије
Еџийајски

Није добро само вероваћи у Бога. „И ђаволи верују и дрхће“ (Јак, 2,19). Дакле, вера у Бога наводи и ђавола на дрхћење, тј. на сйрах од Бога. Колико је шек нишйавнија вера оних људи, који ђоворе да верују у Бога, а немају ни сйраха од Бога, а камоли радосйи и наде и љубави и молићве, и ма каквог йриснијеџ оййиёња с Богом!

МНОГО МОЖЕ МОЛИТВА ПРАВЕДНИКА

Заиста, усрдна молитва праведника може много, али ми смо грешни и често се молимо без усрдности.

И шта значе такве молитве? Да ли су нам оне уопште од користи или пак молећи се тако расејано, ми само губимо време?

Не, никада не губимо време када се молимо и молитве су нам увек корисне.

Не долази се лако до ватрености у молењу, али до тога се може доћи ако наставимо да се молимо непрестано. Пламену молитву човек заслужи после дугог и упорног вежбања у молитви.

Значи, од нашег напора и сконцентрисаности у време молитве може се зачети молитвени пламен у нашој души. Исто тако, као што се од гимнастичких покрета развија топлота у хладном телу човековом. Св. Макарије Египатски је рекао да почетничка молитва увек има донекле горки укус присиљавања самог себе. А лакокрила и радосна молитва то је дар благодати.

Значи, никада не треба престајати у молитви, па кад је време молитве, треба да се молиш и ако ниси расположен за молитву; било да те савлађује сан, или да се журиш ујутру на посао, обавезно прочитај своју молитву, ма колико се то теби чинило тешко.

Наши грехови сметају молитви. Они као облаци задржавају зраке Божјег благослова нама намењеног. Ум наш обасјан је светлошћу истине само када се молимо Богу, који је

вечна истина. Срце наше разгара се пламеном љубави само када се молимо Богу, који је лични врхунац доброте. Често се дешава да неко почне молитву као грешник, а заврши је као праведник; често неко приступи молитви сав упрљан греховном нечистотом, а после молитве оде очишћен благодаћу Божјом и постаје белији од снега.

Дар такве очистителне молитве у души мирише као тамјан у цркви.

Значи, не дајте се ничим збунити када идете на молитву. Молите се чак и ако не осећате расположење за молитву. Молите се и када носите на души велики терет грехова. Молте се упорно; и ваша молитва ће много значити пред Богом.

М. П.

Враћај се Богу кад ђод ослабиш у борби са злом. Он је твоја неисцрпна резерва. Нејријателу ће оскудеваћи оружје на крају. А тебе неће, јер је Творац твој пребожити у оружју, сили и војсци. Ја сам Господ над војскама. Његове су војске не од меса и крви, него йламени духови серафима и херувима. Где је Бог - ту је већина. Ако будеш и сам с Богом, бићеш у већини не само над људским војскама него и над васионим.

О ПОШТОВАЊУ 12 ПЕТАКА ПРЕД ПОЈЕДИНИМ ПРАЗНИЦИМА

Најстарији помен о држању поста средом, кад је Господ издан, и петком, кад је разапет и умро, налазимо у „Учењу дванаесторице апостола“, старом хришћанском спису из II века, у коме се вели да хришћани не треба да посте заједно са Јудејима, „јер посте понедељком и четврком, а ви постите - наређује се ту - средом и петком“. Наредбу о посту у те дане за свештенство свију чинова и све верне, Црква је изложила у 69 канону Св. апостола. Пост у ове дане остао је обавезан кроз сву историју Цркве до данас. Његову важност утврђује и строгост епитимија одређених за оне који би га прекршили. Те су епитимије оне исте које се налажу за најтеже грехе: убиство, блуд, кривоклество и др., тј. свргнуће за свештенство и одлучивање за верне. Али сем Великог петка, посебно истицање других петака у години, ни по значају ни по строгости поста, не налазимо ни код отаца, ни у канонским прописима.

Но ако нема помена о овим петцима у канонским прописима Православне цркве, краће или опширније вести о њима налазимо у појединим нашим старим рукописима. Тако у Пећкој Крмчији из 1615. г., иза допунског чланка о осуди Несторија, налази се додатак о 12 петака у коме се вели: „А ово су дани св. петака како их Господ даде Петру и Павлу да их празнује: Не јести поврћа куваног, ни печеног, ни вина пити, ни оскврнути се блудом, ни чим другим, него хлеб једи и воду једанпут на дан са страхом и трепетом...“. На крају се вели: „И ако ко буде држао ове петке неће видети душу своју у муци, него ће бити помилован у векове векова“.

Већ почетак овог казивања, да је сам Бог дао заповест о држању 12 петака апостолима Петру и Павлу, а преко њих свима верним, побуђује у нама неповерење у његову тачност, пошто се та наредба, као што рекосмо, у канонској и отачкој књижевности не помиње ни једном речју. Ту сумњу поготово појачава

тврдња да је држање ових петака од толике важности да без ичега другог осигурава свакоме спасење. Неповерење ће још више порасти кад у неким рукописима наиђемо на опширно излагање о библијским и другим догађајима који су се наводно десили у те петке, о чему такође нема помена ни код Отаца, ни у канонима. Док се у Пећкој Крмчији излаже само кад ови петци долазе, у једној рукописној књижици ман. Милешева, коју сам негде прелистао, помиње се укратко да су у један од њих Адам и Ева изгнани из раја, у други Каин убио Авеља, у трећи пропао Содом и Гомор итд. Исто овако укратко излаже се о томе у српским рукописима из XV века који је издао Н. Тихонравов.

У неким пак другим рукописима налазе се много опширнија казивања о тим догађајима који су се наводно збили у те петке, што их издваја изнад свију осталих и ставља на исти ниво са Вел. петком. Поред тога у тим се текстовима излаже невероватан начин на који се дошло до сазнања о овим петцима. Колико је по-

знато, објављено је седам таквих рукописа, пет српских, и два на руском.

Казивање о овим петцима изложићемо овде према дубровачком рукопису из 1520. год. који је издао В. Јагић, јер је он краћи од других, а садржи све битно за наша обавештења. Где буде потребно, указаћемо на разлике из других рукописа:

„Повест (Сказаније) о 12 петака које заповеди Господ блаженом Петру и Павлу да сачувају ових 12 петака.

Живљаху у једном граду хришћани, а у другом граду Жидови (Јевреји), и имађаху велике препирке међу собом о вери. Жидови рекоше хришћанима: Не можемо овако остати и имати рђав живот међу собом. Идите и изаберите учења филозофа, а ми ћемо другога, да се њих двојица препиру о вери. Ако победи наш филозоф вашег, и не буде боља наша вера, да се ми крстимо у вашу веру.

И нађоше хришћани учена мужа по имену Елевтерија, а жидови нађоше учена мужа по имену Тарасија. А Тарасије жидовин беше повео сина свога, младо момче, Малеха. И седоше у једној соби, и узеше књиге од дубоке науке, и препираху се три дана и три ноћи, ни једући ни пијући. И поможе Свевидац Исус Христос (у тексту: Господин Исукрет) Елевтерију хришћанину и победи Елевтерије Тарасија. И рече Тарасије: Победио си ме и заиста је боља ваша вера него наша. Али си смућен о 12 петака што су на потребу душама нашим. То рекавши побеже напоље из собе јер није могао остати због жалости у срцу.

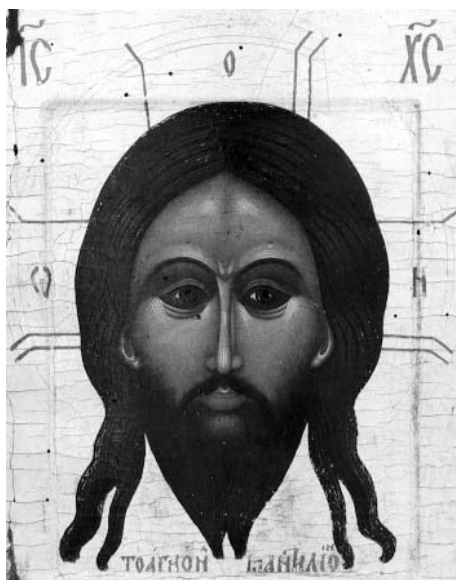
И оста син његов Малех у соби. И поче га питати Елевтерије: Да ли ти шта знаш о 12 петака које помену твој отац? И рече Малех: Знаш, али међу нама жидовима постоји заклетва да о томе не говоримо хришћанима. Но душа моја много воли вашу веру и испричаћу ти. Беху ухватили наши жидови једног од апостола ваше вере и нађоше у њега један мали

свитак у коме беше изнето о 12 знаменитих петака, и кад они прочиташе свитак, бацише га у огањ, а онога апостола уморише љутом смрћу. И поче Малех излагати петке по реду: Први петак месеца марта. У први петак који је у марту месецу у њу преступи Адам заповест Божију и би изгнан из раја у трећи час дана. Други петак пред Благовестима Св. Богородице; у њу Кајин уби брата Авеља. Овај би први мртавац на земљи. (То би) у трећи час дана. Трећи петак жртвени; у њу би распет Исус Христос, јер тражаше душе изгубљене и дух испусти у 9 час дана. Четврти петак месеца априла пред Марковим даном, у њу освојише Агарјани многе земље и поља у 9 час ноћи.

Пети петак пред Духове, у њ освоји нечастиви цар Навуходоносор Јерусалим и обогати Вавилон, у време Јеремије пророка, и оста Јерусалим пуст 60 година. Шести (петак) месеца јуна пред Петров дан. У њ посла Господ на земљу 10 казни и велику невољу, и претвори реке у крв у пети час дана. Седми петак месеца августа пред Представљење Св. Богородице Марије. У њ излетеше Исмаилћани у галијама по мору, као птице крилатице и освојише многе стране, и изађоше на све земље заповешћу Божјом. Осми петак такође месеца августа пред Усековањем главе Јованове(у тексту Иванове). У њ одсече нечастиви Ирод цар главу Јовану Крститељу у 10. час дана. Девети петак пред Воздвиженије Светог и Часног и Животворног Крста. У њ, би потошљен Содом и Гомор и Савит и 14 народа. Десети петак по Воздвиженију Часног Крста. У њ раздели Господ Црвено море и преведе Израиља као по сухом, а фараона (у тексту „параона“) цара потопа и сву његову војску. Једанаести петак месеца новембра, пред Андрејевим даном. Би знамење Јеремије пророка, би узет анђелом и постављен међу двема горама до другог доласка Исуса Христа.

Дванаести петак месеца децембра по рођењу Исуса Христа. У њ поби нечастиви цар Ирод 7000 младенаца. И тада би убијен пророк Захарија међу црквом и међу олтарем.

И када дође Тарасије жидовин и рече Елевтерију: Не знаш о 12 петака, а у другом си ме победио - поче Елевтерије казивати. А кад он чу да их Елевтерије зна, тада рече: За Божју истину, то ти је испричао син мој Малех! Па узео нож и закла сина свога. И кад виде да је пролио крв праву (невину крв), тада сам себе убоде. И бежу оба мртва. Амин."

Изложени текст јасно казује да држање ових петака није црквеног порекла, него је из апокрифне књижевности ушло у народ. Или је на ове петке пренето празновање првих дана сваког месеца, које су држали како незнабожци тако и Јевреји, да би измолили и осигурали срећу током сваког месеца преко године. Тако се дошло да их је свега дванаест. Апокрифно казивање о њима, у том случају да би настало накнадно, у циљу њиховог оправдања и прибављања признања и од стране Цркве. Од ових 12 петака, издвана су четири, којима почињу поједина годишња доба (првовремени, двовремени, тровремени, четворовремени), пред које је требало постити и понедељак и среду и онда се причестити.

Биће да је поштовање младих петака(и младих недеља), које је у нашем народу остало до данас, настало на исти на-

чин и да је учење „о дванаест великих петака“ само варијанта овог поштовања.

У сваком случају и једно и друго поштовање петака није црквеног порекла, те је јасан став који према њима треба да има православни свештеник. Али из пастирских обзира, према верним који их држе, свештеник треба да поступа обазриво. Ако заузме строг став и буде захтевао да одмах прекину с њиховим држањем, може учинити више штете него користи. Видео сам, наиме, да верни који држе ове петке пре ће, „Бога молећи“, прекршити празновање недеље, или благовести, него тих петака. Буде ли пастир наједанпут почео говорити да учење о овим петцима не потиче од Православне, него од јеретичке стране, може се десити да се верник поколеба и напусти држање ових петака, а да црквено учење не прихвати, јер на њега није навикао, и тако остане без ичега. Зато, кажем, треба поступити с расуђивањем, схвативши наше историјске тешкоће које су довеле до нецрквених схватања, и онда пастирски обазриво ухватити везу између онога што јесте са оним што треба да буде, премостивши тако јаз који између њих постоји. Паралелно излагати тако значај недеље и празника, као и постова које је Црква одредила, тако и погрешност ванцрквеног, лажног учења које је довело до држања "дванаест великих петака".

Утврђивати верне у истини да је црквено учење свагда боље и тачније од ванцрквеног, јер Црква мисли Богочовеком Христом, Који је њена непогрешна глава, док је мишљење појединца, или било које секте ван Цркве, вада у опасности од лутања, застрањивања и погрешака. Кад верни схвати и усвоји истину да је Црква „стуб и тврђава истине“ (1 Тим. 3,15), лако ће пренети поштовање са погрешног на исправно и тачно. То, разуме се, неће доћи само од себе. Ми свештеници, као сарадници и помоћници Божји, морамо радити „на Божјој њиви, Божјој грађевини“ (1 Кор. 3,9).

*Пајријарх Павле
из књиге: „Нека
ишћања наше вјере“*

Дјечија страна

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА ТРОЈЕРУЧИЦА

Како да Ти се захвалим Богородице што је Твоја Икона поново са нама? Молитвом, вјером и љубављу. Приносим Ти овај дар са надом да ћеш га прихватити, јер је то најдрагоцјеније што имам, јер је то садржај моје душе.

Клечим у тами, на мјестима разбјеним свјетлошћу свијећа и кандила, гледам Твој мио лик, док блаженство и мир испуњују груди. Желим тако заувјек да остане. И тада сам Ти се Богородице молила да залијечиш ожиљак на лицу срца мог, молила да просвијетлиш разум мој како бих правилно поступала и разсуђивала. И заиста те вечери сам схватила колике су неке ствари о којима се бринемо ништавне и биједне, а бољела је мисао да људи које толико волиш, могу јако да те повриједе. Али, ипак, осјећала сам мир и спокојство поред Иконе Твоје Богородице, осјећала сам се заштићеном од овог свијета, који често жели руку моју да одсјече. И онда кад Тројеручица више не буде са нама у срцу ће остати огромна празнина, али ипак ће остати нада, да си Ти Богородице ту и да чујеш вапаје наше.

А ја знам Мајко и Дјево да ћемо и ми када једног дана будемо стајали

на различитом камењу земље ове, кад се сјетимо прошлих времена ... и поред тешких тренутака и сузе пуштене у њима, знати да су били најљепши у нашим животима, јер их је Твоја Икона испуњавала. Као сјећање на то вријеме, као хвалу Теби Богородице и свједочанство о великој моћи и милости Твојој приносим Ти ову молитву.

Благослови нас Дародавко спокојства и упуту на прави пут код безбројних раскрсница живота.

Милијана Којућ

ЛИК ИКОНЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ

Православни хришћани, управо ових дана притичу Пресветој Богородици молећи је да им помогне и подари душевни и тјелесни мир и радост у овим тешким временима. Тако и ја стадох пред да се помолим. Крочио сам пред Њу, поклатио се и целивао. Повукао сам се на крај храма и посматрао сам божанствени лик Дјеве над дјевама. Непомично стојим пред Искупителском цијеле васељене, оном која је својом љубављу обухватила цијели свијет, за који непрестано моли свога сина за опроштај гријехова и даривање благоразумности свим људима. Овога тренутка Својом љубављу закриљује наш народ и услишује његове молитве. Твој лик Богомати сија надприродном свјетлошћу и зрачи племенитошћу.

Свети апостол и јеванђелист Лука је гледајући Твој лик нацртао ову Икону, на којој си Ти заједно са Сином Својим оставила благослов. Украшена си онако како приличи Небеској Царици. Изнад Твог лика Богомати налази се круна, оличење Твоје неизрециве девствености и величанствености. Са Своја два крупна ока, која сијају као два бисера, непрестано милујеш сав народ који кличе пред Иконом, плаче и моли се Теби и Сину Твоме. Одјећа на Тројеручици као и на Сину Божјем је сва од злата,

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

украшена дијамантима и драгим камењем, као и другим скупоцјеним накитом. У десном доњем углу обличје Твога имена и красоте, налази се Твоја трећа рука необјашњивом свјетлошћу обасјана. У наручју држиш Богомладенца, Цара Предвечнога, Исуса Христа, који је дошао на свијет да врати тору своје изгубљене овце. Својим брижним загрљајем исказујеш Своју Материнску љубав.

Молимо те Владарко, Ти која си неизрецива свјетлост онима што су у тами заблуде, а очи су им заслијепљене прљавштином гријеха, изведи, изведи и покажи пут ка Божанском знању, прими их у свој њежни загрљај и просвети им ум јасношћу да Те славе и величају у вјекове вјекова.

Недељко Васиљевић

БОГОРОДИЦА ЈЕ УВИЈЕК СА НАМА

Пресвета, славна Владичице,
Тројеручице
Наша хришћанска заштитнице
Смјерно ти се поклањам и молим:
Чудотворна иконо
заштити нас од сваке
Невоље и неправде.
Болеснима подари здравље
И помози онима који пате.
Молимо ти се Богородице:
Да сви живимо у миру, љубави,
срећи
Чудотворко хиландарска
Нека нас твоја трећа рука храни
И од зла брани.
Мајко Божја
Оснажи душе наше
И прими непрестане молитве,
Јер ја знам Богородице
И када твоја икона оде
Да си ти увијек са нама.

Љубица Ђерић,
ученица VIII разреда
О.Ш. Соколац

(Љубица Ђерић је кћерка ђојинулоџ српског војника Миланка Ђерића (рођеног 1955. г) у Сокоцу. Погинуо на сарајевском ратишћу 7. октобра 1992. године)

СПАСИТЕЉ

У ђећини малој родио се Божји Син
И добио име: Исус - бијели крин.

Христос се крстио - дошао Јовану,
Освећено воду у ријеци Јордану.

Људима се јави Тројичин, а један Боџ,
Име Оца, Сина, и Духа Свећоџ.

На брду Голгоџи, где ти чуда ђоџа,
Грешни људи на крсти разажеше Боџа.

За сјасење наше ми ни знали нисмо,
Јер ђрећи дан Васкрсе, ђако каже ђисмо.

О Госјоде Христџе Ти нама ојросџи,
И подари рајске и вјечне радосџи.

Тебе моле Боџо, Бранислав и
Божидар,
И ову ђјесму малену ђриносе на дар.

Бранислав
Васиљевић

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

БОЖЈА ЉУБАВ

*Свако може искрено да воли
И да смерно Богу се помолити,
То не може забранили нико
Ако човјек на то је навиком.*

*Па љубави више врста има
Једну може да тражи и зима,
Док се дружа у срцу весели
Иде к небу кораком смелим.*

*Једна може и срце да сломити
Симпатичији када се поклати,
Кад јој служи већма него Богу
Праву љубав то имају не могу.*

*Једина права љубав света овог
Она истинитија, јер љубав је Бог
Није лицемерна ни себична,
Није жорда, а још мање дична.*

*Ту љубав треба сви да имамо,
Кроз њу да учимо и кроз њу да
знамо
Кроз њу да истински волимо људе
Који нам своју љубав нуде.*

*Јер свака дружа љубав ако је без
Бога
Немо свој праваца ни циља
истинитијога
зато она нек буде уз бога
Нек исповеда Њега, Бога Јединога.*

*Златица Циндо,
13 година, Вишеград*

ПРЕОБРАЖАЈ

У својој петој години доживјела сам саобраћајну несрећу у којој сам повређена. Дуго сам била у болници у Ужицу.

Од тада сам почела да се плашим од свега и свачега. У рату сам се бојала од сваке испаљене гранате и свега другог.

Када се рат завршио мама и тата су ме одвели у Манастир Добрун и све испричали калуђеру. Он ми је прочитао молитву и рекао шта даље да радимо ја и моји родитељи ; да чешће посјећујемо цркву, постимо, причешћујемо се и друго). Тада се у мени пробудило нешта духовно, нешто

што ме је страшно привлачило цркви. Укључила сам се у црквени хор и почела свако јутро и вече ићи у цркву. Није ми тешко да се рано будим, да идем у цркву на јутрење да остављам игру другарице и све друго да би отишла у цркву.

Поред мог кревета стоје на зиду иконе поред којих се свако јутро и вече помолити Богу.

Сада немам страха ни од чега, боље једем, боље учим и све ми је боље у животу.

*Микавица Марија
13 година, Вишеград*

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ДЕДА, ДЕДА

Деда, деда данас рече,
Да ће ићи истио вече.
У далеку неку зору,
И чекајши Васкрс - зору,
И крстијши шамо мене,
Истиод неке чудне сцене,
Где црквица бела има,
Да не причам о њом свима.

Деда, деда само гледа,
Баши му леја коса седа,
Па се смјеши само мени,
Лице му се сво румени,
А ја њихо ишћам, када?
Он још ишише, -скоро, сада.
А драга ми шајна ова,
Само моја и његова.

Деда, деда наша шајна,
Тако дивна, шако бајна,
Оствари се, нек сви знају,
Сва сам срећна ко у рају.
Па ионосни ја и деда,
Чишав свијет у нас гледа.
И с неба се смјеши, бака,
Душа ведре, душа лака.

J.J.G.

ПИСМО МОНАХИЊИ

Ми смо хор „Тројеручица“, при храму Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду. Код вас у манастиру Благовештење смо били лџетос гдје смо се сусрели са Његовом Светошћу Патријархом Павлом. Сигурно се сјећате свију нас јер ево није прошла ни година дана од како смо били код вас у манастиру. Тај дан и сусрет са свима вама, а нарочито са Његовом Светошћу заувјек борави у нашим срцима. Ваш живот који најближе води Богу и ваше сузе радоснице су нам продрле дубоко у душу и дан данас на Св. литургији се често пута сјетимо вас. Тада увјек отпочне прича о манастиру Благовештење и вама како сте нас са сузама дочекали и са љубављу испратили. Никад до тада нисмо нигдје били топлије примљени и испраћени. Зато желимо свима вама да се једнодушно захвалимо. Тај дан када смо се вратили у Вишеград непрестано смо мислили на вас у жељи да ћемо и идућег лџета посјетити ваш манастир. Али Свевишњи Бог коме је слава на вијек, који неизмјерно воли сваког човјека и о свима нама с љубављу промишља није желио да изрази своју пресвету вољу да ми овог лџета посјетимо вас. Од првог дана

бомбардовања Србије ми смо прво помислили на вас и тада се наша срца растужише и сви смо почели да се молимо Господу Богу да НАТО авијација не дира ваше светиње а уједно и наше, и да овај рат који је почео, да се што прије заврши да би могли да безбрижно живимо и молимо се за све људе. Ипак ништа се не дешава случајно и свака појава има свој узрок и своје питање „зашто“? Наше је да будемо истрајни у вјерни хвалећи непрестано Бога за све што нам даје, јер је Он једини милостив и праведан.

Одавно смо хтјели да вам напишемо писмо али за то није било могућности јер поште на жалост не раде. Али ево ипак Бог нам је помогао да вам напишемо неколико ријечи. Од свег срца би смо вољели да и ви нама ако сте у могућности напишете једно мало писамце. Сви вас многу волимо и молимо се за вас Богу а ви нас помените понекад у вашој ревностној молитви.

Чланови хора
„Тројеручица“,
Вишеград

КО ЋЕ СВЕТУ УГОДИТИ

Један отац је ишао путем јашући на магарету, праћен од свог сина који је ходао. Видео их неко и рекао оцу. Не жалиш своје дјете, ти си се збринуо док он јадан хода. Узми и њега на животињу са собом. Отац га стварно узме и стави до себе на животињу.

Видио их други и рече оцу: - Не жалиш јадну животињу, преморићете је вас двојица сићи један доле. Силази отац. Видје их трећи човјек, па ће рећи оцу: Како се не стидиш. Такав пример и одгој дајеш дјетету свом. Он да јаше а ти старац да ходаш. Научи га да те поштује. Спустио је и дете доле. Среће их четврти: Безуман си, зашто имаш животињу него да се попне неко на њу. Тад отац почиње говорити: Оставите ме на крају мирним да чиним што мислим да је правилно.

јер је таквих Царство Божије.

ВЕРНИЦИМА ПОСЛЕ ПРИЧЕШЋА

На Тајној вечери, као што пише у светим Еванђелима, Господ наш Исус Христос дао је Својим ученицима и апостолима Тело и Крв Своју. Али том приликом није им дао никакву поуку, јер оно што је њима тада дао није се могло објаснити ниједном људском речју. Пошто смо се сада удостојили Трпезе Господње, окусивши Тело и Крв Христову, ни нама не треба никаква посебна поука, јер Само Пречисто Тело Господње учи нас и Сама часна Крв Његова говори нам: Хришћанине, увек памти смрт Господа свога коју је за тебе претрпео и немој Га издати у животу своме. Мисли и поступај тако како те је он учио да мислиш и поступаш. Тражи у свему славу Оца небескога. Труди се на добро и корист ближњег. Бори се са пороком и неверјем. Буди спреман да понесеш крст из љубави према истини и правди.

Спаситељ је дошао у свет да би сведочио Истину, вршио вољу Оца небескога. И ми смо за то дошли у овај свет. Христов следбеник може и треба да учествује у страдањима свога Господа - да проповеда истину, да води борбу са пороком и грехом, да умртвљује тело са његовим страстима и похотама, да би тако кроз страдања ушао у славу небеску. За овај велики подвиг добијамо помоћ у Божанском Причешћу. Ми једемо Тело Његово да бисмо припадали Господу, да бисмо се очистили и постали храм Духа Светога. Ми се и причешћујемо Крви Христове да бисмо, ако затреба, пролили и своју крв за Име Његово, за Истину, за Веру. Ми

смо примили у себе Самога Господа, и Он се настанио у нама, а ми у Њему.

Предајмо себе и један другог, и сав живот наш Христу, Богу нашем! Поступајући тако, осетићемо да је заиста Христос у нама и ми у Њему. А онај који је немарно приступио Трапези Господњој, не испитавши своју савест, не схватајући значај ове Светиње Причести, тај, макар се и хиљаду пута причестио Тела и Крви Христове, неће имати Христа у себи и он сам неће бити у Христу.

Ако он у свом животу не држи речи и поуке Христове, он није савезник Христов, он није следбеник Његове правде, него мучитељ и противник Христа Спаситеља. Он, уствари, поново озлеђује ране Божанскога Страдалника Христа.

Не дај, Боже, да се то нама деси! Треба да увек будемо искрено и свесно сједињени са Господом да бисмо постали Његови санаследници у Царству Његовом. Молићемо Га да нас Он удостоји достојног и душеполезног причешћивања и да нас избави од причешћивања за осуду и да нам увек даје велику милост и дар да разликујемо Тело и Крв Господњу (1 Кор.11,29).

Ејиској Бенедикт

ЗАГРОБНИ ЖИВОТ

Спаситељ наш Исус Христос учи нас да после телесне смрти човека има две врсте загробног живота за душу: рај и пакао.

У наручје Аврамово, где је доспео убоги Лазар, доспевају и други праведници. То наручје представља трем онога небеског града Јерусалима о којем се говори у Откровљењу св. апостола Јована. Потпуно је очигледно да ни у првом ни у другом

нема више болести, ни туге ни уздаха, него је ту живот бесконачни, живот у миру и срећи.

Христос Спаситељ је исто тако рекао у причи да овај Град светлости нема никаквог општења са облашћу таме, куда доспевају душе оних људи који нису веровали, који су лакоумно провели живот не марећи за општење са Богом.

Да ли ми православни хришћани уопште можемо сумљати у речи Христове? У својој причи Господ је рекао да се богаташ, који је пао у област таме и страдања, бринуо за загробну судбину својих пет брата, који су живели на земљи његовим, богаташким, начином живота. Он се плашио да и душе његове браће не дођу тамо где се он налазио.

Кроз ово се изразило његово касно пробужено човекољубље. Он је замолио оца Аврама да пошаље Лазара његовој браћи на замљи и да их предупреди о грозној опасности која ће их задесити ако се не би покајали. Али Аврам је одговорио богаташу да то нема сврхе. Ако већ његова браћа не маре за Свето Писмо, они због својих предрасуда не би веровали чак и ако би неко васкрсао из мртвих. Али најглавније у одговору Аврама богаташу је ово да „између нас и вас зјапи велика провалија, тако да они који би хтели да пређу одавде ка вама то не могу, а тако исто и отуда не могу прећи овамо“.

Овако је изложено новозаветно учење о загробном животу. Опширније објашњење Еванђела о загробној судбини људских душа може се наћи у списима Светих Отаца и у житијима светих. У житију св. Василија Новог описана су страшна митарства кроз која пролази свака душа после одвајања од тела.

О ЗНАЦИМА И ЧУДИМА

Неки би желели да виде чуда и да нас слична онима из времена Господа Христа: да се болесни од куге очисте, да се демони изгоне из бесомучних, да виде чудотворца који диже мртве из гробова, вели св. Јован Златоусти у својој беседи на Еванђеље по Матеју.

То је све лепо, али, ви бисте се показали да сте племенитог рода ако верујете у Бога без доказа (у виду чуда). Ово је и био стварни разлог што је Бог учинио да престану чуда. Ако и без чудотворства неки имају дарове било мудрости, било побожности, постају сујетни, уображени, одвојени једни од других, колико би ли тек било завада и цепања ако би неки још и чуда чинили? Ова што кажем није просто нагађање. О томе сведоче Коринћани који су се око чудотворца поделили у разне групе.

Према томе, не тражите знаке и чуда, него здравље душе. Не очекуј да видиш како је мртав човек подигнут из гроба, јер ти већ знаш да цео свет треба да васкрсне из гроба. Не очекуј да видиш исцељење слепога, него гледај око себе на хришћане који су задобили један бољи и кориснији (духовни) вид. Учи се и ти да својим очима гледаш чедно и тиме про-
духовиш своје око.

Заиста треба рећи, ако бисмо сви ми живели како треба онда би се нама дивили назнабошци више него да смо чудотворци.

Што се тиче знакова, и чудеса, они често могу бити замагљени или маштом или злим подозрењем, мада наша (хришћанска) чуда нису такве врсте. (Св. Јован мисли овде на чуда која се дешавају ван Цркве јер и зао дух

може да се јави као „ангео светлости“, правећи разне врсте надприродних појава. Једино у Православној цркви увек постоје појединци са даром да разликују духове, и да све те појаве испитају у светлости Духа Истине).

Међутим, чист живот не потпада никаквом подозрењу и сва уста су запушена блистањем човекове врлине.

Нека врлина буде циљ наших напора, јер она представља велико богатство и њоме се постижу чудесне ствари. Врлина нам даје праву слободу и њоме је слободан чак и роб... А сиромашнији човек је њоме богатији од богаташа без врлине.

Ако заиста желиш да чиниш чуда, ослободи се својих преступа. Тиме постајеш чудотворац. Да, драги мој, грех је велики демон; ако из корена исчупаш грех, учинио си већу ствар него да си истерао из бесомучног десет хиљада демона. Слушај светог апостола Павла како он више воли врлину него чуда. Он каже: „Ревнујте за веће дарове, и ја ћу вам показати још узвишенији пут“ (1 Кор.

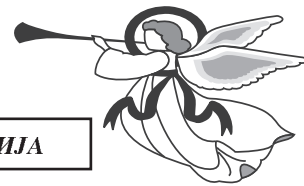
12,31). А када је требало да опише тај узвишенији „пут“, он није говорио о дизању мртвих из гробова, о очишћењу губавих, ни о неким другим сличним чудима, него је уместо свега овога претпоставио љубав.

Чујте, такође, шта је и сам Христос рекао: „радујте се не зато што вам се покоравају демони, него што су ваша имена записана на небесима“ (Лука 10,20). А на другом месту Господ каже: „Многи ће ми рећи у Онај дан: зар нисмо прорицали у име твоје, нисмо ли истеривали демоне и нисмо ли чинили многа чудесна дела? И тада ћу им рећи: ја вас не познајем“ (Матеј 7,22). А пред своје распеће Он је рекао ученицима својим: „По томе ће вас познати сви људи да сте моји ученици“ - не по томе ако истерујете демоне, него „ако имате љубави међу собом“ (Јован 13,35). И опет: „По овоме ће сви знати да си ме ти послао“ не ако ови моји ученици буду дизали мртве из гробова, него „ако буду једно“ (ако буду сложни, јединствени). Јер што се тиче чуда, она могу на корист исцељеном болеснику, али на штету самом чудотворцу, ако се он погорди и уобрази. Међутим, човеку који стиче врлину не може се тако нешто десити. Дакле, потрудимо се упорно, да стекнемо врлину. Ако успеш да промениш себичњака у даваоца милостиње, то је као да си испружио руку која беше сасушена.

Ако си некога разуверио да не иде у позориште него у цркву, то ти вреди као да си исцелио хромога човека. Ако си успео да скренеш очи са лепе блуднице и са лепе жене која није твоја, то ти је као да си отворио очи слепоме. Ако си уместо сатанских песама научио да певаш духовне псалме, имаш похвалу као да си учинио да неми проговори.

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КАЛИНОВАЧКА ПАРОХИЈА

1. **Данило** (Милана) **Драшковић**
рођен 1923., Добро поље
погинуо 22.08.1992., Добро поље

2. **Петар** (Петра) **Јововић**
рођен 1950., Божановићи
погинуо 04.08.1992., Јакомишље

3. **Драган** (Реље) **Ждрале**
рођен 1950., Јажићи
погинуо 21.04.1993., Бан брдо

4. **Велимир** (Реље) **Ждрале**
рођен 1952., Јажићи
погинуо 30.07.1992., Рођој

5. **Радомир** (Тодора) **Елез**
рођен 1965., Калиновик
погинуо 29.10.1992., Сисавровача

6. **Новак** (Сава) **Крстовић**
рођен 1956., Руђице
погинуо 02.08.1992., Руђице

7. **Димитрије** (Божа) **Јакшић**
рођен 1956., Зелимићи
погинуо 21.08.1992., Бојићи

8. **Рајко** (Крста) **Сладоје**
рођен 1928., Борија
погинуо 31.10.1992., Врайло

9. **Драган** (Радосава) **Пухало**
рођен 1968., Србиње
погинуо 22.06.1993., Сиљевац

10. **Милош** (Дамјана) **Елек**
рођен 1968., Сарајево
погинуо 11.04.1993., Склани

11. **Владо** (Војина) **Тодоровић**
рођен 1956., Привић
погинуо 02.08.1992., Руђице

12. **Винко** (Радована) **Зиројевић**
рођен 1957., Дубраве
погинуо 04.09.1993., Дубраве

13. **Боко** (Јова) **Мандић**
рођен 1945., Божановићи
погинуо 08.01.1994., Брда

14. **Радоје** (Вукана) **Елез**
рођен 1960., Калиновик
погинуо 29.08.1993., Пале

15. **Милимир** (Војка) **Ковачевић**
рођен 1961., Калиновик
погинуо 02.03.1994., Равнице

16. **Лазо** (Илије) **Бозало**
рођен 1950., Јелашца
погинуо 26.09.1993., Грбавица

17. **Душко** (Милана) **Лаловић**
рођен 1974., Јелашца
погинуо 11.04.1994., Врањевача

18. **Мирко** (Милорада) **Говедарица**
рођен 1963., Обал
погинуо 27.06.1995., Кијево

19. **Раденко** (Васа) **Лаловић**
рођен 1971., Сарајево
погинуо 04.06.1995., Трескавица

20. **Раде** (Милана) **Елез**
рођен 1943., Сијерча
погинуо 30.10.1994., Ракишница

21. **Горан** (Радована) **Лаловић**
рођен 1969., Влахоље
погинуо 12.11.1994., Бак

22. **Младен** (Здравка) **Радоња**
рођен 1969., Сарајево
погинуо 07.11.1994., Просок

23. **Миленко** (Јова) **Перуница**
рођен 1952., Луко
погинуо 14.06.1995., Кокошка

24. **Радован** (Данила) **Сладоје**
рођен 1958., Обал
погинуо 02.07.1995., Љељен

25. **Драгослав** (Димитрија) **Ђорем**
рођен 1951., Шивољи
погинуо 05.07.1995., Трескавица

26. **Лазар** (Јова) **Бадњар**
рођен 1946., Јелашца
погинуо 07.09.1995., Калиновик

27. **Митар** (Николе) **Мандић**
рођен 1943., Градина
погинуо 11.09.1995., Калиновик

28. **Ђуро** (Митра) **Ковачевић**
рођен 1951., Трешњевица
погинуо 08.10.1993., Трешњевица

29. **Петко** (Која) **Ковач**
рођен 1963., Стране
погинуо 18.08.1995., Брда

30. **Млађен** (Сава) **Станић**
рођен 1937., Калиновик
погинуо 05.07.1993., Добриња

31. **Владо** (Николе) **Пурковић**
рођен 1963., Обал
погинуо 12.06.1992., Сарајево

32. **Раско** (Петра) **Аврам**
рођен 1955., Влахоље
погинуо 07.08.1992., Неџарићи

33. **Јово** (Душана) **Рогоје**
рођен 1957., Добро поље
погинуо 18.09.1992., Неџарићи

34. **Станко** (Јагоша) **Елез**
рођен 1969., Борија
погинуо 31.08.1992., Зелено брдо

35. **Јагош** (Бока) **Елез**
рођен 1937., Борија
погинуо 31.08.1992., Зелено брдо

36. **Драган** (Неђа) **Јововић**
рођен 1959., Калиновик
погинуо 17.06.1992., Неџарићи

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КАЛИНОВАЧКА ПАРОХИЈА

37. **Милан (Илије) Станић**
рођен 1946., Борија
погинуо 10.10.1993., Лукавица

38. **Ранко (Душана) Бабаљ**
рођен 1941., Растовац
погинуо 25.07.1995., Илица

39. **Драган (Луке) Лаловић**
рођен 1964., Калиновик
погинуо 10.04.1993., Склани

40. **Милимир (Митра) Јањић**
рођен 1961., Растовац
погинуо 05.05.1992., „Виктор Бубањ“

41. **Младен (Митра) Јањић**
рођен 1965., Растовац
погинуо 07.07.1995., Грбавица

42. **Миладин (Шћепана) Мандић**
рођен 1956., Калиновик
погинуо 02.07.1992., Борач

43. **Душан (Митра) Бадњар**
рођен 1953., Јелашца
погинуо 30.07.1992., Рођој

44. **Драган (Милинка) Симић**
рођен 1960., Јелашца
погинуо 30.07.1992., Рођој

45. **Тодо (Петра) Вишњевац**
рођен 1939., Калиновик
погинуо 30.07.1992., Рођој

46. **Илија (Петра) Вишњевац**
рођен 1950., Калиновик
погинуо 30.07.1992., Рођој

47. **Милан (Јова) Мандић**
рођен 1958., Божановићи
погинуо 30.07.1992., Рођој

48. **Гојко (Николе) Бадњар**
рођен 1954., Јелашца
погинуо 31.07.1992., Рођој

49. **Милан (Мила) Павловић**
рођен 1958., Мосоровићи
погинуо 31.07.1992., Рођој

50. **Станко (Раска) Вишњевац**
рођен 1956., Калиновик
погинуо 31.07.1992., Рођој

51. **Јанко (Крста) Сладоје**
рођен 1969., Обал
погинуо 31.07.1992., Рођој

52. **Спасоје (Николе) Говедарица**
рођен 1956., Јелашца
погинуо 31.07.1992., Рођој

53. **Мирослав (Срета) Миросавић**
рођен 1972., Калиновик
погинуо 31.07.1992., Рођој

54. **Грујо (Илије) Пржуљ**
рођен 1956., Крбљине
погинуо 17.06.1992., Нецарићи

55. **Радоје (Благоја) Станковић**
рођен 1947., Миљевина
погинуо 31.07.1992., Рођој

56. **Драго (Дејана) Пржуљ**
рођен 1965., Бољановићи
погинуо 01.05.1992., Сасијавци

57. **Славко (Дејана) Пржуљ**
рођен 1957., Бољановићи
погинуо 29.10.1994., Бјелашница

58. **Борислав (Максима) Голијанин**
рођен 1966., Језеро
погинуо 23.05.1992., Добриња

59. **Момчило (Бранка) Говедарица**
рођен 1957., Љусићи
погинуо 17.06.1992., Добриња

60. **Драган (Милорада) Јововић**
рођен 1957., Грајисељићи
погинуо 17.12.1993., Грбавица

61. **Стана (Маринка) Вујичић**
рођена 1953., Околишта
погинула 30.07.1992., Рођој

62. **Жељко (Слободана) Миликић**
рођен 1971., Вишеград
погинуо 31.07.1992., Рођој

63. **Раде (Војина) Пухало**
рођен 1967., Јелашца
погинуо 31.07.1992., Рођој

64. **Жељко (Дејана) Копривица**
рођен 1964., Јажичи
погинуо 31.07.1992., Рођој

65. **Милосав (Радосава) Пржуљ**
рођен 1960., Калиновик
погинуо 31.07.1992., Рођој

66. **Горан (Вида) Лаловић**
рођен 1968., Калиновик
погинуо 21.04.1993., Нецарићи

67. **Бранко (Илије) Ербес**
рођен 1961., Забутина
погинуо 11.06.1992., Дервеница

68. **Мира (Љубана) Трифковић**
рођена 1957., Обал
погинула 06.01.1994., Грбавица

69. **Здравко (Раска) Вишњевац**
рођен 1951., Калиновик
погинуо 15.03.1993., Звијезда

70. **Радован (Драга) Јокичевић**
рођен 1957., Јелашца
погинуо 18.03.1994., Мека брда

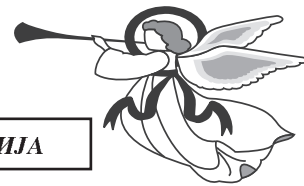
71. **Саво (Душана) Црњак**
рођен 1949., Мосоровићи
погинуо 27.08.1995., Касиндо

72. **Мирко (Ђорђа) Лаловић**
рођен 1952., Виховићи
погинуо 29.03.1995., Србиње

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Митрополија Дабробосанска

КАЛИНОВАЧКА ПАРОХИЈА

73. **Коста (Луке) Сладоје**
рођен 1952., Обал
погинуо 10.05.1992., Мојмило

74. **Борислав (Обрада) Станић**
рођен 1950., Борја
погинуо 19.07.1993., Трврх

75. **Радомир (Милорада) Симић**
рођен 1961., Мосоровићи
погинуо 18.08.1995., Недавићи

76. **Стојан (Манојла) Елез**
рођен 1951., Сијерча
погинуо 13.12.1994., Кијево

77. **Бојко (Вуколе) Мацан**
рођен 1960., Шивољи
погинуо 16.06.1995., Вођошћа

78. **Новак (Рада) Шојић**
рођен 1957., Калиновик
погинуо 16.06.1992., Мосћар

79. **Раденко (Богдана) Симић**
рођен 1948., Калиновик
погинуо 08.06.1992., Илица

80. **Радивоје (Милана) Кокић**
рођен 1950., Калиновик
погинуо 07.07.1992., Стрпачиште

81. **Чедо (Сава) Сарич**
рођен 1952., Калиновик
погинуо 04.10.1995., Добро поље

82. **Радован (Мирка) Драшковић**
рођен 1955., Осија
погинуо 02.08.1992., Осија

83. **Слободан (Ивана) Елез**
рођен 1945., Мушићи
погинуо 11.06.1992., Рођој

84. **Славко (Гојка) Драшковић**
рођен 1945., Осија
погинуо 30.07.1992., Рођој

85. **Ристо (Пера) Томовић**
рођен 1932., Пијевац
погинуо 02.08.1992., Осија

86. **Бранко (Сава) Нишић**
рођен 1939., Калиновик
погинуо 12.08.1992., Нецарићи

87. **Чедо (Обрена) Мацан**
рођен 1936., Калиновик
погинуо 15.07.1992., Сарајево

88. **Димитрије (Дамјана) Телебак**
рођен 1967., Трешњевица
погинуо 20.07.1993., Игман

89. **Коста (Груја) Пржуљ**
рођен 1968., Сарајево
погинуо 03.08.1992., Осија

90. **Слађан (Војислава) Јововић**
рођен 1973., Сарајево
погинуо 23.12.1993., Сарајево

91. **Драгиша (Слободана) Милидраг**
рођен 1965., Калиновик
погинуо 16.03.1994., Нецарићи

92. **Милован (Вукана) Тошовић**
рођен 1934., Калиновик
погинуо 08.08.1993., Рајловац

93. **Ратко (Душана) Домазет**
рођен 1967., Илица
погинуо 30.07.1992., Илица

94. **Душан (Марка) Домазет**
рођен 1940., Калиновик
погинуо 29.07.1992., Илица

95. **Мирко (Душана) Мишур**
рођен 1932., Калиновик
погинуо 18.05.1992., Трескавица

96. **Ђоко (Пера) Сладоје**
рођен 1947., Обал
погинуо 30.07.1992., Нецарићи

97. **Миленко (Млађена) Пржуљ**
рођен 1953., Крбљине
погинуо 10.06.1994., Савски Венац

98. **Благоје (Петра) Капуран**
рођен 1958., Србиње
погинуо 14.01.1994., Поље

99. **Милан (Милинка) Станић**
рођен 1956., Калиновик
погинуо 30.08.1992., Сарајево

100. **Милинко (Сава) Станић**
рођен 1930., Калиновик
погинуо 18.06.1992., Нецарићи

Жао нам је што нам фотографије погинулих војника калиновачке парохије нису биле доступне, те смо стога дали само преглед подаца о њима, без фотографија.

Редакција

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

РАЗМИШЉАЊА О ЧОВЕЧНОСТИ

Како се исказује човечност - љубав према ближњем - милосрђе у нашим односима са људима? Који су видови човекољубља? Да ли је оно увек искрено, да ли долази од срца? Или га могу руководити у побуде мање племените личног интереса, таштине? Ако је тако да ли му моралне вредности остају исте?

Много пута сам се то запитала полазећи од класичног израза појма хуманости - доброг дела, материјалне помоћи потребнима, прилога сиротињи у новцу или натури, посредно преко добротворних друштава и установа, непосредно, из руке у руку. Јер вредност доброг дела, несумњиво позитивног друштвеног ефекта, оцењено, са гледишта етичког подстицања и околности дародавца може бити врло променљива.

Прискочити неком у невољи, нахранити га, оденути, пружити му кров над главом свакако су добра дела. Али и, колико су израз правога човекољубља, ако их чинимо више у очекивању награде на оном, или раста друштвеног угледа на овоме свету по примеру фарисеја? Мање из милосрђа и саучешћа према невољницима? Сви се ти мотиви извесно преплићу приликом јавних давања прилога добротворним установама, нарочито кад се тиче анонимних прималаца помоћи.

Разлике у вредности доброг дела између онога ко тиме себе ускрађује и онога коме се пресипа истакнуте су већ у Св.Писму. чак и алтруизам, који проширује човекољубљена читав људски род, када се ради о великим, елементарним несрећама, мада руковођен осећањем солидарности, може бити

истодобно и израз захвалности Богу што је нас мимоишла та несрећа. Да ли етички то умањује вредност давања?

Право, изистински добро дело можемо лако да оценимо. То је оно које чинимо на радост себи и другима, а при томе осећамо, колико је веће задовољство у даривању него у примању.

Као прилог овој теми, можда вреди приметити да се дешава да долазимо у додир с појединцима који у свакој прилици истичу своја добра дела насупрот начелу Св. писма да не зна левица шта ради десница. Поставља се питање да ли пропагандом постигнута друштвена ореола хуманости код таквих лица утиче на вредност њихових добротворних дела?

Међутим, током живота стичемо сазнања и искуства да у опхођењу с људима хуманост не мора представљати само материјалну помоћ у невољи. човекољубље није ни издалека тако упрошћено него је сложено и

вишеслојно. Није ли једнако по вредности хуманости и добро дело у речи и мисли? Не дешава ли нам се у свакодневици да понека личност на нас делује као мелем на душу, док нас друга очемери?

Примера ради људи су срећни или несрећни. Бива да миљеници судбине ударају на велико звоно хвалоспеве о својој срећи пред пасторчадима живота. Други опет, од рођења снажне природе, бусају се у прса својим одличним здрављем као олимпијски победници рекордима управо пред паћеницима с душом у носу.

Има, такође, особа које никада на другом човеку неће похвалити ни његов укус, ни врлине, ни успехе. Да ли су оне нехумане? Или похвале такве природе представљају угађање-сујети? Понеко пати од склоности да нам преноси све што други о нама говоре сматрајући да нам тиме, чак, чини велику услугу. Још су чешћи они који ће и најсветлијем лику пришито неку замерку. Не ради ли се у свим овим примерима о проблему човекољубља у речи?

Понекада осетимо да су људи искренији при изјави саучешћа него при честитању на успеху. Није ли ту у питању човекољубље у мисли.

Преиспитујући тако своја дела, речи и мисли у односима са људима долазимо често до недоумица у њиховом етичком оцењивању. Ипак, пут ка човечности у духу хришћанског морала јасно је назначен. Путоказ ка њему несумњиво је при тим двоумицама настојање на савладавању људских слабости, зла из Пандорине кутије, расејаних светом. А то истодобно значи усавршавање у добру.

МОЈ ЂАК СТЕФАН

Насијавак са сѝране 13

Дошло је време да белу ђачку ризу замени брокатна риза коју носе чтеци и ђакони. Али таква риза од тешког броката кошта прилично новаца. Добро би било када би његов деда купио ту ризу, јер је имућан човек. Али деда ђака Стефана није баш познат због своје дарежљивости. Једанпут ме одбор упутио њему да тражим мали зајам за цркву. „Ако вама не да онда неће дати никоме“ - говорили су ми чланови одбора. Отишао сам му, али, поред све моје умешности - деда није дао! Но ваљда ће дати кад је у питању брокатни стихар у коме ће његов једини унук служити Христовом олтару. Отишао сам и нисам се преварио. Деда је изабрао и одмах платио за свога унука лепи стихар. Брокат, златни цветови на љубичастој основи! И у том дивном стихару примио је о Ускрсу дужност чтеца и тада је први пут читао антифоне и апостол. Његови родитељи, његов деда и ми сви заједно поносили смо се његовом лепом појавом и достојанственим држањем. Сви су се чудили да се из несташног и неспретног дечка могао створити такав диван чтец.

И тако је служио на моју радост и задовољство извесно време, кад одједном га задеси страшна несрећа. У нашем граду појави се тога лета епидемија дечије парализе. Новине и јавност целе земље од Пацифика до Атлантика пратили су развој епидемије у нашем граду. Најбољи специјалисти са свију страна из чувених клиника долазили су у наш град да испитују узроке те страшне епидемије. Цео град и околина живели су у паничном страху, матере су стрепиле при помисли да та страшна болест може сваки час упропатити њихово дете. У болници већ није било места па је и суседна школа привре-

мено претворена у болницу. Ову страшну и поражавајућу вест о болести мога ђака Стефана добих у петак увече преко телефона. - Јесте ли већ чули? - упита плачни женски глас чим сам се одазвао.

- Шта - упитам препознавајући глас тетке мога ђака Стефана. - Нашег Стефана су јуче одвели у болницу, морали су га одмах метнути у гвоздена плућа, јако је болестан - одговорила је тетка Стефанова. Нисам могао да проговорим. Мој ђак Стефан добио је парализу. Мој ђак Стефан који сваке недеље служи олтару Христовом добио је ту страшну болест. Сама реч „гвоздена плућа“ јасно је показивала да је његов случај тежак и озбиљан. Шта ће рећи његова мати? Служба у цркви и олтару дотерала је његово понашање али није могла да га заштити од несреће! Седео сам код телефона потпуно смрвљен. Ова несрећа мога ђака Стефана чинила ми се као мој лични и најдубљи пораз. У моменту када сам сматрао да су родитељи мога ђака Стефана изведени помоћу свога сина на прави пут веровања у снагу Христа и његовог учења - све се уједно сруши у пропаст. Шта да радим, питао сам себе. Ово није обични случај, ту неће помоћи обично рутинирано саучешће и речи о помоћи Божјој. Осећах да сам клонуо, као онај отац из Светога писма, па повиках у себи: „Госпode, помози моме неверју!“ Борећи се тако са својом властитом слабошћу, дођох до закључка да не могу да ћутим, да нешто морам предузети. Подигнем слушалицу и окренем број да зовем несретне родитеље мога ђака Стефана. Телефон тужно одзвања у њиховом дому, али нико се не одазива. Чекам још мало стрепећи да ћу уско-ро чути глас несретне матере и уједно ухватим сам себе да се радујем што се нико не одазива. Са олакшањем спуштам слушалицу, кад одједном из моје најдубље унутрашњости изби један страшан

прекор: „Какав си слабић и јадник, свештениче Божји? Где ти је храброст? Јадниче, радујеш се што се нико не одазива. Хоћеш да телефоном забашуриш целу трагедију свога ђака Стефана! Како си јефтин! Пар речи преко телефона само да не видиш лице матере која пати због свога сина. Немаш храбрости да одеш као човек и као свештеник и да подупреш храброшћу својом несретне родитеље твога ђака Стефана“.

Мрак је, палим светло да умирим тај страшан и неумољив унутарњи прекор и глас. После кратког размишљања закључујем да је тај глас био у праву и покајнички се журим на пут дому тужних родитеља мога ђака Стефана. Моји кораци су тешки и троми и опет се ухватим у мисли и надању и жељи да они не буду код куће само да не морам да се суочим с њиховим погледом. Као кривац који је лично крив за страшну болест њиховог сина, довлачим се с муком у њихову улицу. На свим околним кућама блистају осветљени прозори, само су њихова кућа и њихови прозори црни. Нигде зрачка светлости. Њихова кућа је обавијена тамом као неком тугом и жалошћу. Било ми је јасно да се стално налазе у болници, код свога сина чије је стање критично.

Ту ноћ нисам склопио ока. Борба са оним страшним унутарњим гласом продуљавала се и јачала. Преко дана сам поново покушао да зовнем на телефон родитеље, али се телефон није одазивао. Звао сам болницу. Њихов одговор је био да је стање мога ђака Стефана критично. Увече када је пао мрак, дошла је тетка мога ђака Стефана са страшном и поражавајућом вешћу: доктори, најпозванији ауторитети за дечију парализу, изјавили су после конзилијума да Стефан не може да издржи до среде. Жена која је дошла с њом предложи да пођемо у цркву и да се молимо за спас и оздрављење Стефаново. Падосмо све троје пред ико-

ном Христовом озарени кандилом. И тада се коначно у мени провалило нешто страшно и неодрживо. Ја који нисам сузу пустио када сам сахрањивао своје рођено дете, отпочео сам своју највећу и најдубљу молитву без речи, молитву за спас и чудесно оздрављење мога ђака Стефана, молитву сузама прекидану, са уздахом библијског оца: „Верујем, Господе, али помози моме неверју!“ То није била само молитва, то је био пожар који је у мојој унутрашњости спаљивао и сагоревао сву моју сујету, сав страх, слабост и кукавичлук, пламен који је очишћавао највећи и најдубљи молитвени подвиг. Не знам колико дуго је трајала ова најдубља молитва мога живота. Нисам ни осећао да клечим на поду црквеном, не само душа него и тело је лебдило у висинама где се потпуно осећа стварност мистерије нашег живота и присутност чудесне и целебне снаге Христове.

Овако очишћен служио сам други дан ујутру Св. литургију молећи народ да се заједно са мном моли Христу Господу за оздрављење нашег ђака Стефана. Сви су знали да је његов случај најтежи и да су славни лекари рекли да не може издржати до среде. У тој тузи и грозничавој преданости молитви за спас ђака Стефана нисам посветио пажњу ни таторима који су такорећи у по Литургије донели на олтар две велике вазне пуне црвених божура. Пошто је сукоб са госпођом Мартин због њених божура пре пар година био већ сасвим заборављен, ја нисам тим божурима придавао никакав значај. Али на крају литургије татори су ми предали писмо којим је госпођа Мартин пропратила свој дар. И она је чула за болест нашег ђака Стефана и цвеће послала као молитвени дар.

Овако оснажен могао сам се коначно усудити да посетим родитеље мога ђака Стефана. Пошто их опет нисам затекао код куће, ја се упутих у болницу.

У вестибилу смо се срили. Не знам како је изгледало моје лице, али њихово лице било је мирно и ведро.

- Како сте спавали? - упитам у недоумици како да отпочнем разговор.

- Нисмо баш добро. У таквим момен-тима се не спава добро - рекоше обоје.

- Знам из властитог искуства - приметих - али ваша лица не показују умор, нарочито ваше лице госпођо!

Мати мога ђака Стефана се насмешила. Видите да сам се нафарбала као и увек, мој син не сме да позна да сам клонула и да сам изгубила наду!

Моје срце се опет побоја. Сад, сад ће мати мога несретног ђака Стефана да изусту ону страшну и поражавајућу реч: „Где је сад твој Христос, где је сад та твоја сила Божја?“ Али моја бојазан је била излишна. Преко њених уста не пређе прекор. Тражио сам тај прекор и у њеном погледу, али ни тамо га не нађох, те сам себе упитах: одакле црпи ова жена онолику снагу у најтежем часу свога живота?

Као у сну довели су ме до мог болесног ђака Стефана. Баш су га извели из гвоздених плућа да се мало одмори. Једна сестрица је мазала његово тело. Лежао је немоћан, слаб и исцрпљен, само његове очи су биле живе и гореле. - Кажите му нешто да га охрабрите - пожуривала ме његова мајка. - Стефано, било нам је тешко данас у цркви без тебе.

- Познао је ваш глас - примети са радошћу мајка и поново прошапута: - Кажите му још нешто. - Ми смо се сви у цркви молили да ускоро оздравиш.

- Кажите још нешто - рече ми његова мајка тихо јер његове очи су очигледно оживиле као да траже моје речи. У недоумици шта да још кажем сетим се божура госпође Мартин те наставих: - Ми сви хоћемо да се што пре вратиш у цркву, чак и госпођа Мартин је послала на олтар божуре ради твога оздрављења!

Сви смо утајили дах и загледали се у немоћно тело његово.

- О - изишло је из његових уста, али то његово „о“ није било уздах, то је био израз задовољства, радости и олакшања.

На овом месту не вреде више моје речи јер нико њима неће поверовати. На овом месту би требало прикачити изјаве лекарских ауторитета који су за време епидемије сматрали случај мога ђака Стефана за најтежи и за безнадежан. Али догодило се чудо - чудесно оздрављење за којим је вапила наша немоћна душа. Дошла је среда, дан који је по оцени лекарских ауторитета требао значити крај земаљског живота мога ђака Стефана. Али Стефан је жив и за три месеца вратио се кући својим родитељима и својој цркви. Шта више, кобна страшна болест није на њему оставила никаквих видних последица. У мом свештеничком животу било је пуно великих тегоба али и доста узвишених и светлих момената. А један од најсветлијих био је тај када је мој ђак Стефан поново стајао пред олтаром, пред путиром Св. Тајни Крви и Тела Христовог и када је пуним гласом из дубина срца свога изговарао речи: „Верујем Господе и исповедам да си ти заиста Христос син Бога живога“. Какве су се дубине том приликом отварале у мојој души? А какве тек дубине у души његових родитеља, нарочито у души његове матере, која од тога времена предњачи у настојању да упозна Христа и његову животворну науку.

Ово је моја прича о мом ђаку Стефану. Ако се кадгод догоди да ову истинску причу буде неко читао, нека из ње поцрпи не слабости моје, него снагу и потпору за тешке часе живота које свакога од нас понекад сналазе.

Ем. Глоцар

БОЖЈА ПРАВДА

Сећам се једног имућног човека који се вратио из првог светског рата здрав и неповређен. У селу није било већег силеџије од њега. Врло богат и богато ожењен он ни пред ким није уступао и ничега се није одрицао. Трговао је, пио и немилице бацао новац, а код куће је често лупао и ломио све што би му дошло под руку. Жена га је са ћерком на крају морала напустити и вратити се родитељима. Он је остао сам у пространој кући. Цигани - свирачи су се данима мували по његовом дворишту. И онда се изродила нека туча у којој је он тешко повређен. Пренесен је у Градску болницу. Живот му је био у великој опасности. Жена и ћерка су га посетили. Шапатом је говорио и осећало се да се његов крај све више приближава. Мати и кћи бризнуле у плач. Онда се жена умири, обриса очи и рече:

- Коста, сви смо ми у Божјој руци. Једни одлазимо пре други после. Против тога ништа не можемо, али треба да изиђемо пред праведног Судију покајани. Да зовемо свештеника да се исповедиш и причестиш? Ако се искрено покајеш и даш чврсто обећање да више нећеш пити, можда ће се Бог смиловати на тебе. Да покушамо?

Он је одобравајући климнуо главом. Мало касније свештеник је дошао и болесник се причестио. После тога глас му је одједном ојачао и он је затражио да се закуне.

- Хоћу - рече - да живим како Бог заповеда. Хоћу да се посветим породици, да ово дете отхраним и удомим и да учиним још које добро дело! - уверавао је он свештеника.

- Боље да причекамо док мало пре здравите - саветовао га је свештеник - Ко се закуне, па изневери заклетву, дупли

грех има. Казна Божја тада ће бити веома оштра. Ако осећате да немате јаку вољу, онда је боље да се и не заклињете.

- Не, не, оче! Ја ћу испунити оно што обећам. Ако не испуним, нека ме Бог убије оног дана, када први гутљај вина прође кроз моје грло.

И заклео се.

Године су прошле. Он се поправио и вратио мирном животу. Његова кућа је поново процветала. Кћи му доспела до удаје. Дошли просиоци, свадба заказана. Сви се веселе, сви се смеју и натежу из чутуре, само он упорно одбија да пије.

- А зашто ти, Којо, не пијеш за срећу своје кћери? - питају га рођаци.

- Немојте ме, људи, гонити. Ја сам Богу дао реч.

- У реду је то, али, човече, кћи ти се удаје! Једанпут можеш и ти да се провеселиш. Не мораш се ти одмах опити. Хајде да се бар куцнемо! Деде, сркни то! Не бој се, нећеш се отровати.

- Али, браћо, ако ми добро желите, немојте ме терати. Ја сам Богу обећао. Ја обећање морам до краја издржати, иначе ми више нема живота.

- Та иди, човече, шта причаш! И попови попију чашу и другу, па им ништа не фали. Неће ни теби фалити. Само знај своју меру!

- Али ви не разумете. Ко заклетву прекрши, тај мора да умре!

- Видим да те је попа добро уплашио! Кад је тако, онда те више нећемо терати. Кад се ти бојиш једне чаше, онда си кукавица! Ти ниси човек, већ жена!

Домаћин се трже и пребледе, јер се понос побунио у њему. Стиште вилице тако снажно да му зуби шкрипнуше, а очи затвори. Остао је тако један тренутак као скамењен. Онда истрже чутуру из пријатељеве руке и натегне је.

- Тако, брате! Покажи се и ти! - заграјаше сви радосно, али се њихова лица убрзо уозбиљеше, јер домаћин није скидао чутуре са уста, него је гутао, док су му образи постајали прво црвени, па затим модри.

- Доста је, Којо, докле ћеш - почеше да га моле, али он одгурну њихове руке и истресе последњу кап. Онда баци чутуру на земљу и као суманут полете на улицу.

- Што сте га салетели да пије? Шта вам је, јесте ли полудели? Знате добро да пиће није за њега. Одвикао се он већ од тога! Упропастићете човека начисто! Не дајте му да иде! Држите га! Држите, људи!... - викале су узнемирене жене, али се нико и не помаче са свога места.

Коста се три дана није трезнио, а онда је дошао крај. У селу се говорило да му је срце пукло, да га је кап ударила, да се ракија упалила у њему...

Док су га полумртвог преносили кући, он је отворио очи и процедио кроз зубе:

- Божја правда!...

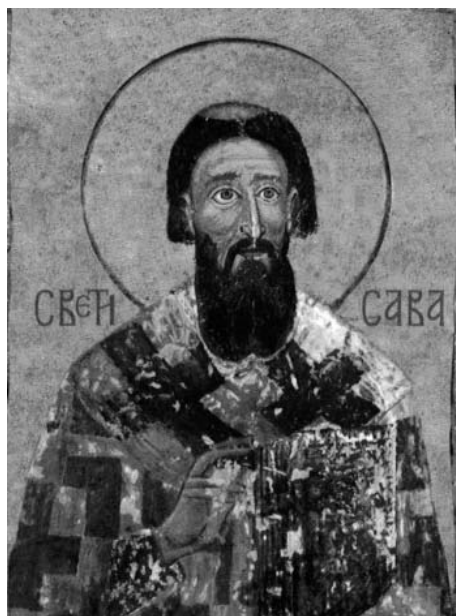
о. Урош Јованкин

Ойшћење с Богом може бити посредно или непосредно. Посредно ойшћење с Богом научник посматрајући чудеса природе; родитељ посматрајући своју децу, њихов зачетак и расу; сваки човек посматрајући људе и судбе људске. А непосредно ойшћење бива кроз све оне начине, небројене у светом Јеванђељу, и пројисане од стране свете Цркве. Св. Серафим Саровски каже: „Ако ништа не можемо учинити за људе, можемо се за њих Богу молићти“.

НАЦИОНАЛИЗАМ СВЕТОГА САВЕ

... Оно што је српском народу Свети Сава створио пре седам стотина година, многи, па и најкултурнији народи Запада још нису постигли. Борба за националну цркву, која је основ православног, јеванђелског и органског национализма, водила се у Европи кроз свих последњих седам стотина година. И циљ те борбе још није достигнут. И борба та још није свршена. Нема народа у западној Европи који није водио борбу за националну цркву, почев од Исланда па до Карпата. То је била крвава и дуготрајна борба. И већи део историје свих западних народа исписан је крвљу у такозваним верским ратовима. А ти верски ратови у основи су били ратови за националну цркву. Јан Хус је на ломачи изгорео зато што је хтео националну цркву у Чешкој. Оно што је Хус деловао пером, страшни Жишка је продужио мачем, но мач се сломио. И Чешка је до данас остала без националне цркве.... Холандија је била некад сва у црнину завијена и крвљу обливена у борби за националну цркву, но своју националну цркву, која би обухватила цео холандски народ, није извојевала. Лутер је својом црквеном буном успео једино да подели немачки народ на две половине, готово равне, но једну националну цркву није могао установити. Лутерова буна створила је од Европе ратно попрште, на коме се с прекидима ратовало столећима, но само с делимичним или готово никаквим успехом.... На стварању националене цркве у Француској, под именом галиканства, мучили су се у своје време најплеменитији и најумнији људи. Велики философ Лајбниц радио је живо на томе. Најзнаменитији прелати француски, Босије и Фенелон, трудили су се на томе. Блез Паскал, несумњиво најфинији ум што га је дао француски народ, у друштву са чувеним Пол Роајалом, мучио се на стварању галиканске националне цркве. Но безуспешно. Ни Енглеска ни Шкотска ни скандинавске земље нису биле поштеђене крвавих борби за нацио-

налне цркве. Оне су успеле више од других, али не потпуно. Извојевале су, истинна, називе националних цркава, али су тиме поцепале своје народе. Енглески народ успео је више од осталог Запада. Кроз крв и страдање он је створио националну цркву, али ни та црква не обухвата све Енглеze. Ниједан од свих европских народа није успео у потпуности у томе послу онако као што је успео Свети Сава...

Најзад се Европа уморила од страшних и столетних борби и напора, физичких, моралних и интелектуалних, и у тој заморености многи њени синови дигли су руке сасвим не само од цркве, него и од вере хришћанске. Тада су се интелектуалне и политичке вође европских народа решиле на корак очајника, на име: *на одвајање националне цркве од државе и на стварање национализма без вере. У жалосној заблуди живе они наши људи који мисле да је одвајање национализма од вере, и државе од цркве, резултат неког процеса. Никаквог процеса, него очајања и само очајања! Шта су тиме*

пошћили синови Европе? Одвојили су цркву од државе, али су одвојили и себе од народа. И тако видимо у тим западним државама једну неиремосиву процвалију између интелегенције, која се пруди пошћено-пошћено да не верује ни у шта, и народа који пошћено-пошћено хоће да одржи веру....

А Србима је тај посао свршио Свети Сава, свршио га савршено, без борбе и без крви, свршио га не јуче или прекјуче, него пре седамсто година. Отуда је национализам српски, као стварност, најстарији у Европи. По историјама се пише како се национализам у Европи отпочео будити и остваривати тек од Мађарске буне у 1848. години. Ако је то истина, онда значи да је национализам српски старији од европског за пуних шестотина година. Европски национализам рођен је у бунту и очајању, док је светосавски национализам започет и остварен у тишини и радости стварања. Европски национализам је као грађевина која се зидала под вихорима рата и мржње против империјализма и против ненационалне цркве; зато није учвршћен на јаком темељу, зато носи на себи ране својих противника, због којих рана стално у трзајима нагиње час империјализму час интернационализму. А јак темељ правом национализму јесте национална црква. Ми имамо и тај јаки темељ, и целу грађевину јаку. За то имамо да благодаримо Богу и Светом Сави, Богу који је изнад свију, и Светоме Сави који је српском народу учитељ у свему. Учитељ, но не једино српском народу: он може бити и данашњој Европи учитељ у здравом национализму, јеванђелском и органском. У томе је Свети Сава потпуно савремен, и још више него савремен - он је човек будућности. И у томе он је био и остао да овога дана Европејац, и то јединствен међу Европејцима.

*Владика Николај
(Велимировић) у
Београду 1935. године.*

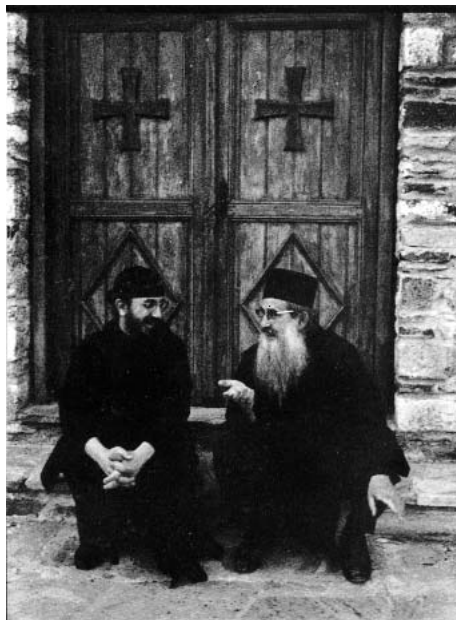
НИСМО СВИ ЈЕДНАКИ

Завршена је вршидба зоби. Неки трговац из унутрашњости, који се ба- вио и трговином жита пошаље првих пијачних дана, када сељак свози зоб у варош ради продаје, свога млађег помоћника Јефту, да прегледа житну пијацу, види колики је довоз зоби, каква је роба и какве су цене, па ако је све повољно, да одмах и купи робу.

Јефта оде, прегледа пијацу, наиђе на пијаци само на једна кола зоби, за- пита сељака за цену, овај му рече це- ну и он се већ после неколико часака врати и испоручи газди, да је пијаца слаба, да на њој нема ништа сем јед- них кола и да је цена претерана. Тр- говац знајући да је у то доба године до сад био увек најјачи довоз зоби, посумња у Јефтин извештај и поша- ље старијег помоћника Видоја са истом задањом, не спомињући ништа да је већ Јефту на пијацу слао.

Видоје обиђе пијацу и виде и сам оно што је и Јефта видео па изнена- ђен што то може бити, спусти се у чаршију. Чује одмах у сусрету са пр- вим познаницима, да је општина баш уочи пијачног дана повисила троша- рину за пијачну робу, па и на зоб, и да се због тога сељак почео враћати већ испред прилаза у варош са својом ро- бом. Обиђе прилазе вароши и наиђе на сељаке и њихове товари, распита за цене, упореди их са лањским цена- ма, прорачуна и нову трошарину, се- ти се и својих ранијих разговора са трговцима жита. да ће због слабог рода у другим крајевима овогоди- шња потражња зоби бити већа, да су цене на великим пијацама чврсте, да показују изгледе на пораст и одлучи да сав довоз купи. Обиђе и друге при- лазе вароши, па поново и саму пија-

цу, која се у међивремену довозом поправила и свеже тога дана у мага- цине око вагон зоби. Трговац са за- довољством прими последњи изве- штај Видојев на знање, отвори касу и исплати пазар.

Прошло је неко време и Јефти се навршавала година дана откако је у служби код овога трговца. Како је његова плата била мања од Видојеве, а и Видоје је после године дана своје службе добио повишицу, па држећи да је у пуном праву да и он са Видојем буде једнак у плати, потсети трговца, да је он навршио пуну годину службе, и замоли га да и њему повиси плату као и Видоју. „Е Јефто, то је тачно - рече трговац - а сећаш ли се ти кад ја тебе послах на пијацу да купиш зоб, и шта ти учини а шта Видоје. За то је Видоје скупљи радник а ти Јефто јефтинији“.

Прејричао Н. А.

Енглески лекар др. С. Брашер наводи у својој књизи „Лечење по- моћу вере“ овај необичан случај.

Догодило се то у Индији. Један муслиман, обраћен у хришћанску веру, спасао се смрти од глади на начин који посећа на пророка Илију. Када се тај човек крстио, он се придружио једном странцу хришћанину, који је као мисионар стално путовао. Једном су њих двојица тако путовали кроз пуст и ненасељен предео. Огладнели су, а нигде ништа. Већ изнемоглост је наговештавала њихову блиску смрт. Старац се усрдно молио Бо- гу, младић се узрујавао и говорио: ако нам Бог одмах не пошаље хра- ну ја ћу се одрећи Христа и врати- ти у ислам. Старац га стишавао а у себи стално се молио. Наједанпут један гавран појави се изнад њих, и пусти из кљуна неки завежљај. Тај платнени завежљај садржавао је хлеб и друга јестива. Када су одре- шили задивили су се и прославили Бога промислитеља.

Авва Јован је причао: Дођосмо ми из Сирије да питамо авву Пиме- на о грубости срца, али старац није знао грчки; нити је ту било прево- дилаца у то време. Видевши нашу тугу, старац је почео да говори на грчком језику: Вода по своме свој- ству је мека, а камен је тврд. Али ако над каменом капље извор, он- да ће вода моло - помало пробити камен. Тако је и реч Божја мека, а срце наше грубо; али ако човек че- сто буде слушао реч Божију онда ће и страх Божији доћи у срце ње- гово и омекшати га.

БИБЛИЈСКА АРХЕОЛОГИЈА

Подела библијске археологије

Човек живи на земљи двојаким животом. Један се односи на уздржавање његовог тела, како ће се одржати у животу, како ће га очувати од временских злих утицаја, како ће засновати породицу и са њом живети. Поред тога приватног, домаћег уређења, човек мора удесити и своје понашање према осталим људима који крај њега и са њим живе у једном те истом друштву - државној заједници, а и та државна заједница уређена је по становитим прописима и законима; држава има своју политику и војну власт.

Но поред тога телесног живота, човек живи и вишим, духовним животом, где се настоји приближити Богу, изразити му своје жеље, потребе, невоље, као и захвалност. Ствара се засебно служење Богу, култ који се ипак мора изражавати неким спољашњим, телесним радњама, које се врше на одређеним местима, у одређена времена, а врше их за то способна лица.

Према свему томе, археологију можемо поделити на два дела. У једном се говори о начину човековог живота у друштву и држави, ради чега се тај део може назвати грађанско (политичко)-социјалним, а у другом се говори о начину његовог богопоштовања, где се

оно врши, како се врши, ко и када га врши. Тај део се зато може назвати религиозним (верским).

Грађанско-социјални живот човеков одвија се: а) у породици, дакле приватно, или б) у друштву - држави, јавно. Зато је боље тај грађанско-социјални део поделити на два дела, на: 1) домаће или приватне старине, где се излаже домаћи живот у породици, и 2) државне старине, где се излаже уређење и одбрана државе, као и однос према другим, суседним државама. Религиозне старине могу се поделити већ према питањима где, како, ко и када их врши, на четири раздела, тј. на: а) света места, б) свете радње, в) света лица и г) света времена.

Како без телесног живота нема ни религиозног, који се тек услед природног и друштвеног стања развија, морали бисмо у првом реду говорити о грађанско-социјалним старинама, и то најпре о домаћем, породичном животу, који је уједно темељ и државном и религиозном. Но како јеврејски народ не заузима прво место у историји човечанства због свога домаћег и државног уређења, него због својих високих религиозних идеја, које су имале утицаја на сав наш духовни и културни развој и које су спојене са свима фазама нашег духовног живота, ми се ради тога и бавимо проучавањем живота тога, иначе, незнатног народа. Оправдано је зато да се најпре позабавимо оним ради чега је тај народ и гласовит, тј. његовим религиозним верским старинама. Зато ћемо у првом делу говорити о религиозним старинама, а у другом тек о приватним и државним, иако би природније било говорити о њима управо обратно. Но за развијање друштвеног живота, обичаја, навика, и другог не малу улогу играју земљиште и климатске прилике у којима се тај живот одвија, па се зато, пре свега, морамо упознати и са самом земљом у којој је јеврејски народ живео. Дакле, целу грађу Библијске археологије разделићемо на три велика дела:

І. *Земља*, где су се одигравали библијски догађаји и људи у њој.

ІІ. *Религиозне (верске) старине*, разделене у четири одељка: 1) света места, 2) свете радње, 3) света лица и 4) света времена;

ІІІ. *Грађанско-социјалне (друштвене) старине*, и то: 1) приватне (домаће) и 2) државне старине.

КАКО ЈЕ СЕЉАК ДЕЛИО ГУСКЕ

(шаљива прича)

Једном сиромашном сељаку нестало хлеба. Размишљајући шта ће и како ће, одлучи, да од једног газде из села замоли хлеба. Да би могао с образом отићи газди, закоље гуску, испече и понесе са собом. Газда прими гуску и рече сељаку: „Хвала ти сељаче на гусци, али не знам како ћу је са мојом чељади поделити. У кући смо ја и жена, два сина и две кћери. Како би нам поделио печење а да нам буде свима право“. - Ја ћу вам поделити, рече сељак. - Узме нож, одреже главу и рече газди: „Ти си целој кући глава - теби глава“. Затим одреже тртицу и даде газди: „На теби, рече, стоји кућа и ти се о кући бринеш - теби тртица. Затим одреже ноге и даде синовима: Вама, рече, ноге - да пођете стопама свога оца. А кћерима пружи крила: Ви ћете, рече, наскоро излетети из родитељске куће, ево вама крилца. „Остатак остаје мени“, и узме сву гуску.

Газда се насмеја и даде сељаку уз хлеб што га је тражио још и новаца.

Чуо за то и други богати сељак, како је газда наградио сиромашног сељака хлебом и новцем, па испече пет гусака и понесе газди.

Газда прими поклон и рече: „Хвала ти на гускама, али ја имам жену, два сина и две кћери, свега нас је шесторо, како ћеш нам подједнако разделили твоје гуске, а да не буде с ничије стране приговора. Богати сељак поче размишљати, али није могао ништа да смисли.

Газда пошаље по сиромашног сељака и рече му да он ову деобу изврши. Сиромашни сељак узме једну гуку, да газди и његовој жени и рече: „Ето вас је троје са гуском“; једну да синовима - „и вас је, рече, троје“; једну да кћерима - „и вас је троје“; преостале две гуске узме себи: „Ево и нас је троје с гускама - и сад је све подједнако“.

Л. Н. Толстој

ПАСКАЛОВЕ МИСЛИ

Треба упознати себе. Ако нам то не послужи да неђемо истину, онда ће нам бар послужити да уредимо свој живот. Од тога нема ничег тачнијег.

* *

Ограничени смо у сваком погледу. Наш положај, који представља средину између две крајности, одржава се на свима нашим способностима. Наша чула не подносе крајности: сувише хуке нас заглаши, превелика светлост засени, превелика раздаљина и премалена близина смета виду, сувише опширно и одвећ кратко изражавање чини говор неразумљивим, сувише задовољства је досадно, претерана складност у музици непријатна... Не осећамо ни крајњу топлоту ни крајњу хладноћу... Прерана младост и дубока старост сметају духу, превише и премало образовања исто тако, најзад, последње ствари за нас као и да не постоје и ми смо ништа за њих: оне нам измичу или ми измичемо њима.

Такво је наше право стање. То нас чини неспособнима и да знамо поуздано и да не знамо уопште.

Правда и истина су два тако оштра врха да су наше способности исувише тупи инструменти да те врхове тачно додирну. Ако их се и дотакну, савијају врх и падају свуда околу више на лаж него на истину.

* *

Људски живот је само једна стална обмана; људи ништа друго не чине него обмањују један другог и ласкају један другоме. Нико о нама не говори у нашем присуству онако како говори у нашем одсуству. Слагање које постоји међу људима засновано је једино на том узајамном обмањивању; мало би се пријатељстава одржало када би сваки знао шта његов пријатељ говори о њему кад је он отсутан, премда онај тада говори искрено и непристрасно.

Човек, дакле, није ништа друго до дволичност, лаж, лицемерство, и у себи и према другима. Он неће да му се каже истина, он избегава да је каже другима; и све то, премда је бескрајно далеко од правичности и разума, има природни корен у човековом срцу.

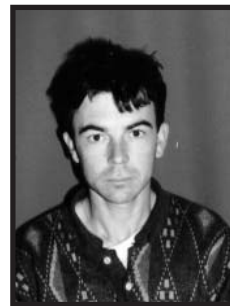
Ја тврдим да кад би сви људи знали шта говоре једни о другима, не би се нашло ни четири пријатеља у свету.

Човек је од природе и лаковеран и неверљив, и бојажљив и неустрашив.

* *

Човек је већ по својој нарави тако несрећан да му је досадно чак и када нема никаквог разлога за досаду. Он је истовремено толико бедан да је, премда постоји хиљаду стварних разлога за досаду, најмања ствар као што је билијар или лопта довољна да га разоноди.

СЈЕЋАЊЕ

Младенко (Слободана) Шарић
11. 04. 1968. - 17. 06. 1997.

ПРИЛОЖНИЦИ „ДАБРА“

јереј Маринко и Зора Радмило, Штутгарт	20 DM
јереј Милорад Вујић Српско Сарајево	30 DM
Александра и Дејана Тотић, Вишеград	50 KM

Хвала

Ваше Високопреосвешћенство,

Из целих Ваше Деснице

*Много сам захваљан Вам и Високопреосвешћеном свештенику вјерне Рона-
#ијска Лазарица, што сте ме чор-
кићулине ивјејствн оца Милорада.*

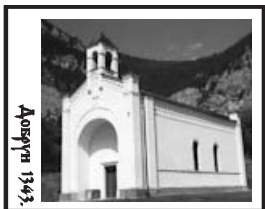
*Срдечно Вас поздрављам и велим
свако добро од Ђејкода*

Хат 04.05.1999. год

*Високопреосвешћени
Паскаловић*

На насловној страни: **Храм Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву**
снимак након обнове 1999.

Снимио Ратко Орозовић

ДАБРОВ

ИНФОРМАТОР

*Обележавање јубилеја
Српске православне цркве
у Босни и Херцеговини*

ОСАМ ВЕКОВА ЦРКВЕНЕ САМОСТАЛНОСТИ

**Свечаности одржане
у Српском Сарајеву 2. маја 1999. године**

Под покровитељством Његове Светости патријарха српског Павла и Владе Републике Српске у Српском Сарајеву је, 2. маја 1999. године, одржана централна свечаност посвећена 780-годишњици самосталности СПЦ и другим великим јубилејима из наше прошлости: 780 година Дабробосанске и Захумскохерцеговачке епархије, 480 година горажданске штампарије, 385 година Богословије Света Три Јерарха, 120 година Сарајевске Богословије и сарајевског хора „Слога“, 110 година музеја СПЦ у Сарајеву и 100 година Бањалучке епархије. Свечаност је припремио Организациони одбор РС за обиљежавање 780 година СПЦ с митрополитом дабробосанским Николајем на челу.

Тог дана у новосаграђеној цркви Светог Василија Острошког у Српском Сарајеву (Вељине) служена је Света архијерејска литургија. Служили су Његова Светост патријарх српски Павле, митрополит дабробосански Николај, митропо-

лит црногорско приморски и скендеријски Амфилохије, епископ сремски Василије и епископ захумскохерцеговачки и приморски Атанасије, уз саслужење више свештеника и ђакона.

Осим свештеника из епархије добробосанске и других епархија и великог броја верника, светој Литургији присуствовали су: предсједни РС др Никола Поплашен, подпредсједник РС Мирко Шаровић, предсједник скупштине РС Петар Ђокић, министар вјера у Влади РС Јово Турањанин, академик Војислав Максимовић, мр Момчило Крајишник, др Драган Калинић, Велибор Остојић, ђенерал Андрић, грчки амбасадор у Сарајеву Прокопиус Манзуранис са сарадницима и многи други угледни гости.

За вријеме литургије одговарали су чувени сарајевски хор „Слога“, којим диригује проф. Бранка Бошњак и матуранти богословија Свети Петар Цетињски и Света Триј Јерарха.

По завршетку литургије митрополит добробосански Николај обрати се Његовој Светости патријарху српском, архијерејима и вјерницима:

„Захваљујем се на овој молитвеној заједничарству када и почињемо да обиљежавамо 780 година од самосталности СПЦ и СЦ у Босни и Херцеговини. Дозволите ми да Вас најтоплије поздравим и пожелим Вам добродошлицу испред овог благочестивог народа овде и у граду Сарајеву и Српском Сарајеву који су из наше Епархије и шире дошли овде да данас заједно са Вама узму учешћа у овом молитвеном заједничарству. За нас је ово велика радост. За нас је ово велико духовно ојачање Ваша Светости, а ви сте изврстан део година овога живота провели у Сарајеву молећи се Богу и припремајући се за свештеничку службу. Ево и данас Господ Вас је довео на први престо СПЦ. Молимо Вас, да као првостројански и први архијереј СПЦ упутите Вашу реч пастирске поуке овом нашем благочестивом народу“.

Обраћајући се присутнима Његова Светост патријарх српски Павле је рекао:

„Богу се помолисмо Једноме у Светој Тројци и овде на овој месту у коме ће се кроз векове Божијим благословом молити свештеници и верници православне цркве кроз векове. Богу се помолисмо да погледа на нас

недостојне слуге његове и да нам пошаље свој свети благослов да у миру можемо да проживимо живот свој. Ово немирно време у коме толико пострада и страда наш народ, али браћо и сестре, тешкоће и муке у овој свету су неминовне за сваког човека, било од невоља стихије, било од злих људи, било на који било начин. На то нас Господ Исус Христос опомиње, упозорава, да се ојачамо и издржимо. „Ко хоће да иде за мном нека узме крст свој и иде за мном. Мене су гонили и вас ће гонити“. Свети ап. Павле каже: „Ако с Њиме страдамо, с Њим ћемо и царовати. Ако с Њим умremo - Господом Исусом, с њим ћемо живети. Ако Га се одречемо, и Он ће се нас одрети“.

Браћо и сестре,

Не бојати се никада на путу Божијем за истину, за правду, за оно што је свето и честито. И сами знате и видите да и злочинаци има муку и тешкоће, али је сасвим друга тешкоћа злочинца - мучитеља невиних, а друго је страдање мученика, оних који страдају за правду, истину и души путем Божијим који води у царство небеско - непролазно.

Господ Исус Христос нас опомиње: „Не бој се што има да претрпиш, не боје се, ја сам први и последњи, и бијих мртав и ево сам жив и имам кључеве од Царства небескога и од пакла. Не бој се“. То је она снага и сила Сина Божјег која је давала помоћ и моћ нашим прецима, да кроз толике векове мука и тешкоћа, и у слободи, и у ропству и у борбама за слободу, да одрже веру православну и часно и свето име своје. Зато бити увек спреман да на путу Божјем, ако је потребно и мора да буде, и живот свој да положимо. Кроз векове су мајке српске училе своју децу: Боље ти је изгубити главу, него своју огрешити душу. Син Божји нас опомиње такође: „Кад вас потеряју у једном граду, бежите у други, али и ако не можете да се уклоните од несреће, и ако не можете ни да се браните, него има само један начин да останете живи, а то је да будете нељуди, да бацате друге у јаме, да друге недужне и невинне мучите и будете мучитељи, иначе ћете ви да будете бачени у амбис, и да вама очи буду извађене, уши одсјечене и на крају да вам буде и глава одсјечена, не бојте се. Несравњиво је боље бити и мртав за овај свет и у овом свету, а жив пред Богом, него бити жив у овој свету, а бити мртав за Њега - Сина Божјег, који је пострадао, али који је и васкрсао и Њему се свакодневно молимо,

да наше страдање, да нам помогне, да га издржимо и да га прекине, да би у миру живели, и да васкрснемо и ми дугим животом у овој свету. Мало је у овим временима, у овим годинама и несреће и борбе, и овде и сада у Србији, предаха да се мало одморимо душом, а ево данас, прослављајући 780 година од оснивања пет епархија, кад је Свети Сава добио аутономију и аутокефалију СЦ и основао других пет епархија, међу њима и Дабарску која је касније прерасла у Добробосанску. И то нас везује и за Њега - оца нашег духовног, учитеља и просветитеља и за оно славно време кад су преци наши и занли и могли да издрже све тешкоће, али и да остану народ Божји. Такође, и ове друге значајне моменте за ову епархију дају нам, кажем, снагу да угледајући се на наше свете претке и ми будемо дорасли својем времену, никада као нељуди, као људи Божји свагда и увек. И сада је порука и Светог саве и његовог и нашег Господа Исуса, да будемо то и останемо - народ Божји. То никада није било лако и неће бити лако, али живот је пролазан, и хиљаду година да живимо прође, али ако ми спасемо душе своје, сачувамо образ свој и својих породица и свога народа, и на тај начин помогнемо и себи и својим породицама, и својем народу, и свима људима добре воље у овој свету; нека је благословено страдање на путу његовом идући у Царство Божије непролазно.

Браћо и сестре,

Знате колико је и у Босни страдало, не само сада, него колико је светих мученика у овој земљи било кроз векове и до последњих дана. Молећи се Богу и светим мученицима из рода нашег да нам помогну да издржимо и да уразуме и непријатеље наше да не буду Каини него Авељи, а ми да будемо и да издржимо.

Господе, милостив буди свима, па и нама. Господе, помилуј и спаси. Амин“.

После опхода око храма, за вријеме свечаног ручка, присутне је поздравио председник РС др Никола Поплашен, истакавши:

„Дубоко се клањам и са задовољством поздрављам Његову Светост патријарха српског Павла, који је овде међу нама. Његов долазак помоћи ће нам да учврстимо нашу веру, да истрајемо на путу православља, да не заборавимо прошлост и да обезбедимо будућност. Српски народ је опстао, поред осталог захваљујући православљу. И

када је био поражен, када је живео без државе, православље је обезбедило не само духовни живот, него на тим основама и стварање државе и политичког живота. У овом тренутку српски народ у целини живи трагичне тре-

нутке. Српски народ је у великим искушењима. Само опредељење за правду, за истину, за мир у нама и за мир на земљи, имаћемо и будућност као што смо имали значајну прошлост. Ја сам сигуран да ћемо нашом вером, да ћемо ово искушење које српски народ трпи супротстављен сатани, и са неба и са земље. То искушење ће обезбедити да имамо будућност и да та будућност буде добра.

Дозволите да у име народа у РС у целини, Његовој Светости пожелим дуг живот, много мира и много извеснијих и бољих тренутака".

Присутнима се обратио и митрополит црногорско приморски и скендеријски Амфилохије:

„Ево данас, благословом Његове Светости, на иницијативу Његовог преосвештенства Митрополита дабробосанског, сабрали смо се овдје да обиљежимо 780-годишњицу светосавске митрополије, и кроз њу и преко ње, да обиље-

жимо 780-годишњицу наше помјесне Цркве и у њој поред дабробосанске митрополије и друге наше епископије, митрополије црногорско приморске, епархије захумско херцеговачке и других наших епископија, које већ осам вијекова ураћају духовним плодовима просвјешћујући, обожјући, сабирајући овај народ светосавски, за крст часни га везујући, силом васкрећа Христа, га испуњујући, и кроз њега силом непобједивом везујући га за онај свети храм свете мудрости Божије, за свету Софију цариградску и за никејски град који је данас невидљиво, иако тамо угрожен и распет кроз вијекове, ево овдје

васкрсао, међу нама и у нама, и са нама, и у њему онај символ никејски, Никео -Цариградски символ вјере кога смо ми данас читали. Никеја и Цариград - зеница васионе, мјеста на којима је сам Бог ходио и мјеста гдје смо ми као народ крштени, миропомазани, на којима смо добили своје духовно огњиште, нашу Цркву помјесну, која је била и остала душа овога народа.

Славећи 800-годишњицу ове епархије и наше Цркве, ми се везујемо преко Никеје и Цариграда за свети град Јерусалим, за Голготу Христову, за свети Витлејем, за храм Христовог васкрсења. Везујемо се за Христа распетог и васкрслог. У њему је наша судбина. Зато није чудо што је Никеја распета, а Цариград разапет, и Јерусалим разапет; зато није чудо што је и ова Епархија и ови простори босанско - херцеговачки Републике Српске, до јуче били разапети, али ево данас са крста доживљавају своје васкрсење. Није чудо што су и Србија и Црна Гора и све српске земље, православне земље, што су на крсту и данас као јуче, то је наше мјесто, јер ми знамо „да васкрсења не бива без смрти“. Ми знамо да је страдање крста добродјетељ, зато је и Бог пустио на нас ово страдање да нас очисти, да нас очисти од наших гријеха, од гријеха наших предака, али дубоко сам увјерен да се и прослави на нама и кроз нас, јер да овдје нема квасца живота и истине, и правде, не би толике демонске силе кренуле управо на ове просторе. Ми смо данас, неким чудним Божијим путевима, зеница васионе постали. Преко наших леђа се прелама судбина модерног свијета, и нека нам Бог да снаге да се оствари молитва Његове Светости коју је изговорио у цркви, да истрајемо до краја, јер благо ономе који до краја истраје. То је наш призив и наш позив".

ПОСЈЕТА ВОЈКОВИЋИМА

У поподневним сатима Његова Светост патријарх српски Павле са пратњом посјетио је цркву у изградњи Светог Петра Зимоћића у Војковићима, гдје су му свештенство, предсједник СО-е Српска Илија Обрен Зељаја и многобројни вјерници приредили свечани дочек.

Предсједник СО-е, поздрављајући Његову Светост, рекао је:

„Радост је данас у срцима свих житеља, посебно српских Војковића, што нам указате изузетну част да нас данас посјетите. Не

могу и не желим да сакријем своју радост што Вашу Светост, дочекујемо баш овдје на овом светом мјесту, испред овога тек започетог светог храма. Храм желимо што прије подићи, а у част и спомен светог свештенослужитеља, који краси небеску Србију.

Војковићи су од увијек српско мјесто, смјештено испод Игмана које до сада није имало свој храм, те одлучисмо да подигнемо овај свети храм као знак наше вјере, љубави, снаге и одлуке да живио и бранимо своју отаџбину, и трудимо се да га, из разумљивих разлога, што прије завршимо".

СПОМЕН СОБА

Након посјете храма у изградњи Његова Светост је у спомен соби, која је уређена у згради црквене куће у Војковићима, одслужио помен погинулим српским борцима у последњем отаџбинском рату. Сличне спомен собе организоване су и постављене у свим градовима РС, а у знак сјећања и захвалности бројним родољубима који су своје животе уградиле у темеље најмлађе српске државе. На та мјеста као и на света мјеста људи долазе са поштовањем и молитвено.

Обраћајући се вјерницима испред спомен собе, Патријарх је рекао:

„Децо Светога Саве и светих мученика и светог свештенмученика Петра и осталих који животе дадоше и у овом рату, а и пре тога за слободу, за правду, за истину Божију. Преци су наши знали кроз векове и у борбама за слободу и у ропству да веру своју чувају и сачувају и да она чува њих и да заједно са њима изађе пред лице Божије. Никада не заборавити да смо ми народ Божији. Овде почињемо свој живот на земљи, али га овде не завршавамо. Живот вечни наставаљамо у Царству Божијем. Свети ап. Павле каже: Ако с њим - Христом, страдамо, с њим ћемо и живети. Ако с њим умремо, с њим ћемо и царовати. Ако Га се одречемо, и Он ће се нас одрећи. То је основ наше вере у Сина Божијег који је ради нас и страдао и умро на крсту, али и трећи дан васкрсао. То је суштина, кажем, вере православне. Не бојати се никада никога сем Бога и ничега се толико не чувати него греха. Сасвим је друга ствар пострадали у име Божије, за правду за истину Његову, а сасвим је друга ствар умрети, чак и живети као нечовек и умрети као нечовек. Ту веру, браћо и сестре, да имамо и да с њом и живимо и мремо. Остаћемо живи пред живим Богом, и душе наше да буду онде где су душе наших предака. Увек водити рачуна кад пред њих изађемо, а то свакога чека, да се не постидимо ни пред њима, нити да се они ни сада ни тада постиде од нас и нашега владања. Борити се за правду у истину као јунаци и као они, али увек као људи, као нељуди, не дај Боже, ни да живимо, а камоли да мремо.

Господи Свети Сава и свети мученици из рода нашег и свети Петар Сарајевски, кога знам као светог човека, јер сам био као богослов у Сарајеву за његово време од 1930 до 1936. године, и колико пута сам служио њему као чтец читајући Апостол и друге песме.

Господе милостиви, буди милостив и нама који сада представљамо народ српски и веру православну, да будемо и останемо достојни својих светих предака. Господе, помози да ови млади проживе живот у миру, у благослову Твоме, да их не снађе оно што је нас сналазило и сналази. Амин“.

У ПОСЈЕТИ ТРНОВУ

Послије посјете Војковићима, Патријарх српски посјетио је обновљену цркву у Трнову коју су 1992. године спали-

ли Муслимани, када су на звјерски начин убили и свштеника Неђљка Поповића.

Његову Светост пред црквом светог Ђорђа дочекали су свештеник, предсједник СО-е Трново Саво Мандић и велики број вјерника. Поздрављајући Његову Светост, предсједни СО-е Трново је између осталог рекао:

„Вријеме страдања нас не напушта, али са величином наше трагедије расте и јача наша вјера у Бога, у правди и истину као и нада да ће све ове муке и невоље које дуги низ година подносимо донијети спас нашем народу.

Ваша Светости,

Убијали су наше синове, браћу, очеве, убили су нашег свештеника, спалили нашу цркву, али и поред тога ми смо остали и одржали се. Данас у обновљеном храму слави-мо опстанак српства и православља, и Ваш долазак јесте уистину охрабрење за живот и вјеру народу српског Трнова. Нека нам је свим у овим тешким тернутцима по наш народ вјера Христова у помоћи. Молимо Вас, благословите нас данас светим благословом“.

Послије помена на гробу покојног свштеника, Недељка Поповића, Патријарх Павле се обратио вјерницима:

„Дођосмо да се видимо с вама, поразговарамо и подржимо у вери светој право-

славној и у свему ономе што нас она на опште добро и спасење учи. Времена су таква да нам је потребна заиста подршка свију од свију да би се одржали као народ Божији, као људи достојни тога имена.

Пре рођења нико нас није питао хоћемо ли се родити у српскоме народу, у коме друготе, у овој раси и од ових или оних родитеља. То од нас не зависи, али браћо и сестре, од нас зависи и Бог очекује и да се у овим приликама и неприликама владамо и понашамо као људи. Учени од својих светих предака и речју и примером шта то значи, јер вера православна никако није само једно знање које може да се научи и овако говори и пише, него вера којом се живи и поступа и у дому и на улици и у борби и у слободи и свагда. Дакле, увек човек може да поступа као човек, а може да поступа и као нечовек, јер је човек слободно биће и Бог му је даровао и разум и срце, осећање и вољу и слободу за добро. Наш свети човек - Свети Василије Велики у четвртм веку, он нас поучава. Поучавао је и тадашње вернике и нас далеке вернике православне и каже: оно што разликује човека од нечовека, што разликује човека са човеком од грешника, то је вели ово: Дobar и честит човек употребљава на добро оно што му је Бог даровао на добро. У томе је разлика између живота вечнога, достојног човека и живота нечовека. Трудити се, дакле, браћо и сестре, у свим приликама и у свим околностима да будемо дорасли своме времену, да будемо добри ученици својих учитеља, светих наших предака, па ће нам онда доћи благослов Светога Саве и свију мученика и свештенмученика, па ће доћи онда када изађемо и ми пред лице Божије да нас Он позна као своје верне и мудре управитеље и слуге. Да се не постиде они од нас и сада кад изађемо пред њих.

Никада није било лако бити човек ни међу људима, а камоли међу нељудима. Богу се молимо за све, јер смо сви од истих предака и имамо сви веру да ћемо изаћи пред лице Божије, да нам Он плати делима нашим. Богу се молимо да ово што је нас снашло у овим борбама и ратовима, и сада што сналази нас у Србији и на Косову, од оног бомбардовања људи, да мимоиђе сваки народ у свету и да ви млади поживите живот мирнији и достојнији мира и људскога живота на овој земљи. А кад са ове земље пођемо, кажем, да пођемо са свешћу да смо били и остали људи, народ Божији.

Госпoде, Свети Савo, и сви свети мученици и нoвoмученици, помoзите свимa, пa и нaмa. Амин".

Његова Светост патријарх српски је затим отпутовао у Српско Сарајево и присуствовао пријему код начелника Предрага Ласице, а у вечерњим сатима присуствовао је и Духовној академији посвећеној јубилејима Српске Православне Цркве, а која је одржана у згради Електротехничког факултета у Лукавици.

ДУХОВНА АКАДЕМИЈА

Обраћајући се присутнима у својој уводној ријечи Митрополит дабробосански Николај је, између осталог рекао:

„Када се прати историјски ток Српске православне цркве, можемо са поносом рећи: Њен рођендан (Педесетница) почела је равно пре 780 година. Тада је означен свршетак вековних нејасноћа у српском народу и почело хришћанско кретање

напред, у својој суштини истоветно са осталим хришћанским помесним Црквама.

Ући у дубину њених осам векова није лако. Она је до краја неишчитана књига, и разлога има за њено обилно исчитавање, што и ми данас на овај начин чинимо. Помињући ово, имамо у виду све њене посленике, велике и мале.

Њеним оснивачем, Светим Савом, Црква и живот у Богу и Богом. У прошлости ишла је из добра у боље, увек вођена Свемудрим Господом и мудрим људима, великодостојницима које Бог доводи у службу својом вољом и признањем својим. У овом тренутку јеванђељски осећамо и схватамо, са каквом су тајанственошћу и неизмерном љубави, силазиле небеске силе и саслуживале њеним патријарсима, архиепископима, митрополитима, епископима, са свештенством и монаштвом, а све за добро деце Божије уопште, и свога народа Српског посебно.

Ова Божја лађа има своју Главу, Светитеља над светитељима, Господа Исуса Христа, коју је Он искупио, очистио и окрепио Крвљу

Својом, светом и пречистом. Она, по налогу свога Оснивача, сабира и држи јединствену децу своју. Она је као човек на раскршћу, који позива све на свадбу Царевог Сина, позива на духовно весеље, на спасење од греха, смрти и ђавола. Она није себе ограничила временом, обухвата живе и умрле, превозећи их у другу отаџбину - Царство Небеско.

Њој као установи није никада био задатак да влада, него да служи народу Божијем, све до мучеништва, попут њеног Оснивача. Да освећује душе људске, да светли и руководи моралним животом духовне деце своје. Она не заборавља него ослобађа, јер су њом позвани сви на слободу Христову, на слободу синова Божјих. Тако Царства Христова, и у њој Српска Православна Црква, не вози робове у вечност него слободну децу царску.

Ово је, и оваква је вера мужевних и дружељубивих Срба, синова царских у светој Српској православној цркви. Та царска деца цене туђу помоћ и не отказују своју помоћ на путу спасења. Воле да се стесне, да би и другима начинили место у Цркви. Слично Богу своме, горе од жеље, да се сви људи спасу и дођу у познање Истине. Признају величанство Бога живог, не сматрајући себе ничим великим. На себе гледају као на малене органе у телу Цркве, љубећи свакога љубављу неисказаном. Вични страдањима, радују се њима, и јеванђељем познаше речи Божије: "Ако мислите бити моји ученици, бићете гоњени". Не гурају се и не отимају за првенство, него прва места уступају другима. Не боје се овога света, живота и смрти. Не обављају своја, а похваљују добра дела својих сапутника. Тако у хармонији, реду и уредности, путују као јата птица у топлије крајеве, - у Царство Божије светлости и родитељске топлоте.

Православна вера је вера Срба Христоносаца, вера дружељубивих и мужевних предака наших. За ово што данас јесмо, нема сумње, највећа је заслуга вере православне, којом је тако високо уздигнута Црква наша. Стога у овом свечаном моменту, обележавања њене самосталности, од Бога и Светог Саве ништа друго не желимо него да и молимо: да вера наша и деца наше остане с колена на колено, да буде угодна Богу, од Њега благословена и нама спасоносна. Ваистину, ово је вера оних који носе образ Божији у себи и улепшавају га. Као што се путник радује у тамној ноћи видећи

светлост у даљини, тако се и ми радујемо док се приближавамо њој, испитујући ту светлост. Тако је Светим Савом започето писање Историје Српске православне цркве и њеног народа све до данас. Жива је наша Црква успесима и привидним поразима Јеванђеља ради. Њих ће све Бог наш, претворити у торжествену победу Бог наш, коју неће објављивати људи мастилом, него Ангели Божији трубним језиком.

Данас, када се са дужним поштовањем враћамо у прошлост Српског народа и Цркве његове, питамо: шта је Српски народ постигао за ових 780 година, па и више? Постигао је да није имао верски рат, ни економски рат, ни освајачки, ни туђинца за владара. Само ово четворо, довољно је за Балкан и Европу. Али то није најважније.

Постигао је, да створи једну велику и утанчану културу живота и рада, прожету Духом Светим и српским домаћинским духом. Довео је у хармонију оно што се зове индивидуално и колективно. Још је постигао човечност и душевност, да и слуге своје рачуна у кућну чељад, и просјака служи за својом трпезом као кнеза. Но, и то све није најважније.

Постигао је, да има сразмерно више славних људи и жена, више светаца и хероја, него многи народи света. Па, ипак, ни то није најважније.

Постигао је, да Христовим путем дође до сазнања о смислу, путу и циљу човековог живота на земљи. Дошао је до јасне и посведочене визије Царства Небеског. Постигао је да и себи и другима да одговор на питања: откуда сам дошао на овај свет, зашто сам овде и куда идем одавде? Све је то постигао верујући и будући дубоко свестан да је његова Црква Тројична, и по природи и по делатности од Оца, кроз Сина у Духу Светоме, једна, света, саборна и апостолска Црква. Ово је најважније од свега постигнутог.

У светлости успешног, дозволите ми да напоменем и ово: поред поменутог јубилеја, ми данас бележимо и 480 година Горажданске штампарије, прве српске штампарије у Босни и Херцеговини. Затим, 120 година хора Саборне цркве „Слога“ у Сарајеву, који од почетка до сада без прекида улепшава света богосужења у Сарајеву и шире. Нека је топла благодарност од нас свима његовим живим и умрлим члановима. Затим, бележимо и 110 година музеја Старе цркве у Сарајеву.

Али са Вашом дозволом, за идућу годину најаљвујемо још два значајна јубилеја: 120 година Сарајевске Богословије, што је сада Високо Богословска школа у рангу факултета именом: Српска православна Духовна академија Свети Василије Острошки, 385-у годину најстарије регуларне школе у Српском народу, а то је виша Српска православна Богословија Света Три Јерарха (шесто-разредна) која је почела са радом давне 1615. године у Ман. Крки код Книна - Далмација - сада обе у Србињу (Фоча).

Свега напред помеутог сећамо се са благодарношћу и прослављамо као достојне јубилеје свенародног помињања и благодарности. Вас све драги посетиоци топло поздрављамо, добродошлицу желимо и благодаримо на овом духовном заједничарењу.

У свом предавњу под насловом „Српска Православна Црква у Босни и Херцеговини“ протојереј др Предраг Пузовић, ректор Духовне академије у Србињу је нагласио:

„У времену у коме живимо сведочи смо најтежег страдања недужног српског народа и његове Цркве у историји њиховог постојања. То се, не случајно, дешава управо када наш народ обележава велике јубилеје и догађаје из своје прошлости. Као што

је познато цела прошла година је била посвећена великом јубилеју - осам векова манастира Хиландара најзначајнијег центра српске духовност. Ове године се навршава осам стотина година од престављења С. Симеона, творца српске државе. У овој години почињемо да обележавамо и 780 година од почетка деловања Дабробосанске и Захумскохерцеговачке епархије - епархија Српске Православне Цркве. Већ идуће године славићемо највећи догађај у историји човечанства - 2000 година од рођења Господа Исуса Христа и појаве хришћанства. Српски народ може бити поносан на оно што је дао хришћанском свету кроз историју свога постојања. Нажалост, тај народ са својом Црквом, на читавом свом етничком простору, дочекује овај велики датум са незапамћеним страдањим, још увек неутврђеним бројем

жртава, разрушеним храмовима, прогнаним свештеницима и народом са својих огњишта, растављеним породицама, порушеним кућама, школама, болницама и мостовима. Да трагедија буде већа, извршиоци ових злочина су хришћанске западне државе.

Страдање српског народа свуда па и овде у Босни на крају двадесетог века биће описано црним словима у истроји и срцима тога народа. Босна се у научним круговима вековима сматрала саставним делом српске етничке и националне целине. Током XII века она се осамосталила на политичком плану, али се и поред тога сматрала саставним делом Србије. Уствари, у XII веку Босна и Херцеговина се организовала као једна од српских држава западно од реке Дрине. Српска Православна Црква у босанској држави кроз целу своју историју била је у канонском и духовном јединству са Српском Црквом у Србији. Територијалним ширењем босанске државе ширило се и подручје Српске Православне Цркве у Босни. Од 1326. године у саставу те Цркве налази се Хумска Епархија, коју је основао Св. Сава 1220. године. Када је Твртко I 1373. године проширио политичку власт над једним делом Рашке, у састав Српске православне цркве у Босни дошла је и друга светосавска епархија - Дабарска. Освојивши западни део српске државне територије, Твртко се после изумирања династије Немањића, појавио у улози обновитеља српског краљевства. Будући потомак српске династије Немањића, унук кћерке српског краља Драгутина, а припадајући у исто време банској породици Котроманића, Твртко I се сматрао легитимним наследником и босанских банава и српских краљева. Он се зато крунисао сугубим (двостуким) венцем као симболом двеју држава којима влада. Крунисање је извршио највероватније дабарски митрополит са монасима на Митровдан 1377. године у „српској земљи“ у манастиреу Милешеви.

После смрти краља Твртка Босна почиње нагло да слаби. У унутрашњим грађанским борбама појачана је римокатоличка пропаганда, подржана од угарског краља и римског папе. Оштрица ове пропаганде биле је усмерена на преваравање православних. Слабљењем централне власти у Босни поговарало је да почетком XV дође до наглог успона три властеоске породице (Косаче, Павловићи, Хрватинићи) и формирања њихових области у засебне целине којима су

готово потпуно самосатално владали. Област Хрватинића простирала се у Западној Босни, од реке Саве па до Неретве. Земље породице Павловића обухватале су простор од Добруна на истоку до Врхбосне за западу, с центрима Борач и Олово. Област породице Косача проширило је војвода Сандаљ Хранић, а још више учврстио његов синовац Стефан Вукчић. Његову област су чиниле земље које су раније биле у саставу српске државе, тј. територије од Лима, десне притоке Дрине, до Неретве. Када је био на врхунцу своје моћи, Стефан Вукчић је 1448. године узео титулу херцага од Св. Саве а његова територија прозвана Војводство Св. Саве. За његово име везује се постанак имена Херцеговина а Хумска Епархија, чије су се границе углавном поклапале са границама Херцеговине, почела се називати херцеговачком.

Босанска средњовековна држава пропала је 1463. године падом под турску власт. Херцеговина се одржала још неко време. Српска Православна Црква у Босни и Херцеговини дошла је под управу Охридске Архиепископије. Иако под туђом политичком и духовном влашћу, српски монаси његају писменост, преписују старе и превode нове књиге различите богослужбене садржине. Уз то, на овом подручју раде и прве српске штампарије, у Горажду и манастиру Милешеви. Српски епископи нису се мирили са неканонским ширењем духовне власти Охридске Архиепископије. То показује и покушај смедеревског митрополита Павла да обнови Пећку Патријаршију. За његово име везује се хиротонија зворничког епископа Теофана; Зворничак Епархија у северноисточној Босни, основа у XIII веку, за време краља Драгутина. Покушај смедеревског митрополита Павла завршио се неуспехом, па је стање остало непромењено све до обнављања Пећке Патријаршије.

Пећак Патријаршија је обновљена 1557. године. Српска православна црква у Босни и Херцеговини била је саставни део Патријаршије. Дабарски митрополит (од сада се назива дабробосански) постао је егзарх пећког патријарха за Далмацију, „егзарх све Далмације“. Седишта митрополита била су по разним манастирима, док на крају митрополит Мелентије Умиљеновић (1713-1740) није пренео седиште у Сарајево, од када се ова Митрополија почиње називати и сарајевском.

Херцеговачка Митрополија се једно време делила на две епархије. Херцеговачка или требињска у манастиру Тврдошу, и Лимска или полухерцеговачка са седиштем у манастиру Св. Петра на Лиму. Обе епархије су 1739. године спојене у једну Захумскохерцеговачку. И захумскохерцеговачки епископи су мењали седишта док Арсеније II Јовановић - Паликућа (1751 - 1763) није пренео седиште у Мостар, откада се ова епархија почиње да назива мостарском. Неки од херцеговачких епископа бирали су за патријархе обновљене Пећеке Патријаршије, (као Антоније 1571-1575), а неки су активно учествовали у устанцима за ослобођење од Турака (митрополит Висарион и Силвестар).

Обновљена Пећка Патријаршија после више од два века деловања укинута је 1766. године. Српска православна црква у Босни и Херцеговини дошла је под јурисдикцију Цариградске Патријаршије. Од тада су на епархијама у Босни и Херцеговини епископи били Грци.

Живот српског народа у Босни и Херцеговини под турском влашћу био је тежак. Због насиља турских власти дигнуто је током XIX века неколико српских устанака. Устанак у источној Херцеговини 1875. године и ослободилачки ратови 1876/1878. године завршени су Берлинским конгресом 1878. године. Босна и Херцеговина је добила новог господара - уместо Турске Аустроугарску.

Нови господари су издали прокламацију да ће бити заштитени живот, имовина и вера свих становника. Али то је било мртво слово на папиру. У пракси су, како каже један римокатолички писац, „душевно прерађивали Босну“. Настојали су да измене лик и душу ове земље и њеног народа. Користили су верске поделе у циљу даље дезинтеграције српског етничког корпуса. Своје освајачке намере правдали су борбом против стварања наводне велике Србије; ова парпла се понавља и актуелизује и данас. Србе у Босни и Херцеговини посебно је погађала римокатоличка пропаганда којом је руководио надбискуп Штадлер. Да би прозелитизам имао више успеха, толерантни босански фрањевци су замењени са језуитским редом. Нудили су чак и српским епископима да приме унију. Забрањиване су српске школе, употреба ћирилице, настојало се да се богослужбене књиге донете из Русије замене оним штампаним у Монархији.

Аустро - Угарска је на спровођењу свог плана у Босни и Херцеговини нарочито ра-

дила од доласка Бењамина Калаја на чело окупационе управе 1882. године. Тим планом било је предвиђено стварање „босанске нације“ и утемељење духа „бошњаштва“ као политичке и националне идеологије; продубљивање јаза између православних Срба и муслимана и форсираног приближавања муслимана и римокатолика; постепено покатоличавање босанских муслимана; потискивање Срба под видом борбе против „великосрпске опасности“; колонизација страног, углавном римокатоличког живља у Босни и Херцеговини; подршка хрватској идеји и пројекту похрваћивања Босне и Херцеговине. (С. Терзић, Босна и Херцеговина од средњег века до новијег времена, стр 9).

Аустругарски владар је склапањем конвенције са Цариградском Патријаршијом 1880. године добио право да се меша у избор епископа Српске цркве. На основу ове конвенције владар је именовао митрополите на упражњене столице у Сарајеву, Мостару, и Тузли, а могао је и да их отпусти по претходној дозволи Цариградске Патријаршије. Користећи ово право Аустро - угарска је почела да замењује грче епископе Србима. Прво је за сарајевског митрополита 1881. године хиротонисан Сава Косановић, потом 1888. године за мостарског Леонтије Радуловић. Најкасније је замена извршена у Зворничко-тузланској Епархији, тек 1892. године за епископа је хиротонисан Николај Мандић. Дозволом Цариградске Патријаршије у Босни је 1900. године основана и четврта српска епархија, Бањалучко-бихаћка. Залагањем црквених општина и Цркве основана је 1882. године конзисторија у Сарајеву, а 1897. у Мостару. Од 1882. године почела је да ради сарајевско-рељевска богословија; пре тога кандидати су се школовали у бањалучкој богословији, која је радила од 1866. до 1875. године. Године 1898. основан је фонд за свештеничке удовице и сирочад. Извојевана је црквено-школаска аутономија 1905. године.

Српска православна црква у Босни и Херцеговини остала је под управом Цариградске Патријаршије до краја Првог светског рата. У току тог рата на простору Босне и Херцеговине убијено је осам свештеника, а умрло их је 65, од ових двојица полудела а двојица умрла тек почетком 1919. године од последица мучења.

После Првог светског рата створена је краљевина Срба, Хрвата и Словенаца. У но-

вој држави нашли су се скоро сви делови Пећке Патријаршије. Пошто су извршене припреме, на дан Сабора српских светитеља 30. августа (12. септембра) 1920. године проглашено је уједињење и васпостављање Српске Патријаршије. Српске епархије у Босни и Херцеговини ушле су у састав васпостављене Патријаршије. У периоду између два светска рата изведена је организација и уједначавање законодавства Српске Православне Цркве, што није био нимало лак посао. Закон о Српској Православној Цркви донет је 8. новембра 1929., а Устав 24. новембра 1931. године. Новим Уставом извршена је и нова подела Патријаршије на епархије. У Босни и Херцеговини је укинута Би-хаћка епархија.

Од доношења новог Устава није прошло ни десет година а дошла је несрећна 1941. година, време нечувених искушења и страдања Српске Православне Цркве. Епархије Српске Православне Цркве у Босни и Херцеговини су се нашле на територији злогласне Независне Државе Хрватске. Одмах по преузимању власти усташе су почеле у историји беспримерну хајку на Србе. Најпре су хапшени православни свештеници, над којима су често почињена садистичка зверства. Мученички су пострадали митрополит сарајевски Петар Зимоњић и епископ бањалучки Платон. По селима су започели масовна клања православних свештеника. На најсвиријелији начин убијани су мушкарци, жене, деца и страци. Злочини су често извршавани у православним црквама. Усташки план је био да у Независној Држави Хрватској један део Срба побију, други део да преведу на католицизам, а трећи део да протерају. Затирући сваки траг постојања Срба, велики број православних цркава су динамитом дигнуте у ваздух, друге су спаљене, а оне које су остале обешчашћене су и опљачкане.

Према извештају Светог архијерејског Синода од 1941. до 1946. године у бањалучкој Епархији је убијено 14 свештеника, потпуно порушено 20 цркава а делимично 11. Порушени су и поплаћени многи парохиски домови, зграда Митрополије је оштећена. Пре рата Епархије је бројала 416.000 православних душа; током рата је страдал 1/4 становништва. У Захумско-херцеговачкој епархији убијен је 31 свештеник. Ризница, архива, библиотека и намештај Епископије су уништени. Манастири су потпуно

упропашћени или попаљеним намештај разграбљен. Православно становништво је доста пострадао и материјално потпуно осиромашило, нарочито у градовима. У Дабробосанској Епархији пострадало је доста православног свештеништва, нарочито у источној Босни. Убијено је 27 свештеника. Архива и библиоте Митрополије је сачувана. У Зворничко-тузланској епархији свештенство је преполовљено. Убијено је 44 свештеника. Потпуно су срушене три цркве, много су оштећене и оскрнављене и црквене одежде, утвари и књиге уништене. Неки парохијски домови су попаљени, неки порушени, неки оштећени. Манастирски конаци су попаљени или оштећени.

рана, а веће је у новом рату од 1991. до 1995. године доживела нова страдања и разарања. Пет епархија Српске Православне Цркве у Босни и Херцеговини биле су захваћене ратним пожаром: Бањалучка, Бихаћко-петровачка, Захумско-херцеговачка, Дабробосанска и Зворничко-тузланска. Иако се подаци о последицама рата још увек прикупљају, већ сада се зна да је Српска Православна Црква у Босни и Херцеговини преживела још један несрећан период. Страдао је велики број православног живља, један део је у избеглиштву, један део се за сва времена иселио. Било је жртава и међу свештеном, а један број је још увек у избеглиштву. Порушено је и оштећено много храмова,

тицу Србију због тога што брани најсветији део своје замље - Косово. Бивао је српски народ кроз своју историју више пута у ситуацији „бити или не бити“, али је уз помоћ Божију опстајао. Често верујем да ће се потомци починилаца злочина над недужним српским народом стидети једног дана својих предака, онако како је већ један побожан, савестан, душеван и уман француски писац руског порекла завапио пред најновијим злочиним над Србима: „Стидим се кукавичлука. Стидим се охолости. Стидим се слугењерства. Стидим се глупости. Стидим се Европе. У овом часу бих желео да сам Србин. Више бих волео да примам неправедне бомбе, него да их бацам“.

На овој академији др Аника Сковран из Београда одржала је предавање са темом „Умјетност на простору епархије Дабробосанске“.

Поред високих црквених великодостојника, свечаној духовној академији су присуствовали и носиоци високих државних функција: председавајући Предсједништва Босне и Херцеговине Живко Радишић, предсједник и подпредсједник РС др Никола Поплашен и Мирко Шаровић, предсједник Народне Скупштине РС Петар Ђокић, предсједник Владе РС Милорад Додик са сарадницима, копреседавајући савјетник министара БиХ Светозар Михајловић, затим ђенерал Момир Талић са члановима ђенералштаба Војске РС и друге званике.

Духовна академија је протекла као својеврсно вече духовности корз подсјећање на дуговјеку садржајну историју СПЦ у БиХ. Томе су на свој начин допринијели и музички садржаји умјетничког дијела програма у којем су учествовали реномирани (афирмисани) хорови: хор Саборне цркве из Сарајева „Слога“, хор „Јединство“ из Бања Луке, хор „Свети Василије Острошки и Тврдошки“ из Требиња, хор „Србадија“ из Бијељине, хор Богословије Света Три Јерарха и Духовне академије Свети Василије Острошки из Србиња и хор Музичке академије из Српског Сарајева.

Такође су учествовали рецитатори: Ђорђе Марковић, Јелена Трепетова и Љубо Божовић.

*проф. др
Ранко М. Билинац*

Уништавање српског црквено-уметничког и историјског блага скоро да није ни престајало од 1941. године. У поратном периоду комунистички режим онемогућавао је и спречавао обнову и заштиту српских цркава и манастира. Српска Православна Црква није успела ни да се опорави од задобијених

ва, опустошене су црквене ризнице, архиви и библиотеке.

Још се пожар на овим просторима није ни угасио, а почела је нова драма српског народа. Такозване хришћанске западне замље десетак дана пре највећег хришћанског празника Васкрса почеле су да бомбардују ма-

УЧЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ О ОПРОШТЕЊУ И ПОМИРЕЊУ

*Оче наш који си на небесима,
Да се свети име твоје;
Да дође царство твоје; да буде Воља
твоя и на земљи као и на небу;
Хлеб наш насушни дај нам данас;
И ојпроси нам дугове наше
Као што и ми ојпрашћемо
Дужницима својим;
И не уведи нас у искушење,
Но избави нас од злога.*

*Ојпрашћање, лична појтреба
сваког појединца.*

Зашто читам Молитву Господњу, тј. Оче-наш? Искључиво из следећих разлога: као прво да покажем да је опраштање греха на-лог добијен од самог Господа Исуса Христа; и друго да укажем на чињеницу да је наслов теме коју имам част да изложим цењеном скупу данас, опростите али што морам мо-рам рећи, погрешан. Наиме, када је тема праштање и помирење, никако се не може рећи „Учење Православне цркве“. То није нешто о чему су пар или више људи промишљали па дошли до извесних сазнања, тј. закључака, систематизовали их, назвали их учењем и изложили цркви и православним хришћанима са обавезом да их се придржавају и спроведе. Укратко, то није људски изум, ни неки филозофски систем. Реч је, заправо, о исти-нама откривеним од самог Господа Исуса Христа, које преко апостола, апостолских отаца и учитеља црква православна чува ду-боко у себи и предањем иначе и сама део истога предања, шири кроз векове и нараштаје, јер Исус Христос рече: „Идите, дакле, и научите све народе ...“ (Мт. 28,19)...

Као што видесмо опраштање греха дру-гима је наложио сам Исус Христос. Оно „и опрости дугове наше, као што и ми опрашта-мо дужницима нашим“, тј. дугове треба схватити као грехе, а дужнике, онима који су нам нанели увреду, тј. начинили некакав грех према нама свеједно да ли свесно или несвесно, вољно или невољно, речју или де-лом. Истовремено, што значи да ни нама не-ма опрштаја наших грехова, ма на који на-чин учињени, самим тим ни спасења, ако претходно сами нисмо опростили све грехо-ве другима.

Господ Исус Христос изричито каже: „ако опростите људима сагрешења њихова, опро-стиће и вама Отац ваш небески“ (Мт. 6,14).

Исто наилазимо у јеванђељу по Марку 11,25,26. У јеванђељу по Луки 6,37; Исус Хри-стос беседи: „И не судите, и неће вам се суди-ти, и не осуђујте, и нећете бити осуђени, опра-штајте, и опростиће вам се“.

Нама, просечних ушју и ума, све ово је најближе разјашњено у причи о немилосрд-ном слуги (Мт. 18,23-35). Прочитаћу вам је:

„Зато је царство небеско слично човеку цару, који хтеде да се прорачуна са слугама својим. И кад се поче рачунати, доведоше ми једнога дужника од десет хиљада тала-ната. И будући да он немаше чиме вратити, заповеди господар његов да продају њега и жену његову и децу и све што имаше, и да се наплати. Но слуга тај паде и клањаше му се говорећи: Господару, дочекај ме, и све ћу ти вратити. А господар се сажали на онога слугу, пусти га и дуг му опрости. А кад изађе слуга тај, нађе једнога од својих другова, ко-ји му бијаше дужан сто динара, и ухвати га и стаде давити говорећи: Дај ми што си дужан! Паде другар његов пре ноге његове и мољ-ше га: Причекај ме и све ћу ти вратити. А он не хтеде, него га одведе и баца у тамницу док не врати дуг. Видевши пак другари тај догађај, ожалостише се веома, и отишавши објаснише господару својему све што се до-годило. Тад га позва господар његов и рече му: Зли слуго, сав дуг онај опростио сам ти, јер си ме молио. Није ли требало да се и ти смиљујеш на свога другара, као и ја на тебе што се смилвах? И разгњеви се господар његов, и предаде га мучитељима док не врати све што му је дуговао. Тако ће и Отац мој небески учинити вама, ако не опростите сваки брату својему од срца својих сагреше-ња његова“.

Истовремено, овде је дата и поука, да је право праштање само оно које је од срца.

Праштање треба пропраћати милосрђем и доброчинством.

„А будите међу собом благи, милостиви, праштајући један другом, као што је Бог у Христу вама опростио“ (Еф. 4,32).

У посланици Колошанима 3,12,13; А по-стол Павле каже: „Обуците се, дакле, као избраници Божији, свети и љубљени, у ми-лосрђе, доброту, смиреноумље, кротост, ду-готрпељивост.“

Подносећи један другог, и опраштајући је-дан другоме ако ко има тужбу на кога; као што Христос опрости вама, тако и ви“.

Једно од питања које се само себи поста-вља у вези праштања је и колико и докле треба праштати?

Исус Христос нас је pouчио и у томе погледу.

„Тад му приступи Петар и рече: Господе, колико пута, ако ми згреши брат мој, треба да му опростим? До седам ли пута?“

Рече му Исус: Не велим ти до седам, него до седамдесет пута седам.“ (Мт. 18,21,22)

Сличне су Господње речи у Јеванђељу по Луки 17,3,4.

Дакле, праштање би практично требало да буде неограничено.

Тема праштања се међутим, никако не може исцрпети, тј. свести на речи о међусоб-ном опраштању. Свакако се у вези прашта-ња, мора указати на наш однос према други-ма, тј. ближњима и непријатељима.

Заповест Господња је: „Љуби ближњега свога као самога себе.“ (Мт. 22,39) Исто и Мк 12,33; Рим 13,9; Гал 5,14; Јак 2,8.

Исус Христос нас међутим посебно поу-чава: „А ја вам кажем: Љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас кун, чините добра онима који вас мрз и молите се за оне који вас вређају и гоне.“ (Мт. 5,42; слично Лк 6,27,35)

„А исус говораше: Оче опрости им, јер не знају шта чине.“

„Онда клече на колена и повика из свег гла-са: Господе не урачунај им грех овај. То рече и усну“ (Дал 7,60). Тако своје страдање оконча свети архијакон Стефан. На исти начин стра-дања своја и мучења примише и сви свети тељи и мученици и великомученици, па међу њима и Света великомученица и првомученица Текла, чије се мошти налазе у Старој цркви у Сарајеву. Нико од њих чак ни не опсова, нити изгрди сво-је мучитеље, а не нешто друго.

Праштање грехова, љубав према бли-жњем и непријатељима, као и све остало што сам рекао, нужно доводи до помјерања, како међу појединцима тако и међу дру-штвима, народима и др.

БРАТСКИ САСТАНАК СВЕШТЕНИКА ЕПАРХИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

„Ако дакле принесеш дар свој жртвенику, и ондје се сетиш да брат твој има нешто против тебе, Остави ондје дар свој пред жртвеником, и иди те се најпре помири са братом својим, па онда дођи и принеси дар свој.“ - речи су Исуса Христа (Мт. 5,23,24), које одражавају колики значај придају људима. Сам Бог је Бог мира!

Апостол Павле о помирењу каже: „Јер Бог бијеше у Христу који помири свијет са собом, не урачунавши им гријехе њихове, и метнувши у нас ријечи помирења.

Умјесто Христа, дакле, молимо, као да Бог позива кроз нас: Молимо у име Христово - помирите се са Богом.“ (2 Кол. 5,19,20)

Све речено Православна Црква је преточила у Свету литургију и остала богослужења. Одмах, по почетку литургије оглашених, тј. по возгласу Благословено царство, свештеник или ђакон у јектенијама моле између осталог и за: мир свега света, за град, (село, крај) за времена мирна, болеснике, паћенике, сужње, и тако више пута током службе, да би за мир свету молио и по освећењу принесених дарова. Молитва Оче наш чита се непосредно пред причешћивање, прво свештеника и ђакона, а затим и осталих. Ваља посебно напоменути да свету тајну причешћа правилно може да прими само онај ко се припремио за то: покајао се за све своје грехе, исповедио их, опростио другима од срца све грехе и измирио се са браћом својом. То је баш, оно о чему смо говорили.

Ко први треба да се покаје, опрости другима, затражи опроштај од другог, тј. први приступи измирењу. Проблем је чисто људски, и то са наше гордости и сујете. Иначе Исус Христос каже: „Све, дакле, што хоћеш да чине вама људи, тако чините и ви њима: јер је то Закон и Пророци.“ Мт. 7,12. Исто Лк. 6,31.

И да завршим литургијски, из *Молитве трисвете песме*:

„...Ти дајеш мудрост и разум ономе који Те моли, и не презиреш грешника, него си за спасење одредио покајање...”

*Сарајево 12 јуни/30 мај 1999. године
Прочићано на Округлом сјоулу са
штемом: Од љашићана и љомирења,
до исјине и љравде*

*Прочићао Немања Дражић, сјуденит
Духовне академије Свешћој Василица
Осјирошкој, Србиње.*

У Духовној академији Св. Василија Острошког и Богословији Света Три Јерарха, у СР-бињу, дана 24.06.1999. године, после св. тајне исповести и причешћа по устаљеном реду, као сваке године тако и ове одржан је братски састанак свештеника Епархије Дабробосанске. Света литургија је служена са почетком у 9,00 часова, коју је служио Његово Високопреосвештенство Митрополит дабробосански Г. Николај са десет најмлађих свештеника у епархији и два ђакона. Исповедник свештенству је био Високопреподобни архимандрит О. Симеон. На састанку је Његово Преосвештенство одржао кратки говор у коме је поздравио све присутне, а затим истакао да је сабор СПЦ прогласио Митрополита Петра за светитеља коме је написан и служба. Такође је урађена и икона у Св. Гори код најбољег светогорског сликара. Разговарало се и о дану када ће се прослављати овај светитељ. Црква у Војковићима биће посвећена св. Петру. Скупштина града С. Сарајево је одредила св. Петра за крсну славу. Св. Синод ће установити датум празновања овог Светитеља. Тако ће трећа недеља у септембру или 19. септембар бити посвећен св. Петру Митрополиту Дабробосанском. Ако би дошло до изградње нове цркве која би била копија Старе цркве у Српском Новом Сарајеву, одлучено је да се мали олтар посвети св. Петру и прослављао би се 15. маја. У наставку Митрополит Николај је саопштио да ће цео клир заједно са Патријархом Српским г. Павлом дочекати Архиепископа Атине и целе Грчке, приликом његове посете Српској и грчкој амбасади у Сарајеву. Било је говора о одредби дана исповести и причешћа за ученике и студенте Епархије који би обавезно присуствовали и овом састанку, али и остали дан дуже ради упознавања. Критички је напоменуто да се многи кандидати не јављају свештеницима, а такође да ни свештеници не воде рачуна нити им дају упуте, а такође ни не раде с њима. Скренута је пажња свештеницима да треба водити рачуна ко се предлаже за упис у богословију. Отац игуман Симеон (Биберић) нагласио је да кандидати морају бити пажљиво бирани, да се води рачуна, да нема сентименталности, а нарочито обратити пажњу из каквих су породица. Да ли су свештеничка деца

увек за упис у богословију? Дошло је време да се кандидати бирају по способностима и написаном конкурс. Свештеници би требали да се потруде и више говоре у корист цркве Христове и да је помажу. После богослужења свештеници треба да посећују народ. Као што мисле о својој кући, тако треба да мисле и воде рачуна и о цркви и овој богословској школи.

Господин Митрополит је сачинио наставни план и програм из вјеронауке, који је предат св. Синоду на усвајање, али један од важнијих проблема остају уџбеници који су урађени само за први и пети разред основне школе. Разматрајући овај проблем наглашено је вероучитељима да треба да припремају методске јединице ради лакшег решења овог проблема. Напоменеуто је да има црквених општине где деца слабо посећују цркве што би им могло бити од велике користи. Практични део веронауке се управо савлађује у цркви, на богослужењима, ако веронаука не уђе у душу и срце онда се узалуд учи. Вероучитељи треба обавезно да пошаљу списак који су се уписали у први разред до 12. јула 1999. године, ради набавке довољног броја уџбеника. Свештеницима је наређено да редовно врше богослужење и старешину одмах сменити тамо где нема редовних богослужења, и где је један свештеник ако је савестан може се организирати и служити богослужење.

Разговарано је и о проблему самоубиства која се из дана у дан све више дешавају. Напоменеуто је и то да не прође много времена, а тражи се одобрење за опело самоубице и одређено је да се може вршити само помен у четрдесети дан.

*Прошћојереј Момир
Васиљевић*

За изузетан допринос развоју црквене просвјете и богословских наука

МИТРОПОЛИТ ДАБРОБОСАНСКИ НИКОЛАЈ ПОЧАСНИ ДОКТОР БОГОСЛОВСКИХ НАУКА

Богословски факултет СПЦ у Београду, 29. јуна ове године, прогласио је високопреосвећеног митрополита дабробосанског Господина Николаја (Мрђу) за почасног доктора (хонорис кауса) Богословског факултета СПЦ у Београду - „за изузетан вишедеценијски пожртвовани допринос развоју просвјете и богословских наука". Диплому почасног доктора уручио је, декана Богословског факултета, протојерјер проф. др Радомир Поповић на симпозиону ректора и професора богословских школа, 30. јуна ове године.

Уручујући диплому митрополиту Николају, у име Богословског факултета, проф. др Радомир Поповић је рекао:

Професори и студенти Богословског факултета су срећни што могу да приме Ваше свете благослове, а посебно благослов Његовог Високопреосвештенства Николаја митрополита Дабробосанске епархије.

Црква хришћанска живи богословљем као духовном дијаконијом - служењем у Цркви народа Божијег. Бављење теологијом или богословљем није у Цркви кроз историју било његовање само једне науке, већ је имало за циљ спасење људских душа - спасење човека и васцеле творевине Божје као такве. У времену у којем данас живимо, а увек је тако било, сви смо позвани и црквена јерархија или свештенослужитељство и црквене школе да стално обнављамо живо богословље и са њиме и живот Цркве, и да на тај начин дајемо одговоре на све изазове савременог света и живота чији смо ми реални део и учесници.

Место нашег Богословског факултета на том пољу је признато и познато данас у православном свету међу високим богословским школама и факултетима, а стекле су га генерације наших учених професора - богослова, као и оних који су студирали на нашем фа-

култету. Тако је последњих година пажњу Наставно - научног већа скренула личност и дело Високопреосвећеног митрополита Николаја, нашег бившег студента. Научно наставно веће је на својој седници од 10. маја 1999. године одлучило да му додели диплому почасног доктора (хонорис кауса) Богословског факултета у Београду. Митрополит Николај је то својим целокупним животом и делом заслужио као пастир Цркве Божје а и својим богословско-научним радом: као ревностан монах и ученик Призренске Богословије, суплент, васпитач и професор Богословије Света Три Јерарха у манастиру Крки у Дал-

служитеље у Српској православној цркви. Он им је с поносом могао рећи: "Молим вас, угледајте се на мене, као и ја на Христа" (1 Кор. 4, 15-16). На примеру Високопреосвећеног потврђује се да се богословље не само учи и стиче, него и проживљава.

Ми који служимо у нашим богословским школама, више него ишта желимо да и ми постигнемо и достигнумо ревност, преданост и ентузијазам који има Високопреосвећени митрополит Николај, да попут њега слеђујемо богословском делу и животу владике Николаја Велимировића и архимандрита Јустина Поповића - чијем богословљу и делима слеђује митрополит Николај. Митрополит је последњих година, и то треба рећи, проживео Голготу своје напаћене Епархије заједно са преосталим свештенством и монаштвом и страдалним

мацији. За нас који радимо у црквеној просвети добро су познати трудови Митрополита Николаја. Попут његовог имењака и монашког узора Светог Николаја Чудотворца, и он је био и остао „правило вере и образац кротости, учитељ уздржања..." Он је деценијама у Христу Исусу, попут апостола Павла „рађао у јеванђељу" будуће свештено-

народом. Оно што је он учинио у ратним и поратним годинама, не само у својој Епархији, тек ће бити сагледано.

Имајући све ово у виду, Наставно - научно веће Богословског факултета је на седници, 10. маја 1999. године, на основу члана 12. тачка 9. Основне уредбе о Богословском факултету, прихватило предлог да се Високопрео-

свећени митрополит епархије дабробосанске Николај (Мрђа) прогласи за почасног доктора богословских наука. Веће је формирало Комисију да проучи живот и дело митрополита Николаја у саставу: митрополит црногорско - приморски и скендеријски проф. др. Амфилохије Радовић и протојереј проф. др. Предраг Пузовић. Наставно - научно веће је на својој седници 29. јуна 1999. године прихватило реферат и извештај Комисије.

БИОГРАФИЈА МИТРОПОЛИТА НИКОЛАЈА

Митрополит Николај (Мрђа) рођен је 30. августа. 1928. године у селу Смосани, засеок Крња Јела, код Босанског Петровца, од оца Милана и мајке Милице, рођене Кубурић. На крштењу је добио име Гојко. После основне школе и ниже гимназије уписује се у Богословију у Призрену. Монашки постриг примио је у другом разреду Богословије. На монашењу је добио име Николај. После Богословије уписао се на Богословски факултет у Београду (1957), који је завршио у редовном року. Желео је после студија да настави усавршавање у Грчкој, али му тадашње власти нису издале пасош. Уместо одласка у Грчку, Свети архијерејски синод га поставља за суплента у Богословији и Светог Саве у манастиру Раковици, на ко-

јој дужности је остао до 1964. године. У међувремену је положио професорски испит 1963. године.

Године 1964. Свети архијерејски синод му поверава обнављање Богословије у манастиру Крки. Доласком у манастир Крку вршио је дужност управника двогодишње Богословије, старешине манастира и пароха манастирске парохије. Отварањем 1966. године петоразредне Богословије постављен је за вишег ректора. на овој дужности је остао до 1973. године, када је изабран за аустралијско-новозеландског епископа. Дошавши у Аустралију организује епархијска тела, доводи и рукополаже нове свштенике, оснива нове парохије, подиже и освећује нове цркве, купује земљу на којима ће оснивати нове центре. На једном таквом земљишту подигао је манастир Светога Саве, конак и старачки дом. Основао је ново српско гробље у Аустралији. На Новом Зеланду оснива манастир Успења Пресвете Богородице; то је први православни манастир у историји Новог Зеланда.

Свети архијерејски сабор га је 1978. године изабрао за епископа далматинског. Поред својих епархијских дужности једно вријеме је вршио дужност ректора Богословије у манастиру Крки. У то време, највише његовим залагањем,

подигнута је нова зграда Богословије. Док је управљао далматинском епархијом саграђено је седамдесет седам које нових а које обновљених објеката и седамдесет осми -освећени темељи цркве у бившем полицијском центру у Голубићу код Книна. Покренуо је 1988. године часопис „истина“. Радио је на обнављању и администрирао обновљеном Бихаћко - петровачком епархијом. За годину и по дана организовао је у потпуности епархију и предао своје наследици епископу Хризостому.

На редовном заседању Светог архијерејског сабора 1992. године епископ Николај је изабран за митрополита дабробосанског са седиштем у Сарајеву. Епархију је преузео у времену избијања рата у Босни и Херцеговини. У том изузетно тешком времену стрпљиво ради на реализацији одлуке Светог архијерејског сабора из 1967. године на отварању Духовне академије. Захваљујући доброј сарадњи са властима РС, добија за потребе школе објекте у Србињу. Тако је духовна академија Светог Василија Острошког почела са радом 1994. године. У Духовној академији митрополит Николај од почетка врши дужност проректора и предаје црквено певање. Његовим залагањем у просторијама Академије је смештена избегла Богословија Света Три Јерарха из манастира Крка. Дужност ректора ове богословије врши митрополит Николај. Од 1997. године митрополит Николај предаје Свето писмо Новог завета у Музичкој академији у Српском Сарајеву. Његовим залагањем покренут је епархијски лист „Дабар“.

Поред епархијских обавеза као и обавеза у поменутих школама, митрополит Николај налази времена и да пише. Аутор је књига: Увог у Свето писмо Новог завета, Тумачење посланица Римљанима, I и II Коринћанима и Тумачење Јеванђеља по Матеју, а у штампи: Тумачење посланица Галатима, Ефеџима, Филипљанима, Колашанима, и Прве и Друге Солуњанима.

После уручивања дипломе Митрополит се захвалио, а потом одржао академску беседу о месту Светог писма у свеукупном богословљу цркве.

*Протојереј
Ранко М. Билинац*

СВЕТО ПИСМО ВЕЧНА РЕЧ БОЖЈА

„Небо и земља ће проћи, али ријечи моје неће проћи“ (Мт. 24,35)

Свето писмо је књига над књигама, зато што је књига од Бога. Она је човеков вођ и светлост. Она храни душу, слику Божју. Искуство је показало дау свету нема друге књиге која би могла задовољити потребе ду-

ха људског. Скоро ће 53 године како ме је ова књига почела приводити своме Састављачу, своме Аутору. За ово време колико се из ње учим и друге учим, увиђам да је мој Спаситељ баш онакав како Га описује ова књига. Он ми је био све оно што о Њему читамо. Језичке тешкоће и критике текста нису сакриле њене истине и још мање спречиле њено животодавно дејство речи у њој. „Оне су дух и оне су живот“. Може се са сигурношћу рећи: ко пије са студенца Јаковљевог, који су људи ископали, опет ће ожеднети. А ко у великој смирености и благодарности даје срце своје Христу, он пије воду, коју му Он даје, и неће никада осетити жеђ, јер је Он заиста Источник живота.

У овом пролазном и за људска бића варљивом свету нижу се питања: куда ћемо поћи, куда кренути? Има ли још каквог ауторитета коме бисмо следовали? Има ли какво светло које би продрло кроз нашу таму? Можемо ли наћи неки кодекс који би разрешио наше дилеме? Има ли какав ауторитет коме бисмо се обратили? Зар нас је овде поставио неки непознати створитељ? Јесмо ли предмет пуког случаја, или нас је поставила некаква сила, без икаквог решења и одговора на питања: откуда смо дошли, зашто смо овде и куда идемо одавде?

Одговор би био: Да. Ми имамо књигу законитости, имамо кључ и правоваља ни извор, и налази се у прастарој књизи

коју називамо Свето писмо или Библија. Ту смо књигу наследили из више стотина протеклих столећа. Прошла је кроз многе руке, ни броја им се не зна. Појавила се у многим облицима, на више од хиљаду разних језика и наречја, и нису је могли осакатити. Кроз многа мрачна доба историје човечанства, Божја обећања која нам она доноси остала су непромијењена. „Небо и земља ће проћи, али ријечи моје неће проћи“ (Мт. 24,25).

Пронађимо како и зашто је ова књига издржала све налете, задржала своју узвишеност и даље остала човеков неисцрпни извор вере и духовне снаге. Има их који узимају Свето Писмо и читају га углавном као историју Израиљаца. Други тврде, да је то извор најздравијих етичких принципа, који су икад постојали и били изложени роду људском. Те ствари, иако су важне, споредне су према оној правој теми у Библији, која је изабављење кроз Господа Исуса Христа. Они који читају Свето Писмо као величанствено литерарно дело, узбудљиву поезију или историју, а забораве изложење икономије спасења човека, промашили су прави смисао ове књиге и њене поруке.

Бог је дао да се Свето Писмо напише са изричитим откривањем Божјег плана, о спасењу човека од греха, смрти и ђавола. Дао је да се књига напише, како би своје вечне законе могао разјаснити, Он Творац Својој деци. Дади их да би се деца Његова о стварности могла ослонити на Његову мудрост. Да бисмо утешени Његовим бичем љубави могли са вером и надом, тим Божјим благодатима даровима путовати кроз овај живот. Без Светог писма овај свет би био таман и застрашујући. Био би без путоказа и светионика коме треба ићи. Свето писмо само собом доказује да је оно једина књига која садржи Божје откривење. И други су народи имали своје свете књиге, али су убрзо увидели и открило, да су све те нехришћанске Библије, сви развоји и откривења била у погрешном смеру. Што се тиче Светог Писма - речи Божје, чак најнемарнији

посматрачи и читачи убрзо су открили да је оно у односу на поменуте „свете књиге“ других народа темељито друкчије. То је једина књига која човеку нуди изабављење, указује на излаз из свих његових проблема и дилема, и како би се човек вратио у стање у коме је Адам био пред пада у грех.

Било је потребно око 1600 година да се ова књига напише у целини какву је данас имамо. Она је дело више од тридесет писаца који послужише као Божји просци. Ови људи, иако су живели у различитим столећима нису писали тек оно што су мислили и чему су се надали. Служили су као преносиоци Божјих налога, Божјих наређења и обавештења. Писали су како је Он водио и под Његовим божанским надахнућем, били су у стању сагледати велике и вечне Истине, како би записали да их други људи могу видети и упознати као божанске. За време тих 1600 година, људи различитих језика, временског доба и из различитих земаља, написали су 66 књига Светог писма, а Божји налози, обавештења и поруке, и поруке биле су увек исте и јединствене. Када су библисти, велики стручњаци старих језика, сакупили старе рукописе писане на јеврејском, арамејском и грчком језику и превели их на једноставан и савремени језик, установили су да се Божја обећања нису променила, као ни Његова величанствена порука човека, односно човечанству. И кад данас величанствена порука човеку, односно човечанству. И кад данас читамо те речи које не подлежу времену, налазимо да су правила живота изнесена од древних писаца исто тако савремен и значајна за наше поколење, као што су била значаја људима из времена Исуса Христа.

Због свега тога није чудо да је Свето писмо најчитанија књига у свету. Ниједна се књига не може мерити с њеном мудрошћу, песничком лепотом и савременошћу њених пророштава. Њени критичари, који су тврдили да је пуна паторина, измишљотина и неиспуњених обећања, ипак увидеше да тешкоће леже у њима самима, а не у Библији. Способнији познаваоци класичних језика доказују да су супротности у Библији опажају код нетачних превода, а не

због Божје непостојаности. Дакле, човека у свему овоме треба исправљати, а не Свето писмо - реч Божју.

Ово се све више увиђа нарочито у нашем времену када грех постаје све већа навика човечанства, а Црква се све више званично гура на маргине свенародног живота. И поред тога људи поново прилазе Светом писму у нашем времену. У домовима се чисте од прашине стари примерци где их има и набављају се нови. У тој светој Књизи проналазе старе, скоро заборављене изреке, и изгледају им као да су јуче написане, то је зато што Библија садржи све знање потребно човеку ради спасења, да би решио све своје проблеме и испунио чежњу своје душе.

Хришћанство је цветало и ширило се по законима Светог писма оба Завета. Оно се примењивало подједнако на све људе који по њему живе, јер је то врховни Устав целог човечанства, чији су закони подједнако примењују на све који живе под његовим доменом, и то без икаквих изузетака и посебних тумачења. Као што је Устав највиши закон земље, тако је Свето писмо највиши закон Божји у његовом свету. Управо, Бог у Светом писму износи Своје духовне Законе и правила употребе тих Закона. Бог у Светом писму даје непроменљива обећања и објављује план избављења људи од робовања, смрти и ђавола. Хришћанство налази све своје доктрине утврђене у Светом писму. Прави хришћанин не одриче ни један део, нити покушава нешто своје додати Божијој речи. Док се државни устави могу исправљати с времена на време, Светом писму није потребно било какво исправљање. То због тога, што ми стварно верујемо да су ову Књигу Божју написали свети Божји људи, вођени Духом Светим у мислима и у произнесеним речима. Вели свети апостол Петар: "Јер никад пророштво не настаде човечијом вољом, него покретани Духом Светим говорише свети Божји људи" (2 Петр. 1, 21). О богонадахнутости Светог писма пише свети апостол Павле: "Све је писмо богонадахнуто, корисно за учење, за карање, за исправљање, за васпитање у праведности. Да буде савршен Божји човек, припремљен за свако свако добро дело" (2 Тим. 3, 16-17), а старозаветни туватељ

свети пророк Јеремија се исповеда: "И рекох: Нећу Га више помињати, нити ћу више говорити у име Његово, али би у срцу моме као огањ разгорео, затворен у костима мојим и уморих се задржавајући га, и не могах више" (Јер. 20, 9).

Библијски писци никада нису покушавали улепшавати стварност живота. Греси великих и малих људи подједнако се износе и отворено признају. Објављују се слабости људске природе, и живот библијских времена записан је онакав какав јесте. Изненађујуће је да живот и побуде тих људи (библијских писаца), који су живели тако давно, имају увек савремен укус. Странице које читамо изгледају попут огледала испред наших мисли и срца, одражавају наш понос и предрасуде, наше пропусте и сопствена понижења, наше грехове и жалости, наше бриге и настојања ка бољем, савршенијем него што је свет у коме живимо.

Нема сумње, истина је вечна, па и Свето писмо је истина јер је реч Божја. Она се не мења од једног временског раздобља, до другог, од једног народа до другог, од једног географског положаја до другог. Човекове идеје се могу разликовати, обичаји мењати, човекови морални закони варирати, али свеопшта Истина увек остаје иста. Вест о Господу Исусу Христу, од самог почетка Старог завета је иста, јер је Он који је од вечности права тема, како Старог, тако и Новог завета.

Тако:

У 1. Мојсијевој књизи Христос се показује као семе женино,

у 2. Мојсијевој се појављује као Жртвено Јагње,

у 3. Мојсијевој се појављује као Откупна жртва,

у 4. Мојсијевој се појављује као Ударена Стена,

у 5. Мојсијевој се појављује као Пророк,

у књизи Исуса Навина као Божји војсковођа,

у књизи о Судијама појављује се као избавитељ,

у књизи о Рути као Небески Рођак,

у књизи о Царевима појављује се као Обећани Цар,

у књизи Немијиној појављује се као обновитељ народа,

у књизи о Јестири као Посредник, Заговорник,

у књизи о Јову појављује се као мој Испушитељ,

у књизи Псалми Давидови као моје Све у Свему,

у књизи Приче Соломонове појављује се као мој Углед,

у књизи Песма над песмама као Онај који задовољава Црквом,

у књигама пророка великих и малих појављује се као Кнез Мира,

у Јеванђељима Господ Исус Христос је онај који је дошао да тражи и спасе изгубљено,

у Делима апостолским преко светих апостола појављује се као Васкрсли из мртвих.

У свима посланицама новозаветног канона појављује се као Васкрсли, а потом ми и који је на престолу с десне стране Бога Оца и

у Апокалипсису као онај који поново долази, суди и влада.

Кроз све свете књиге Старог и Новог завета струји Божје питање: Шта је слава човекове душе? Боголикоост њена. Бог у лику њеном. А шта је слава човековог тела? Боголика душа. Дакле, једна је и иста слава и душе и тела људског, - боголикоост, благовести Отац кроз Сина у Духу Светоме.

Напред све речено, вечна је порука кроз цело Свето писмо Старог и Новог завета. То су записи о животу, миру, вечности и небу. Ту нема никакве кријивене сврхе. Светом писму није потребно неко тумачење узвишеним и надговорљивим речима. У њему су: једноставност, јасноћа, слободне поруке сваком словесном бићу (човеку), - поруке о Господу Исусу Христу и Његовој понуди за измирење и мир с Богом. Оно је Благовест, јер у себи садржи Богочовечанске силе. Оно је сво у јављању силе Божје (ср. Кор. 2, 4-5) и сам Дух Свети светлошћу Својом освећује њиме човека и благовести: ништа човечије није туђе Богочовеку сем греха.

Сетимо се само Њихових речи на Гори блаженства. Тамо на том брду, недалеко од Капернаума, у Галилеји незнабожачкој, Он проповеда нову науку, која се до тада није чула. Он је ту разјаснио и истакао шта је битно за хришћански живот. Кад је завршио, нека света

тишина овладала је слушаоцима који се „... дивише науци Његовој. Јер их учаше као Онај који власт има, а не као књижевници“ (Мт. 7,28-29).

Он их поучавао је с пуном влашћу самог Бога, и правила која је тада поставио, заиста су правила која сваки хришћанин треба да извршава са надом у спасење. Библијско знање је у основи и смисаони и осмишљени живот. Речи те књиге имају начина да могу испунити све оно што је празно и што недостаје при премощавању греховних провалија. Тајне боје нашег живота промениће се у сјај какав нисмо имали. Из ње учимо да сваки свој проблем поставимо јасније преда се, измеримо га Господом Христом и нађемо правилан одговор и упутство.

Највише изнад свега, Свето писмо је објављивање Божје природе, Философије Светог Духа. Овоземаљски филозофи се столећима борише с проблемом Бића Божјег, Истине, и питали су: Ко је Он? Где је Он? Како постоји таква Личност? Зар се занима и за мене малог човека? „Шта је човек да га се сећаш и син човечији да га походиш“? - питали су. А Оно им громогласно јавља: Човек је онакав какав му је Бог, и још: Каква је човекова мисао такав је његов живот. Оваква и многа друга питања о Богу, остварена су и објављена у овој Књизи коју зовемо Свето писмо, а то је вечна реч Божја.

* * *

На крају топло захваљујем Господину Декану и свима Господи Професорима Богословског факултета Српске православне цркве у Београду, на овом високом признању мојој убојој маленкости, као и свима Вама Господо Ректори и професори наших богословија. Захваљујем и свима осталим присутнима, јер вашим присуством увеличаште предају ми дипломе о овом високом признању и звању, које ја, искрено речено и без икакве монашке скромности, изјављујем да га не заслужујем.

Митрополит Николај

Централна прослава Видовдана у Епархији Дабробосанској

ТАЈНЕ И ПОУКЕ ЈЕДНОГ ЗАВЈЕТА

У цркви Светог пророка Илије у Соколцу, у Романијској Лазарици, 4. јуна ове године, у присуству великог броја вјерника, одржана је централна прослава Видовдана у Епархији Дабробосанској. Прослава је у ствари, почела 26. јуна када је, на велику радост вјерника, по други пут дочекана Чудотворна икона Богородице Тројеручице из епархије шабачко-ваљевске која је 5. јула испраћена у епархију милешевску.

Централна свечаност, обогаћена уметничким програмом у част Видовдана, почела је служењем парастоса изгинулим јунацима (од Косова до данас) и светом архијерејском Литургијом; настављена свечаном литијом око светог храма, а завршена свечаном духовном академијом. Свету архијерејску Литургију служили су: митрополит дабробосански Николај, митрополит Арнеје и цијеле Свете Горе Никодим, епископ осјечко-пољски и барањски Лукијан, епископ врањски Пахомије, епископ милешевски Филарет и епископ хумски Григорије уз служење архимандрита Јована из Призрена, 12 свештеника, и двојице ђакана.

После ломљења славског колача у кругу порте, поздрављајући присутне, митрополит Николај је рекао:

„У Светом Писму има једна Божје порука: Господња је земља и све што је на њој“ (Пс. 24,1). Када би људи увек имали ово увидне би било освајачких ратова, нити сукоба међу људима око земље и свега што се налази на њој.

Видовданска порука је: „Замалско је замалена царство, а небеско увек и до века“. Ово одговара оној небеској поруци: „Земља је Господња и све што је на њој“. И људи су Божја својина и привремено бораве на земљи. Благодарети овој видовданској идеји, Српски народ никад није освајао туђе нити је проливао туђу крв. Међутим, данас је дошло време да сви бранимо име српско. Ми смо народ који је имао своју државу скоро седамсто година, а данс нам то све поништавају. Понеки нама кажу: „То је само мит“.

Док су нашу државу водили честити и побожни владари српски, имали смо своју снажну, велику, аутентичну и независну државу. А када једном народу наметнете ново име и измешате га са другим народом, одузели сте му стару славу и старе тапије и избрисали сте га из историје. Управо, то се десило Србима стварањем Југославије.

Не може се порећи, ми смо били један велики народ. У доба цара Душана (14. век) било је Срба 6 милиона, а толико и Енглеза. Данас Енглеза има 40 милиона, а можда и више, а где су српски милони и зашто се тај народ једва развио на око 15 до 16 милиона. Где су узроци неоствареним српским милионима, бар онолико колико су по популацији порасли Енглези? Одговор је јасан и свима знан. У том времену су уништавани на разне начине српски милиони. Па и после ослобођења испод јарма Отоманске империје, није престало насилно смањивање српске популације све до данашњег дана.

Морам упитати у овом времену страдања нашег, шта је за нас велико учинио Свети Сава, а по угледу на њега и многи српски великани? Он је створио Светосавски завет, ту најчвршћу српску брану, заштити и препреку свим нападачима. Говорио је Св. Серафим Саровски: „Има боље од бољег“. Ми то боље морамо наћи у овом времену, а то су неуништиви завети код Срба. Њих се нису смели дотичати нарушитељи, јер су се огрешили о Бога, Св. Саву и свој народ српски. Јуришали су на ту тврђаву, најчешће потајно и подмукло.

И опет питам шта је за нас тако велико учинио Св. Сава? Он је нас покренуо и увео у Христа, у духовни живот, у тајне вечног живота. Њиме Небески Цар постаје вечни Цар Срба и творац је самосвојне српске културе. Он и његов брат Стефан Првовенчани симбол су двоглавог орла. Један брат представља самосталност српске државе, а други самосталност српске Цркве под једном круном. Две власти али уједињене под крстом, на коме је Бог наш Господ Исус Христос распет. Зато владар државе и Патријарх, Митрополит, Епископ Цркве носе крст на круни, јер ко је први мора бити слуга Небу и народу.

И још: Растко (Св. Сава) је деловао позитивно. Цар Лазар, Косовски витезови и сви потоњи, Карађорђе, Никола Тесла, Михајло Пупин, Руђер Бошковић, Владика Раде - Његош, Вук, Црњански, Владика Николај (Велимировић), анхимандрит Јустин (Поповић) и други такође деловали су личним примером. Св. Сава учинио је нешто што је непотпуно говорљивом Западу, посебно европским дворовима. Оставио је дворске удобности и богатства краљевског му дома. Оставио је власт и отишао на аскетски (испоснички) монашки живот. Својим делом и својом светашћу он је привлачио Србе ка Богу. Ако је Немања отац православне српске државности, Свети Сава је духовни отац православне цркве у српском народу. Све је то имало одјека на одлуку честитог кнеза Лазара, његове војсковође и војнике. Колико је то важно можемо видети и по томе, да смо ни могли снаге да векове преживимо без своје државе, а без своје цркве не бисмо ни једна дан. Величину српске цркве видео је и отац српске државности Стефан Немања, па напушта свој државни престо. Повлачи се у своју задужбину, манастир Студеницу. Ту се монахи и иде у Свету Госу сину Сави, где и даље чини велика дела по српски народ подизање манастира Хиландара. Ни ово не могаше онда разумети европски дворови.

Чојство нас обавезује да се не замерамо добрим људима других вера и народа. Призовимо увек из небеске Србије Саветнике и они ће нам рећи шта св. Сава поручује: "Боримо се против греха". Свети кнез Лазар нас је заклео песмом на јединство и позвао у борбу. Обилић својим надчовечанским делом показао је начин борбе. Деспот Стефан Лазаревић, син кнеза Лазара поручио је: "Словом љубве" да се братски волимо и међусобно чувамо. Његош је био најстрожији кад каже: „Удри врага“, Вук, Никола Тесла и Михајло Пупин су рекли да се могу борити и стварати за свој народ из туђе земље. Владика Николај својим мудрим писањем српску кућу улепшава споља и изнутра, док анхимандрит Јустин Поповић својим догматским казивањем подиже неопориву цркву Христову у српству и истиче, она је изнад свега у овом свету, јер је у њој Богочовек и она у Богочовеку Христу.

У српском народу има још завета као на пример: завет о својој држави, слободи, јунаштву. Завети су наше писмо ћирилица и крсна слава. Али има нешто више од завета

код Срба. То су: српска веровања, језик, поклоничка путовања, похађање светих богослужења, молитва, и кајање за своје грехе. Ово чини све онај одбрамбени бедем којем се народ чува од себе самога и освајача. Кад се држимо српских завета онда смело можемо рећи и ово: "Ако не могу забранити чавкама да не лете изнад моје главе, могу им забранити да не направе гнездо на мојој глави".

И још: на нама је да развијемо сада више, него икад раније, своје народне изворне вредности: музику, фолклор, пословице, обичаје, подизање храмова, црквене саборе, наше народне песме. Да опевамо и садашње муке и невоље кроз које пролазимо. Да развијемо наше народне спортове, нарочито старе српске борилачке вештине, јер су оне боље од свих новотарија. Нека се у нашим кућама опет уче напамет и певају народне песме уз гусле, то друго јеванђеље које је изнедрио из свог срца Српски народ, нарочито послје Косовске битке. Потребно је процењивати и оценити шта нам је највредније било у прошлости и шта је сада највредније, па се тога држати као стожер нашег живота и битисања.

Кад тај дух, те традиције почну да се губе, губи се и сам народ, јер, ако немаш своје ти си ничији. Кад ти се учини да немаш одговор на животна питања Србине, ти имаш од кога да се учиш. Ти учитељи нису нимало слабији од страних. Напротив, бољи су јер су из твог поднебља, православни су и припадају твојем духу. Током две хиљаде година битисања нашег правоверја и око хиљаду година писања наше српске историје, учили смо шта нам ваља радити и којим путем поћи. Од кога другог би се могли учити, ако не од њих?

Кад будете читали Св. Саву и размишљали о њему и његовом делу, обаратите нарочито пажњу на мисли сличне овој: Боримо се, претрпимо, поднесимо храбро, присилимо мало себе. Јер нико лењив није никада постигао победу, нити је кога спавајући и сањајући победио. Оних су победни венци који добро трче, који се труде, који се боре, који издрже трудове од борби. Растко Немањић нас је добро познавао и баш зато од нас тражи акцију и борбу на земљи. И Св. Цар Лазар, уочи осудне битке на пољу Косову 1389. године тражи од нас да се боримо: "Напоштедимо наша тела у борењу, да од Онога који просуђује подвиге наше, светле венце

примамо. Болови рађају славу и трудови доводе по починка".

Без претеривања можемо рећи и Срби су успоставили витешки савез са Богом на Косову - жртвом кнеза Лазара и његових јунака и мученика, „За крст часни и слободу златну“. Поставили су баш онако као што су га успоставили Грузијани Јермени, мали народи људством, али велики духом, јер су се лавовски борили за лепоту вере Христове. Тај завет одржава нашу самобитност и даје нам снагу одозго. Бог нам даје моћи да пораз претворимо у победу. Ово знају непријатељи наши, па зато немилосрдно нападају завете наше, међу њима и Косовски завет, очекујући да ће тако најефикасније разорити српску народну свест. Али, зато и ми имамо задатак, да своје завете који нас узносе до небеске Србије и воде кроз векове све до данас одржавамо, и још више, да их развијемо и обнављамо. На то нас обавезује Св. Кнез Лазар и сви Косовски и покосовски јунаци и мученици, па смо данас овим прослављањем Видовдана више духовно освежени него јуче што смо били.

Обраћајући се присутнима, министар вјера у Влади РС Јово Турањанин је између осталог истакао:

„Дозволите ми да уз неколико реченица кажем нешто што су примијетили и умнији од мене, шта су на прагу трећег миленијума коме сметали српски вођаи, српске њиве, српски виногради, српске светиње и српске грађевине. Сметали су, даме и

господо. Иако смо биолошки мали народ, зато што смо велики народ пред Господом Богом и зато што смо кроз историју библијски и грандиозан народ, који има такве светиње у низу великих и највећих. Напросто и зато, али у горкој невољи која нас је задесила, примијетио је Матија Бећковић ових дана: "И они су се грдно преварили, јер нису успјели да се потучемо између себе". То је богатство које се, ваљда, по први пут у историји српског народа догодило из кога даље могамо извлачити умне и мудре одлуке.

Дај Боже, да се молитвама наших епископа, наше свете Цркве и свих нас, око ових

светиња када се окупљамо, догоди да још само превагне мудрост и памет у корист васколиког српског народа, па ћемо и у невољама које нас сналазе процветати истати просто на своје ноге".

У име команде Петог корпуса ВРС присутне је поздравио командант корпуса генерал Светозар Андрић. Истичући да и данас, после 610 Видовдана, за судбину српског народа ниште није пресудније од битке која траје на Косову и за Косово, генерал Андрић је између осталог, рекао:

„Ово је тренутак да се подсетимо на славни значај и смисао косовског завјета, те идеје водиле, цјелокупне наше историје. Видовдан и косовски завјет вијековима су напajали и инспирисали наш народ. Славећи Видовдан и правилно тумачећи јеванђељску поруку косовског завјета, наш народ је од косовске трагедије створио величанствени мит који му је омогућио опстанак. Омогућио му је да Косово 1389. г. доживи као мученички тријумф, а не као пораз. Омогућио му је да спозна тријумф духовног над тјелесним, вјечног живота над смрћу, правде над неправдом, љубави над мржњом и силом, да одбаци проклетство, а окрене за благословом Божијим.

Видовдан као огромна висина са које се може погледати сва наша историја је свјетлост чији су дух и свјетлост обезбиједили да истарајемо на путу славе и честитости. Често неправедно нападани и гађани - ни ком покорени. У том духу и том завјету, на таквим традицијама и таквим тековинама ми градимо српску војску. Српска војска, враћена својој традицији и својим корјенима, данас поново слави своју крсну славу Видовдан. Српска војска је војска мира. Ми немамо већег и пречег задатка од одбране слободе и одбране мира. То је наша света дужност и ми ћемо тај свети задатак остварити. Остварићемо га у име гробова наших најбољих синова, у име црних марама на главама српских мајки, у име нерођене дјеце и оних које ће знати да цијене свету слободу српског народа и све жртве поднијете од Косова 1389. г. до Косова 1999. године".

У вечерњим сатима, по интонирању химне „Боже правде“, која је означила почетак свечане академије, митрополит Николај присутнима се обарти ријечима:

„Овдје на Романијском Косову и код Романијске Лазарице већ више године овај

значајни догађај из историје српског народа и српске цркве обележавамо у овоме делу и нашега народа и наше цркве. Богу хвала да је то тако. Али ми смо данас и сведоци кад су нам зајутала два Косова: оно прво Косово, где се бије битка, али исто тако и Далматинско Косово, недалеко од Книна, где су се Срби из Далмације, Лике, Западне Босне, па и шире, тог дана о прослављању Видовдана ознамењивали Косово и догађаје који су се тада одиграли; прослављали Св. Кнеза Лазара и остале велике људе из онога времена и исто тако сећали се свих покосовских јунака, војсковођа и војника. То је био наш дуг према њима као што га и данас имамо.

Ми овде код Романијске Лазарице обзнањујемо тај велики догађај из наше историје, а тај велики догађај је ушао у наше срце и у наше биће, а оно што је срце у човековом организму то је Косово у историји српског народа и у бићу српског народа".

Осврћући се на значај датума када се Свети Кнез Лазар приволео царству небескоме, када се свијест српског народа пресјекла на оно до и оно после Косова, на прогањање и страдање СПЦ, митрополит Арнеје, Никодим је рекао:

„Хтео бих да вас замолим, да вашу пажњу обратите, по моме мишљењу на неколико битних момената: Да осетите и схватите чудо издрживости Цркве у страдањима, гоњењима, у свим мукама и невољама. Само је Православна Црква гоњена, и нико тако као она. Латини мисле да смо ми Православни слаби, мали и нејаки, подељени - то они желе и то је њихов циљ.

Треба да водимо рачуна о нашим гресима, о нашим падовима. Цариград је пао због грехова православних хришћана у Цариграду. Проблем је тај, настављају се греси, нема покајања. Нико се не учи из историје. Настављамо са грешкама и настављамо погрешну политику. Тако, латини злоупотребавају наше слабости и користе их, владају и уништавају православне народе. Али, нису победници они који су разапели Христа. Победник је Господ наш Исус Христос, и то распети. Распета Православна Црква и српски народ, они су победници. Латини треба да се стиде и сраме. Ви и народ Косова сте показали једно дивљење за свет, остали сте јединствени. Немојте имати мржње ни према коме. Живите у покајању, у стрпљењу и онда ћете имати благослов Божији".

У предавњу о косовском феномену и косовском завјету, протојереј-ставрофор др Димитрије Калезић, проф. Богословског факултета је говорио о смислу царства земаљског, и затим наста-

„Тај феномен, који се зове Косово, ми имамо оно што се зове златна жица која од земље уводи у подоблаче сфере, па кроз облаке у поднебесје и још даље до самога царства Божијега и низ њу се слива вриједност Царства Божијега у царство наше,

па је царство наше земаљско тако небеско. У том контексту, контексту Царства Небескога и контексту царства земаљскога, у треба посматрати феномен Косова. Дакле, Косово као феномен, није само идеологија, то би био ход до пола пута који се не завршава ни срећно ни неуспешно, или трка поред пута за коју нас нико ништа не пита, него је Косово резултат овога другог односа. Ево и одређених примјера: Да је то само идеологија или најобичнији окршај на Пољу Косову гдје је било птице коса као у моме Косову Лугу, то би било и прошло, догађај као и остали. Међутим, ми имамо резултат. Прије свега није то сљепачки судар ни стихија. Војвода Милош Обилић је рекао „да сјутра мислим у Поље Косово за хришћанску вјеру погинути“, дакле, свесна саможртва за циљ. Даље, главни човек и средишња личност тог великог историјског догађаја, Цар Лазар, посвећен је. Дакле, добио је санкцију небеску. Шестотина девет година држи се његов свети спомен, а култ је његов почела да развија Црква и ту је поникао и чији га је поглавар крунисао и то ускоро после Косова боја и тај је култ завршен једно 30, 40 година касније, завршио га је његов велики син и витез и светац и пјесник и законодавац, деспот Стефан Лазаревић. И тај је култ наста-вљен до дана данашњега.

Косово Поље, оно оригинално, аутентично, на које је зауставио своју пажњу митрополит Николај, а Косово Поље његова далека израслина и његов далеки огранак и његово, може се рећи, копија у Далмацији и ово ново Косово поље, то су продужеци но-

480 ГОДИНА ГОРАЖДАНСКЕ ШТАМПARIJE

ве лозе и њени гроздови. Што је овај грозд доживио да буде спарушен од историјских несрећа које су се на нас сручиле и то искушава и нашу ваљаност и постојаност и способност да издржимо. И ово Косово које проклијава овдје, то је ништа друго до потврда и нови издanci аутентичног Косова. У свима њима, овим дјелима каснијима има квасца овога првога. Ту се чува њихов идентитет, не физички и географски, него духовни, морални, естетски, етички, ментални.

Косово је постало одредница у категорији, нашем менталитету. Кроз Косово ми мјеримо и свијет и људе и себе, јер Косово није тачка на земаљској карти Балкана, нити догађај у низу догађаја, него је Косово оно што сам рекао на почетку - веза неба и земље, и није то само наше накнадно размишљање, него је аутентично из онога времена, јер Кнез Лазар је тога дана славио своју крсну славу - пророка Амоса - тога вјесника Старога Завјета који је говорио о извјесности Новог Завјета о којем тада масе свијета ни појма нису имали, а он је говорио јасно и извјесно. Даље, Косово Поље је представљало и догађај Косовски, представљало је жртвовање и косовски божури онда су и проишли и излистали и процвјетали и дали свој мирис који се шири, али само оданде. Тај мирис осјећа се и овдје. Кроз Косово као категорију, нашем менталитету ми мјеримо вриједности, људе, свијет, ми учимо историју...

...Косово, дакле, као религиозни феномен јесте феномен и етички и аксиолошки. Без Царства Небескога као врхунске вриједности и извора свих вриједности не можемо схватити ништа у своме етичком кодексу".

* * *

У умјетничкоме програму, у коме је садржана порука да је Косово престолица српског умјетничког царства, оставштина и завјештање српске умности и духовности, учествовали су: хор Саборне цркве из Сарајева „Слога“, чланови дјечијег хора при Романијској Лазарици, КУД „Младост“ из Рогатице, као и Љиљана Стјепановић, првакиња Београдског драмског позоришта, глумица Александар Сибиновић и народни гуслар Његош Пржуљ.

џирођојереј
Ранко М. Билинац

Прослава 480 година горажданске штампарије код цркве Св. Георгија у Доњој Сопотници у Српском Горажду је отпочела са Светом архијерејском литургијом коју је служио Митрополит дабробосански г. Николај са свештенством. На Светој литургији присутне су биле многобројне и угледне делегације из околних општина, као и представници Скупштине и Владе Републике Српске. Након одслужене Литургије обављена је литија око храма, а затим извршено освећење земљишта за нове конаке, од стране Митрополита Николаја, који се затим обратио присутнима са следећом беседом:

У име Оца и Сина и Светог Духа. Драга браћо и сестре, ево данас на овај велики дан Св. апостола и првоврховних апостола Петра и Павла у овом св. храму, Св. вел. муч. и победоносца Георгија ослужисмо ову Св. Божанствену Литургију и помолисмо се Богу за добро и напредак овога народа Божијег који живи овдје, као и за покој душа свих умрлих. Поред тога ево овде осветисмо сада и ово земљиште на коме треба да се подигне један објекат већих размјера и треба да служи у различите сврхе. Исто тако данас је и почетак, ако Бог да здравља и обнављање овога Св. храма, који је у овом немилоче рату веома много страдао. Св. апостоли су говорили, а и Господ Исус Христос је њима говорио, ако мислите који ученици бити имаћете невоља. А исто тако и ови наши Св. храмови пошто се у њима прославља Бог у Тројици и Бог у јединици имају својих страдања, имају својих тешкоћа. Кад би овде могао да прича овај Св. храм и кад би се на његовим зидовима као на филмском платну могле појавити многе ријечи које су овдје изречене и многи догађаји који су се овдје одиграли то би био један веома велики филм и дуго би трајао, али би се на тај начин преко тог филмског платна сусрели са многимима који су већ заборављени. Сасвим се разуме није заборављен ктитор овога св. храма, а није заборављен зато што је подигао ову кућу Божју, подигао је не само за себе и за своју душу, него је подигао за свој благочестиви народ који у њега треба да долази, Богу да се моли, душу своју да расте-

рети и одатле растерећен да одлази својим домовима. Данас ова два велика Светила, Св. апостол Петар и Павле, имали су у православној цркви на самом почетку њеног живота врло велику улогу. Св. апостол Петар је из броја дванаесторице апостола један од оних које је Господ позвао да иде са њим и учиниће га ловцем људи. А онда када се вазнео већ на небо и када је Савле дисао мржњом према хришћанима пред Дамаском гдје је дошао да гони хришћане појавио му се Господ у виду јаке свјетлости: „Ослепо је и ништа није видио, а само је Божије ријечи чуо и пита: ... А шта треба да чиним Господе" и Он му одговори: „Да идеш у Дамаск у улицу која се зове права, па тамо ћеш наћи једног човјека по имену Ананије и он ће ти казати шта треба да учиниш". И он је отишао, али су већ у Дамаску знали за њега, чули су о његовој опасности, колико је он способан човјек, а учествовао је у каменовану апостола Стефана, само на тај начин што је чувао његове хаљине, јер је још био малољетан. Код Јевреја право на учитељство се стицало у пуној тридесетој години живота, а он није имао толико година па није право ни камење да баца на Св. Архиђакон Стефана, али је веома много ревновао за законе отачке и у томе веома много мрзео хришћане, али ево пред Дамаском се десило чудо једно и Господ га одреди да буде апостол међу многобошцима, међу безбожницима. Из Дамаска отишао у Арабијску пустињу, три године је провео тамо, а Господ му се јављао много, много пута и ту је научио оно јеванђеље које је апостол Петар научио пратећи Господа Исуса Христа заједно са својим братом Андријом и са осталим великим апостолима. А када је ту оспособио себе и када се ту наоружао јеванђељем Божијим отишао је одатле прво у Дамаск па онда у своје родно мјесто Тарс, а одатле у Антиохију и ту је чуо и остали који су из хришћанске општине били присутни: "Одвојте Ми, савла и Варнаву на дјело на које их изабрах". И они положише руке своје на њих и одвојише их и они кренуше на прво мисионарско путовање и проповједаше Јеванђеље по Кипру и вратише се поново у Антиохију. Али Св. апостол Павле предузео је више таквих путовања, на другом је стигао у Македонију, а затим је стигао и до

Атинеје до Коринта гдје је основао тамо хришћанску општину гдје се мислио врло мало задржати, али му се Господ јави и рече да остане ту дуже, јер ту има велики народ. И остао је годину и по дана и вратио се поново у Антиохију, Јерусалим па предузимао треће мисионарско путовање али је у своме апостолском раду и животу постигао и то да му је његов Господ рекао: „Ако желиш да се преселиш и да будеш самном можеш то одлучити сам“. И он је размишљао шта треба да чини, а на крају је одлучио да ипак остане, да овде остане, да овде проповеда реч Божију, а једна душа је скупља од читавог свијета, па ако само придобије једну душу, он је учинио веома много, спасао је читав један свијет и отуда Св. апостол је изабаро мученичку смрт. Св. апостол Петар је био одређен да проповједа Јеванђеље међу Јеврејима и стигао је на исток све до Вавилоније и тамо је проповједао и враћао се, а једини из броја дванаесторице био је ожењен па је и његова супруга заједно ишла и проповједала, а њено име ево ни до данашњег дана не знамо. Св. Јован Богослов му је прорекао: „млад опасивао се и ишао си куда год си хтео, а кад остариш одвешће те тамо куда нећеш“. Наша црква као и римокатоличка вјерује да је он постарао у Риму у оно исто вријеме када је од мача страдао и Св. апостол Павле. Апостол Петар је у броју дванаесторице био један од најстаријих па је и често у име свих апостола одговарао на Спаситељева питања. Тако једном прили-

ком упита их код Кесарије Филипове Спаситељ: „Шта говорите људи ко сам ја“? А он одговара и каже у име свих: „Једни кажу да си Илија, једни да си Јеремија или неки други од пророка“. А шта ви мислите ко сам ја? И он одговара: „Ти си Христос Син Бога Живог“. И рече му Спаситељ: „Благо теби Симоне, сине Јонин јер ово ти не каза тијело и крв, него Отац Мој који је на небесима и на Теби као на камену сазидаћу цркву своју и врата паклена неће јој одолети“. А ми овде сад смо при крају другог миленијума и почиње трећи, а црква Христова непрестно остаје иако је имала врло много невоља и врло много искушења као и ова црква овде наша. И он је изабрао мач, али онда када је Христос ухваћен три пута Га се одрекао и посјетио га је Спаситељ и рекао: „Када чујеш пој пјетла то ће бити после твог трећег одрицања“. И тако се и догодило. Он је изашао из оног дворишта Кајафиног и отишао и горко плакао, а после предање каже да га никада пој петла није затекао у постељи. Често се молио, а онда кад је требао да страда молио је да га разапну на крст стрмоглавце јер није достојан да буде разапет онако као што је био разапет његов Учитељ. Ево ми смо се данас на овај дан овде окупили око овога св. храма да прославимо име Божје, Пресвете Богородице, Св. вел. муч. Георгија коме је посвећена ова црква, али исто тако ова два велика светила у православном свијету. Оно што су два ока у глави, то су ова два велика апостола Петар и Павле. Они су ти који

су ишли и проповједали јеванђеље, а Св. спостол Павле је говорио: „Ништа и низашта нећу да знам сем за Христа распета и васкрсла“. Тако су то чинили и остали Св. апостоли. И они су исто тако ревновали као што су и ова два великана. Зато су ушли у сваки куток и у свачије срце, који је веровао и ко их је пустио у срце своје. Тако данас у овом свијету нема кутока гдје се није чуло име Божије и гдје Св. апостоли нису проповједали, тако да они могу бити изнад свих осталих смртних људи, људи који су ушли у свако срце и нашли тамо мјесто своје и људи их примили и отворили врата и улазили су и излазили веома задовољни учињену, проповећу у томе дому, мјесту и граду, на улици и било гдје друго. Нека вам је сретан и Богом благословен овај дан, браћо и сестре, дај Боже да се овдје окупљате и да се овдје прославља име Божје, али и да се брзо обнови ова црква и обнови овај објекат да би могли још више и чешће се овдје састајати, „а ондје гдје су двоје или троје скупљено у име моје“, рекао је Бог „ту сам и ја међу вама“. На путу вас срећа сусретала, молитва вам Богу допирала. Амин Боже, Богородице и данашњи Свети Празници.

Ни у сретнија ни мирнија времена црква Св. Ђорђа у Сопотници - С. Горажде, није имала свечаније и духовније садржаје. Трудом Митрополита г. Николаја у календар великих јубилеја Српске православне цркве и Митрополије дабробосанске ушла је и свечано обиљежена 480-та година горажданске штампарије. Друга штампарија код Срба, једна од првих на Балкану у Европи и свијету.

Свету литургију је служио Митрополит г. Николај са дванаест свештеника. Дјеца и богослови лијепо пјеваше и одговараше на Светој литургији... А црква изгорјела, зидови црни и руинирани, паљена, скрнављена. Још свјежи трагови разјарених непријатеља пуних мржње и бијеса, као да су скоро умакли рушитељи овог подрињског бисера, цркве љепотице, свједока постојања и настајања људи и града, културе и историје.

Службом Божјом, освећењем темеља за подизање нове зграде на мјесту гдје је некада била штампарија, поново обновљен традиционални сабор код цркве у Сопотници и прослављени првоврховни апостоли Св. Петар и Павле.

Затим се присутнима обратио потпредседник РС Мирко Шаровић

Ваше Високопреосвештенство, драги Гораждани, дозволите да вас све поздравим и захваљујем се што ми је припала на неки начин част овде на овом светом мјесту данас на овај велики празник да кажем неколико ријечи. Ово је заиста велики празник и свима вам га честитам. На овом мјесту генерације и генерације српског народа су се састајале, па и ја и моји родитељи и родитељи мојих родитеља овде прослављали крсну славу светих апостола Петра и Павла. У току дана молили се Богу. На тај дан сунце грије, а онда у току дана прелазили смо овдје, у нашу непосредну близину, овде у Горажду, код хотела Дрине и ту настављали народно весеље. Тако је било годинама и генерацијама. Многи од вас, који сте ту, сјећате се тих дана. Ми смо овдје долазили, а у суштини ми смо знали на каквом мјесту се налазимо и каква два бисера, односно два највећа споменика српске културе се овдје, управо овдје налазе. А ова црква иза нас, цркв св. Ђорђа, саграђена је тачно прије 553 године (1446.), као задужбина Херцеге Шћепана Косаче, како записивачи кажу војводе босанског и кнеза дринског. А овдје у овом објекту који је данас срушен до темеља, а у којем смо се такође састајали и у добру и у злу, и у жалости и радости свих ових година и објекат који је саграђен непосредно кад и ова црква иза, веома мало иза. Кад и ова црква прије 480 година формирана је прва српска штампарија на овим просторима, ја мислим друга у српским земљама, једна од првих на Балкану и непосредно после прве штампарије коју је у свету основао Гутенберг. Ето, ово сам испричао да би уствари знали о каквим објектима се ради, а неки кажу да је и ова црква задужбина Херцеге Шћепана подигнута на темељима друге цркве, односно то значи да наши корјени овдје воде од Светог Саве, односно да су овдје живјели практично савременици Св. Саве, јер и херцеге Шћепана зову кнез од Св. Саве. Овај објекат горе је потпуно разрушен, а и оскрнављена је ова црква овдје. Ова цр-

ква је рушена десетине и десетине пута, последњи пут у овом рату. Оскрнављено је и ово гробље наше овдје иза од нељуди, али ова црква је издржала и опстала као што је опстајала на десетине и стотине година. Овај објекат, конак који је као што сам рекао прије 480 година штампао прве српске књиге у најоригиналнијој и најсавременијој српској традицији и српском писму, српској графици, а председник рече да се ради о Службенику и Псалтиру. Тај објекат основао је свештеник Божидар Љубовић или како су га звали Божидар од Милешеве, јер је Божидар Горажданин, заједно са својим синовима, Теодором, Ђорђем и унуком Димитријем и та је штампарија радила од 1519. г. и иза тога се пренијела у Румунију и трга послје знају само историчари како је то било.

Драга браћо и сестре, или како још неко у 18. вијеку рече „Браћо Дрињаци“ или „Херцеговци с Милешеве“ наши корјени су овдје више од 500 година. Ово сам вам све испричао да бих вам указао на значај ова два бисера као што су значајни и велики апостоли Петар и Павле тако као светиње да чувамо и ова два објекта овдје. Дрински Срби, како су их звали, вољели да праве богомоље, а ово је једна која је била од најљепших у сливу ријеке Дрине од Пивског манастира, Чајничке Богородице, динарске Св. Тројице, а манастира у Бањи Прибоју и даље манастир Рача и Троноша и динарске Св. Тројице и Ловница итд. А ево видите у каквом се стању овај објекат овдје налази, овог овдје горе апсолутно и нема зато је можда последњи тренутак да се тргнемо и као што су то наши преци радили, камен по камен, поново саградимо и конак и обновимо цркву Св. Ђорђа. Наша је људска обавеза, нас који данас постојимо зарад генерација и зарад наше дјеце и покољења да остављамо људске трагове и по томе ће нас познати наше генерације. Зато браћо Дрињани, браћо Гораждани гдје год се налазили и данас овдје у Сопотници, у С. Горажду, на Романији широм Српске, избјегли у Београду, Чачку и Ужицу и широм Српских земаља, ево куцнуо је час да оставимо своје трагове својим генерацијама, обновом цркве Св. Ђорђа, са овим ријечима ја захваљујем, хвала и сретан вам данашњи празник

Не знам откада датира име Горажде, али када се каже горажданин - сигурно се мисли на грађанина. На црквенословенском језику ријеч *гражданин* преве-

дена на српски језик значи грађанин, човек из града или градски човек. Додавањем слова о између прва два сугласника ова ријеч у посрбљеном облику добија значење *горажданин*. Отуда највјероватније и име града *Горажде*. Ако се има у виду вријеме настанка овога града, његов повољан географски положај и изванредна клима (најсличнија дубровачкој) сигурно је да су житељи овога мјеста убрзо, а прије него у другим срединама навикли на градски начин живота који су изградили и живјели. Горажде има цркве и манастире, утврђене куле и градове. Горажде има штампарију, зато град Горажде има привилеговану улогу у односу на друге градове уз ријеку Дрину. Трагови градског живота у прошлости и данас су видљиви, а датирају још из 14. вијека и владара Херцеге Шћепана.

Нажалост његови основатељи, грађитељи, чувари и утемељивачи разасути су по цијелом свијету. Гораждански Срби данас живе свуда, нема их само у њиховом граду Горажду.

Домаћин, председник СО С. Горажде је поздравио све присутне домаћински:

Високопреосвешћени Г. Николају, господине подпредседничке Републике Српске, поштовани народо, опет на Петровдан српски народ са ових простора окупио се око своје цркве Св. Ђорђа да на великом народном сабору иска-

же своју оданост својој цркви и своме Богу. Данас су овдје међу нама државна делегација Р. Српске и представници министарства у влади РС, делегација генералштаба ВРС и министарства за унутрашње послове РС, часни оци СПЦ, делегација и председници удружења књижевника Србије на челу са г. Слободаном Ракитићем и г. Владимиром Настићем, делегација Народне библиотеке Србије на челу са њеним генералним секретаром г. Драганом Бараћем, делегација Завод за издавање уџбеника Србије на челу са г. Милошем Спајићем, делегација града С. Сарајево на челу са њеним градоначелни-

ком г. Предрагом Ласицом, делегација братског града Краљева на челу са г. Милићем Рашевићем - Мишом, делегације сусједних српских општина: Калиновик, Србиње, Чајниче, Вишеград, Рудо, Рогатица, Соколац, те делегације привредних и приватних предузећа из свих српских градова, народ општине С. Горажде који данас хоће својом вољом, вољом своје српске цркве и државе да се упусти у велики подухват обнове храма Св. Ђорђа и црквених конака у којима је од 1519 до 1523. год. била смјештена на просторима БиХ, Србије и осталих српских крајева. То је за нас Србе из Горажда ма гдје били у овом тренутку у избјеглиштву, околним српским градовима, у избјеглиштву у Југославији, у дијаспори, велики, рекао бих часни, тренутак. Нашој генерацији пао је задатак велики, лијепо да свом народу дарује обновљену цркву и да свом народу изгради музеј прве српске штампане књиге. Овдје су у периоду од четири године штампани Службеник, Псалтир и Требник. Који су пошли на пут богослужења у све српске цркве, у све српске просторе. Од онда смо ми Срби из Горажда познати у православном духовном свијету као творци прве штампане црквене књиге. Од тада ми на себе преузесмо частан и велики терет да својом духовношћу ширимо вјеру и дух српског народа и да помоћу књиге тог новог и великог српског оружја правимо мостове пријатељства у читавом хришћанству и са осталим народима. Ова црква мученица, коју ми данас почињемо да обнављамо била је окружена непријатељима још од своје изградње, па све до данас и често страдала од непријатељске руке. А Срби овога краја увијек су смогли снаге да је обнове, да се њој поклањају, да долазе ту на службу у цркву, да ту врше крштења своје дјеце, да се вјенчавају и да их ту сахрањују. Ми Срби овога времена који смо прошли тежак и страхан пут, дали многе животе за слободу српског народа и за Републику Српску имамо тај велики дуг и обавезу. Ми смо све своје дугове које смо насљедили из прошлости часно и поштено обавили. Овај народ на челу са својим неумрлим, погинулим борцима, њиховим породицама, ратним војним инвалидима, са својом бригадом и војском, са својим руководством успио је немогуће, вратио се из тешког прогонства и овде прави нови живот, чисти образ српског рода са свих простора. Нама је драго што су данас овде дошли сви наши

пријатељи који су од 1992. године до данас често помагали нама у невољи, а ми смо често били у невољи, понекад потпуно окружени врашким непријатељем, а понекад потпуно сиромашни и без изгледа да имамо сутра шта појести, али смо то издржавали часно и достојанствено, поносно и данас можемо од вас да тражимо, да вас замолимо да нам помогнете у овом великом подухвату. Ја добро знам свој народ и становништво ове општине, добро знам Србе из Горажда који су се данас сакупили и дошли да овдје буду са нама. А ја знам да ћемо ми то уз вашу помоћ успјети да урадимо прије него што се очекује. Немојте нас заборавити и будите уз нас, ми ћемо то дубоко цијенити и поштовати. Ви сте у овом времену од почетка рата до данас нас задужили својом добротом, својом племенитошћу, својим разумјевањем. Ја вјерујем да ћете ви и у годинама које су испред нас, помоћи препород и обнову С. Горажда, а ми смо намјерили да га баш одавде од ове цркве Карауле почнемо, сматрајући то својим првим, великим задатком и обавезом. Ова црква то заслужује. Да Бог да нам увијек долазили пријатељски и драги, нека вас Бог чува, будите са нама, будите дародавци овога великог подухвата, а ми ћемо на исти начин учествовати у свим вашим православним и духовним подухватима.

Нама Србима из Горажда који смо кроз овај рат прошли часно и поштено са великим бројем жртава, кроз патњу, крв, сузе и сиромаштво, данас је ваше присуство непроцењиво и драгоцјено. Ви сте у недавној прошлости српског народа из Горажда били уз нас својом топлим ријечју, пријатељски пруженим рукама и свим облицима помоћи. Вјерујемо да ћете и данас свјесни значаја, тренутку којем присуствујете и тренутку у коме се српски народ, његова дјеца, његова СПЦ и његова држава РС окупљени око великог подухвата, обновљања цркве карауле и цркве мученице и цркве свјетоника и ви на исти начин учествујете у том великом подвигу. Овој генерацији пала је та обавеза, дужност и част. Ова генерација ће то испунити, јер има обавезу према својој историји, својој традицији, својој духовности, породицама погинулих бораца и неумрлим борцима који су своје животе дали за овај дио наше територије, за ово Горажде које ми називамо Српско. Много тога остало је иза нас. Много муке и много старадања, но ми нисмо изгубили вјеру, ми смо остали вјерни Богу,

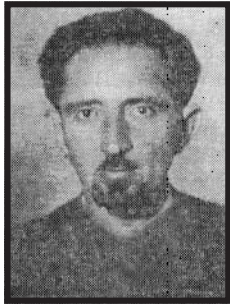
остали смо вјерни својој Српској Православној Цркви, својој традицији и свом народу. Прваци овог народа, његово становништво, привредни колективи и предузећа, приватна и државна, органи управе, ВРС, МУП, све друштвено политичке организације, странке, цио народ, почео је велики подухват чишћењем остатка старих конака. Ми смо то почели немогавши чекати праву и рекао бих добру помоћ, свјесни да и ми својим прегаштвом можемо једино на тај начин да ми отпочнемо и онда ће се наћи људи вјерни Богу и наши пријатељи који ће се придружити и помоћи у томе. Ја сам дубоко узбуђен и сретан што присуствујем том почетку, што су са нама ти људи и што сви ми изражавамо наду да ћемо овај велики подухват испунити часно и поштено, како нам је и припао. Ја исто тако мислим да су обнова цркве Св. Ђорђе и црквених конака један велики и снажан мотив за cjелокупно јединство српског народа на овим просторима и на свим просторима РС одани држави, њеној слободи и њеном јединству. То је наша највиша обавеза, наш највећи дуг и ми ћемо у 2000-ту годину и наредни миленијум ући као велики и снажан народ ако будемо јединствено и ако будемо сви окупљени око своје цркве, око своје вјере, око својих светиња, око своје традиције, око своје величанствене борбе борбе за слободу. Ја сам убјеђен да ћемо ми на овај завјетни дан бити у превеликој колони која је кренула у будућност да би се сусрела са прошлошћу. Овај град то заслужује, овај град је испунио све своје обавезе.

Затим се приступило скромном освежењу, а после се отишло на Устипрачу гдје је у просторијама средње школе Митрополит освештао и отворио нову библиотеку, која носи име „Божидар Горажданин“. У наставку је одржан пјеснички програм у ком су учествовали Слободан Ракетић, Владимир Насић, Милан Ненадић, Ђорђе Сладоје, Недељко Бабић и Милисав Тешић. У продужетку је извршена промоција књиге Владимира Ђоровића.

Прослава је протекла у веома лепом амбијенту и програму који ће остати у сјећању многих вјерника и гостију из разних крајева.

*Јереј Новица Тебућ,
јирој Јереј Момир
Васиљевић*

СЈЕЋАЊЕ

Прота Славко Поповић
дугогодишњи парох руђански

Почивши прота Славко потиче из старе угледне свештеничке породице Поповића, која је у седам генерација дала више свештеника, који су службовали у Вишеградском, Руђанском и Рогатичком крају. Један од њих по имену Христифор обновио је манстир Бању и био његов игуман. По предању ова свештеничка породица потиче са Косова. У Турско време косовски Турци као робље продају босанским Турцима попа Никодима, а ови га уз богат откуп предају вишеградским Србима. За време Турске валдаvine, а касније и Аустроугарске ова свештеничка породица дала је више свештеника који су дали велики допринос у очувању верског, националног и Светосавског индентитета Српског народа.

Частан изданак из часне лозе јесте почивши прота Славко, који је у свему био достојан наследник својих предака. Син је попа Света који је као млад свештеник умрло у 29-ој години живота. Као петогодишњи дечак осетио је сву горчину сиротињског живота, а и тешка времена Аустроугарске окупације оставила

су неизбрисив печат на младу протину душу. Вјеран традицији својих предака, прота се опредељује за свештенички позив. Са високом оцјеном завршио је Сарајевску богословију, а потом се оженио са протиницом Добрилом из угледне породице Попадић из Тузле. Блажено-почивши митрополит и мученик св. Петар 1927. год. рукополагнуо га и поставио за пароха руђанског. Од тада па до своје смрти служио је прота Богу и Српском народу у Руђанском крају. Заорао је прота дубоку бразду у вјерском, националном и просветном пољу. У то доба стање Српског народа било је веома тешко. Народ се тек почео опорављати од последица Првог светског рата. Сиромаштво, биједа, неимаштина свуда. Много ратне сирочади чији су очеви као Српски добровољци изгинули, много сиротиње старих и изнемоглих, то су били први проблеми са којима се прота суочио. Веома оштроуман, предузимљив и енергичан приону је прота на један систематски парохијски рад и веома брзо скренуо пажњу на себе и постао омиљен у народу. Народ га је прихватио као свој свога, како због његовог рано умрлог оца, тако и због његовог преданог рада.

Богом дароване дарове: добар слух, лијеп глас, склоност беседништву прота је свакодневно умножавао кроз редовна Богослужења, а у својим бритким беседама жигосао је грехе и пороке народне, утврђујући их у вери и Светосавској традицији. Одмах на почетку основао је „Братство св. Саве“ и подигао Светосавски дом. Овај дом постао је стециште духовног, културног и просветног живота Рудог и околине. Нарочит успјех имао је са својим соколашима гдје је код одабраних младића развијао патриотизам, витештво и међусобну љубав. Имао је прота успјеха и у вођарству и радо

је преносио своје знање парохијанима. Сам је лично подигао угледан вођњак на очевом имању.

Дубоку бразду заорао је прота и на националном пољу, нарочито у борби против Конкордата, а избијањем Другог светског рата ставио се прота у заштиту свога народа, против окупатора и наших непријатеља. Због тога је био после рата хапшен, суђен и једно време протеран, да би се поново вратио на своју парохију и наставио свој пастирски рад до смрти.

Огледао се прота и на грађевинском плану. Црква и Парохијски дом подигнути су прије његовог службовања, али их је прота за своје вријеме брижно одржавао. Његовим трудом 1935. године на цркви је уграђен сатни механизам који и данас функционише. Пред сам крај свог живота и свештеничког рада његовим трудом и залагањем, а уз помоћ Црквене општине и народа подиже цркву на Паштан Брду, ради духовних потреба народа у том крају, сузбијања суботарских секташа, посветивши је патријарху Макарију Соколовићу, који по предању потиче из тих крајева.

Многи од нас свештеника, монаха и монахиња са Руђанског краја дугујемо проти велику благодарност за све што је учинио за нас и надам се да његово име помињемо са великом захвалношћу у својим молитвама.

Вјечан му помен међу живима и блажен покој пред Господом.

*Рудо, 20.07.1997. год.
Пројојереј-сѣаврофор
Саво Брадоњић
(парох I руђански)*

ДЕСЕТОГОДИШЊИЦА ХРАМА У БЛАЦАМА 1989 - 1999

У недељу по Илиндану свечано је прослављена десетогодишњица светиње у Блацама код Вишеграда.

На овај дан храм је освештан 1997. год. што је само још један разлог да се народ србски саборно окупи ради молитве и братољубног дружења.

Посебна је радост и задовољство што се на тај дан сваке године окупе браћа и сестре који раде и живе у далекој туђини широм Европе, а ти људи су веома заслужни јер су својим несебичним даровима допринели да се храм брзо сазида и лепо украси.

Саборно дружење отпочело је благодарном Светом литургијом коју су служили: протојереј-ставрофор Новица Јањић, архијерејски намесник горашко-вишеградски, јеромонах добрунски отац Јован и новорукоположени ђакон Владимир Ступар. Прото Ново је,

како то само он уме, кроз сузе радоснице у срца присутних преточио речи светог Јеванђеља, говорећи о братољубљу и човекољубљу, о праштању и покајању наводећи упечатљиве примере из свог живота и дугогодишњег пастирског рада.

По одслуженој служби учињен је литијски ход око храма. Нигде као у Блацама није лепо и узвишено натјецање ко ће бити први, други или трећи барјактар. Ове године присутан је и кум храма господин Душан Војновић родом из Блаца а живи у Швајцарској. Њега нико не може надвисити када су у питању дарови своје „кумчету“ - цркви. Да би понео први барјак-литују даривао је 1.000 ДМ. Овај тихи човек пун љубави према Богу, Отаџбини и родном крају показује да нису изумрли задужбеници и ктитори србства и светосавља.

Након литијског хода измољен је за упокојени парастос и помен србским јунацима жупљанске чете који живе своје положише у прошлом отаџбинском рату.

Обраћање, поздрав и лепу беседу чули смо од нашег дивног и увек добронамерног Александра Савића, председника СО Вишеград.

И на крају испред музике, песме и кола народ је саслушао програм којег су припремили чланови дечјег црквеног хора из Вишеграда.

Чуло се лепих песама родољубивих и духовних. Канула је бар једна суза за отетим Косовом, Крајином, Сарајевом...

Трпеза љубави била је скромна.

У вече дубоко око поноћи, када „Голит“ спава испод шаторског свода, зачу се „Давидова“ песма: „Романијска вила кликће: Рађајте се Радовани...”

*протојереј Рајко
Цвјетковић*

ВИЈЕСТИ

ПОПРАВЉАЈУ СЕ СЕОСКИ ПУТЕВИ

Вишеград, 26. авг. СРНА. Скупштина општине Вишеград обезбедила је средства за поправку свих оштећених локалних путева и до најудаљенијих села, приградских насеља и значајнијих културних објеката.

Тако су радници шумског газдинства „Панос“ санирали путеве до села Станишевца, Стоца, Бијеле и Клашника а до краја сезоне поправиће се локалне саобраћајнице до Велетова, Црнчића, Добрунске ријеке и Грађа.

Дјелимичне оправке извршене су и на путевима у приградским насељима Душче и Незуци.

Инжењерци италијанске бригаде СФОР-а санирали су макадамски пут од Вишеградске бање до цркве Зачећа Светог Јована Крститеља.

ГАЛЕРИЈА БОГАТИЈА ЗА 40 СЛИКА

Вишеград, 30. авг. СРНА. Градска галерија је од данас богатија за 40 слика са мотивима рзавских и дринских брегова - рекао је синоћ, на затварању Шесте ликовне колоније „Вишеград 99“ директор градске галерије Бранко Никитовић.

Он је утемељивачима ликовне колоније Скупштини општине Вишеград, предузећу „Терпентин“ и сликарима првог сазива из 1994. год. уручио новоустановљене плакете градске галерије које ће се додјељивати сваке пете године.

На ликовној колонији у Вишеграду ове године учествовало је 24 сликара, од тога један из Украјине и један вајар из Мађарске.

Сликари су за седам дана, колико је трајала колонија, посјетили манастире Добрун, гдје је 1993. год. основано ујметничко братство, и Сопотницу у Српском Горажду која обиљежава 480 година оснивања прве штампарије.

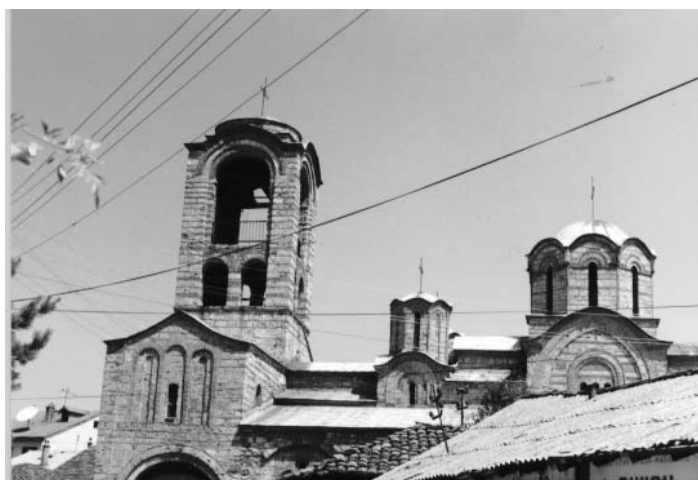
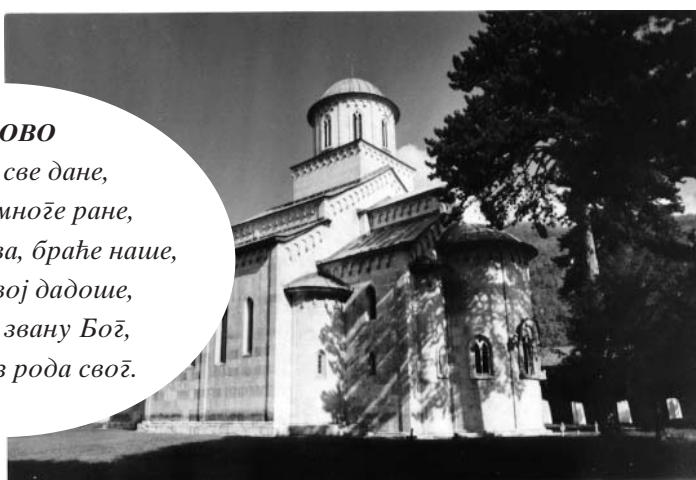
Слике настале на овогодишњој колонији презентоваће се љубитељима ликовне ујметности у октобру у вријеме одржавања културне манифестације посвећене успомени на живот и дјело Иве Андрића „Вишеградска стаза”.

КОСОВО (1389 - 1999)

КОСОВО

*Остїадоше у све дане,
Многа тїјела, многе ране,
Цркве, Срїсїва, браће наше,
Који живої свој дадоше,
За тїу љубав звану Боџ,
И за образ рода своџ.*

480 ГОДИНА ГОРАЖДАНСКЕ ШТАМПАРИЈЕ

ПОВРАТАК

На самом врху Орлина мало село са преосталих седам, осам домова и толико становника одише миром, тишином, коју нарушава само лавез паса.

Чича Остоја први поранио, као обично до појаса наг, са пешкиром о рамену пошао на извор да се умије. Окренувши се на Исток прекрсти се пољуби крст што му висиле о врату, прошапута неколико рјечи па хтједе поћи даље, ал се његов поглед укочи. Е... људи, браћо! Да ли ме очи моје варају.

Гледајући ка напуштеној кући покојног Сава, не може да се начуди како да се из ње вије дим кад ту нико не станује већ 15 година. У почетку се уплаши, разне му мисли прострујаше кроз главу. Шта ће да ради, да ли да зове кога, а кога кад је све старо? Страх га, али прикупи снаге што има и крену. Морам да видим шта се то дешава. Брука би била да неко други прије мене сазна, поред мене првог комшије.

Полако приђе кући, врата бјеху отшкринута. Нека лупа га мало стукну. Он закуца и повика - О домаћине! Има ли кога? На вратима се појави човјек средњих година. Остоја се укочи, ни ријеч да каже. Некако једва проговори: Помоз Бог Младене! - Младене, еее, браћо, људи, ма, Младене, јеси ли ти? - Ја сам, ја сам, чича Остоја, дошао својој кући, својој очевини - мало са тугом одговори Младен. - Ама Младене, сине ће си ти до сада? Еее Младене, Младене, тек мало прибравши се чича Остоја загрли Младена изљубише се и Остоја сједе.

- Причај ми шта би с тобом ће се ђеде волике године? Е, Младене, ко би то реко, да ћу те данас виђети? Е, браћо, људи.

- Па ето мој чича Остоја свуда сам био, много тога видио, свугдје сам доживљавао само разочарења; у послу, у породици... свугдје. - Ма шта то кажеш Младене, ти доктор, па тако причаш, вели-

ке школе изучио, а разочаро се, како то? - Е мој чича Остоја, све је то празно, хладно, без икаквог смисла. А што се данас видимо право је чудо. Ко зна шта би урадио да ме сјећање на овај крај није тако смирило. По мојој души се разлегао такав мир какав ја тражим читав живот.

- Ма до кад нам остајеш Младене, да мало дођеш и у моју кућу, да те виде људи.

- Ја се тамо не враћам. - Шта! Скори Остоја, Шта ти је Младене јеси ли полуђео?

- Рекох ти, мој једини живот био је и остао овдје. Хоћу да ми буде као некад. Да ми сунце милује лице и душу, да чујем бљејање оваца, мирис борове шуме, звук звона са капеле, да се с тобом разговарам, да прислужујем свијећу на гробу родитеља и брата. Да мало живим у миру...

Те суботње вечери после дуго година прислужено каднило пред иконом Св. Архиј. Стефана обасјавало је читаву собу. Дим тамјана се дизао по соби. На молитви пред иконом стајаху Младен и Остоја држећи у рукама свеће. Низ Младеново лице текле су сузе, Остоја је гледао час у икону час у Младена, бришући сузе старом марамицом.

Наједном му се оте уздах и он прошапута: Е фала Богу и Светом Стевану да и мене има ко саранити.

J. J. G.

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
Јеромонах Калистиј Рајић (Бобушић)

Технички уредник:
Јеромонах Јован (Гардовић)

Редакција:
*Њројојер. Бољдан Сјанишић,
Њројојер. Рајко Цвјејковић,
Њројојер. Милосав Видаковић,
Њројојер. Момир Васиљевић,
Њројојер. Ранко М. Билинац,
јерођ. Михаило (Боровић),
Злајско Бољдановић,
Слободанка Арамбашић*

Фотографије:
Саша Савовић, Љубе Јакшић

Сарадници:
*Жељко Радовић, Теодора Пајић,
Рајко Боловић, Дејан Пузовић,
Младен Видаковић*

Уредништво
и администрација:
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Рејублика Српска**

Адреса редакције:
*Манасијир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манасијир Добрун, 31243 Мокра Гора, ЈУ*

Телефон:
(+ 381) 073/612-603

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 њимерака

Штампа:
„Мићо Соколовић“ Рођајица

Рачунарска припремаштампе:
Издавачка кућа „ДАБАР“

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.7.1996. године, Билтен Манастира
Успења Пресвете Богородице
у Добруну под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.